Ιανουάριος 2024

Πανεπιστήμιο Νεάπολις Πάφου

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ-ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ

ΤΜΗΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΤΑ ΣΧΟΛΙΚΑ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΠΟΛΛΑΠΛΟ ΒΙΒΛΙΟ ΩΣ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΩΝ ΑΝΑΛΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΣΤΑΜΑΤΙΟΣ ΛΟΥΠΑΚΗΣ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2024

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΤΑ ΣΧΟΛΙΚΑ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΠΟΛΛΑΠΛΟ ΒΙΒΛΙΟ ΩΣ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΩΝ ΑΝΑΛΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Διατριβή η οποία υποβλήθηκε προς απόκτηση εξ αποστάσεως μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών στην Εκπαιδευτική Διοίκηση στο Πανεπιστήμιο Νεάπολις

ΣΤΑΜΑΤΙΟΣ ΛΟΥΠΑΚΗΣ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2024

Πνευματικά δικαιώματα

Copyright © **Όνομα επίθετο φοιτητή, έτος κατάθεσης διατριβής**

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Η έγκριση της διατριβής από το Πανεπιστημίου Νεάπολις δεν υποδηλώνει απαραιτήτως και αποδοχή των απόψεων του συγγραφέα εκ μέρους του Πανεπιστημίου.

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ

Ο κάτωθι υπογεγραμμένος γνωρίζοντας τις συνέπειες της λογοκλοπής, δηλώνω υπεύθυνα ότι η παρούσα εργασία με τίτλο «Τα σχολικά εγχειρίδια και το πολλαπλό βιβλίο ως εργαλεία για την υποστήριξη των Αναλυτικών Προγραμμάτων στην Ελλάδα», αποτελεί προϊόν αυστηρά προσωπικής εργασίας και όλες οι πηγές που έχω χρησιμοποιήσει, έχουν δηλωθεί κατάλληλα στις βιβλιογραφικές παραπομπές και αναφορές. Τα σημεία όπου έχω χρησιμοποιήσει ιδέες, κείμενο ή/και πηγές άλλων συγγραφέων, αναφέρονται ευδιάκριτα στο κείμενο με την κατάλληλη παραπομπή και η σχετική αναφορά περιλαμβάνεται στο τμήμα των βιβλιογραφικών αναφορών με πλήρη περιγραφή.

Ο Δηλών

Σταμάτιος Λουπάκης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Περίληψη……..…9

Abstract……..…....10

Κεφάλαιο 1ο- Εισαγωγή…….…….…..…11

Κεφάλαιο 2ο - Θεωρητική θεμελίωση……...……13

2.1 Ανοικτά και κλειστά Αναλυτικά Προγράμματα……..…….……..……13

2.1.1 Η έννοια των Αναλυτικών Προγραμμάτων……..…….……..13

2.1.2 Θετικά στοιχεία των ανοικτών Αναλυτικών Προγραμμάτων……..…..….15

2.1.3 Αρνητικά στοιχεία των ανοικτών Αναλυτικών Προγραμμάτων ……...17

2.1.4 Θετικά στοιχεία των κλειστών Αναλυτικών Προγραμμάτων ……...18

2.1.5 Αρνητικά στοιχεία των κλειστών Αναλυτικών Προγραμμάτων ……..…...20

2.1.6 Ο εκπαιδευτικός ρόλος στα Αναλυτικά Προγράμματα …….…..…..…22

2.1.7 Η εξέλιξη των Αναλυτικών Προγραμμάτων στην Ελλάδα από τη δεκαετία του ΄80 έως σήμερα…….……..……...…..24

2.2 Τα σχολικά εγχειρίδια…….....33

2.2.1 Ιστορία του Ελληνικού σχολικού βιβλίου 33

2.2.2 Η διάθεση των σχολικών βιβλίων στα Ελληνικά σχολεία..... 37

2.2.3 Η συγγραφή των σχολικών βιβλίων..... 38

2.2.4 Οι μεγάλες αλλαγές μετά το 2000-Το πολλαπλό βιβλίο..... 42

2.3 Το Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα 44

2.3.1 Η διάρθρωση του Ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος..... 44

2.3.2 Οι πανελλαδικές εξετάσεις..... 47

Κεφάλαιο 3^{ο} - Αποτύπωση των επιλογών των εκπαιδευτικών σε σχέση με τα σχολικά βιβλία σε προηγμένες χώρες 49

3.1 Τα σχολικά βιβλία στις ΗΠΑ..... 49

3.2 Τα σχολικά βιβλία στον Καναδά..... 50

3.3 Τα σχολικά βιβλία στο Ηνωμένο Βασίλειο..... 52

3.4 Τα σχολικά βιβλία στη Φινλανδία..... 53

3.5 Τα σχολικά βιβλία στη Γερμανία..... 54

3.6 Τα σχολικά βιβλία στην Αυστρία..... 56

Κεφάλαιο 4^{ο} - Μεθοδολογία έρευνας 58

4.1 Αναγκαιότητα και σπουδαιότητα……..58

4.2 Η ποιοτική έρευνα……..... 59

4.3 Σκοπός και ερευνητικά ερωτήματα.....60

4.4 Στρατηγική έρευνας……..…….……61

4.5 Το πεδίο της έρευνας……...……..……63

4.6 Καθορισμός του δείγματος……...……...…….……64

4.7 Εγκυρότητα και αξιοπιστία της έρευνας……..……..…….66

Κεφάλαιο 5ο – Παρουσίαση αποτελεσμάτων και ερμηνεία τους…….....68

5.1 Ανάλυση περιεχομένου……..……...……68

5.2 Έκθεση των ευρημάτων της έρευνας…….……68

5.2.1 Επαγγελματικό προφίλ……..…….……..……68

5.2.2 Θεματικός άξονας: Ποια είναι η γνώμη των Ελλήνων εκπαιδευτικών για τα σχολικά εγχειρίδια. ……..…….……69

5.2.3 Θεματικός άξονας: Αν γνωρίζουν οι Έλληνες εκπαιδευτικοί το πολλαπλό βιβλίο και αν γνωρίζουν αν το χρησιμοποιούν άλλες χώρες. ……..…...……71

5.2.4 Θεματικός άξονας: Πιστεύουν οι Έλληνες εκπαιδευτικοί ότι οι πανελλαδικές εξετάσεις θα επηρεάσουν την επιλογή του πολλαπλού βιβλίου; Γιατί επιλέχθηκε

να εισαχθεί τώρα; Θα καθιερωθεί; ……..……...…..…….....……76

Συμπεράσματα…….……...……..……..80

Βιβλιογραφία…….……...…..90

Παράρτημα Α’ (Ερωτηματολόγιο)……...100

Παράρτημα Β’ (Απομαγνητοφωνήσεις)……...…103

Ονοματεπώνυμο Φοιτητή: Σταμάτιος Λουπάκης

Τίτλος Μεταπτυχιακής Διατριβής: Τα σχολικά εγχειρίδια και το πολλαπλό βιβλίο ως εργαλεία για την υποστήριξη των Αναλυτικών Προγραμμάτων στην Ελλάδα.

Η παρούσα Μεταπτυχιακή Διατριβή εκπονήθηκε στο πλαίσιο των σπουδών για την απόκτηση εξ αποστάσεως μεταπτυχιακού τίτλου στο Πανεπιστήμιο Νεάπολις και εγκρίθηκε στις …… [ημερομηνία έγκρισης] από τα μέλη της Εξεταστικής Επιτροπής.

Εξεταστική Επιτροπή:

Πρώτος επιβλέπων: Χρήστος Γούλας, Λέκτορας Πανεπιστημίου Νεάπολις Πάφος.

Μέλος Εξεταστικής Επιτροπής: Κωνσταντίνα Σκλάβου, επικ. Καθηγήτρια Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας (ΠΑΔΑ).

Μέλος Εξεταστικής Επιτροπής: Μαρία Κουρουτσίδου, επ. Καθηγήτρια Πανεπιστημίου Αιγαίου.

Ευχαριστίες

Η εργασία αυτή για να ολοκληρωθεί απαίτησε πολύ κόπο και χρόνο. Στο χρονικό διάστημα, που μεσολάβησε από την πρώτη μέρα, που την ξεκίνησα, μέχρι την ημέρα, που έγραψα τις τελευταίες γραμμές η οικογένεια μου, η σύζυγος μου Βασιλική και ο γιός μου Παύλος-Μάξιμος στάθηκαν δίπλα μου ως ακούραστοι συμπαραστάτες. Τους ευχαριστώ λοιπόν, θερμά. Ευχαριστώ επίσης τον καθηγητή μου στο Πανεπιστήμιο Νεάπολης Πάφου, Χρήστο Γούλα για την καθοδήγηση, στο χρονικό διάστημα συγγραφής της εργασίας. Ευχαριστώ την καθηγήτρια μου στο Πανεπιστήμιο Νεάπολης Πάφου, Ζαχαρούλα Καραβά για τη διδασκαλία της και τις πολύτιμες συμβουλές, που μου έδωσε. Ευχαριστώ τους εκπαιδευτικούς, που συμμετείχαν στις συνεντεύξεις, δίνοντας μου πλούσιο υλικό.

Περίληψη στα Ελληνικά

Η παρούσα διπλωματική εργασία στοχεύει να δώσει μια ολοκληρωμένη καταγραφή των απόψεων των Ελλήνων εκπαιδευτικών του Γενικού Λυκείου, σχετικά με την μελλοντική εφαρμογή πολλαπλών σχολικών εγχειριδίων, εναρμονισμένων με το νέο Αναλυτικό Πρόγραμμα, τα οποία στο εξής θα ονομάζονται ¨πολλαπλό βιβλίο¨. Τα τελευταία χρόνια, το εκπαιδευτικό σύστημα στην Ελλάδα υφίσταται σημαντικές μεταρρυθμίσεις και η εισαγωγή ελεύθερων και αυτόνομων βιβλίων, που θα αποτελούν επιλογή κάθε σχολείου, είναι ένα χαρακτηριστικό στοιχείο αυτών των αλλαγών. Η παρούσα έρευνα εξετάζει τις απόψεις, τις στάσεις και τις εμπειρίες των εκπαιδευτικών σχετικά με την εφαρμογή αυτών των βιβλίων και τον πιθανό αντίκτυπό τους στη σχολική κοινότητα. Μέσω μιας ποιοτικής προσέγγισης, έρευνας που περιλαμβάνει συνεντεύξεις, έρευνα και ανάλυση περιεχομένου, αυτή η μελέτη αποσκοπεί στην παροχή σημαντικών ερευνητικών στοιχείων σχετικά με τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες που σχετίζονται με την υιοθέτηση του πολλαπλού βιβλίου, με έμφαση στον ρόλο τους στην βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης στα ελληνικά Λύκεια. Ρίχνοντας φως στις ευκαιρίες και τις προκλήσεις που συνδέονται με αυτήν την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση, επιδιώκει να συνεισφέρει πολύτιμες γνώσεις στους υπεύθυνους χάραξης της εκπαιδευτικής πολιτικής, τους διευθυντές των σχολείων και τους εκπαιδευτικούς που εργάζονται για τη βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης στην Ελλάδα.

Λέξεις κλειδιά: Πολλαπλό βιβλίο, Αναλυτικό Πρόγραμμα, εκπαιδευτικός, Γενικό Λύκειο.

Abstract:

This thesis aims to give a comprehensive record of the opinions of the Greek teachers of the General High School, regarding the future implementation of multiple textbooks, harmonized with the new Analytical Program, which will henceforth be called ¨multiple book¨. In recent years, the education system in Greece has undergone significant reforms and the introduction of free and autonomous books, which will be the choice of each school, is a characteristic element of these changes. This research examines teachers' views, attitudes and experiences regarding the implementation of these books and their potential impact on the school community. Through a qualitative research approach that includes interviews, survey and content analysis, this study aims to provide important research evidence on the challenges and opportunities associated with the adoption of the multiple book, with an emphasis on their role in improving the quality of education in Greek High Schools. By shedding light on the opportunities and challenges associated with this educational reform, it seeks to contribute valuable knowledge to education policy makers, school principals and educators working to improve the quality of education in Greece.

Key words: Multiple textbook, Curriculum, high school teacher, General high school.

Κεφάλαιο 1 - Εισαγωγή

Η παρούσα διπλωματική εργασία διερευνά το θέμα του πολλαπλού βιβλίου, που πρόκειται να έρθει στη σχολική κοινότητα στο προσεχές μέλλον. Πάντα τα σχολικά βιβλία, που ήταν διαθέσιμα στους εκπαιδευτικούς για το έργο τους, αποτελούσαν ένα καθοριστικό εργαλείο για την υλοποίηση των Αναλυτικών Προγραμμάτων. Στην Ελλάδα, τα Αναλυτικά Προγράμματα είναι κλειστά ως προς τους σκοπούς, τους στόχους και το περιεχόμενο της εκπαίδευσης, αλλά ανοικτά ως προς την οργάνωση του μαθήματος, τα εποπτικά μέσα διδασκαλίας και τις προϋποθέσεις μάθησης. Τα σχολικά εγχειρίδια, αρκετές φορές στην ιστορία της Ελληνικής εκπαίδευσης άλλαξαν κατεύθυνση, σύμφωνα με τις επιλογές της εκάστοτε κυβέρνησης. Το 1836, για πρώτη φορά το νέο Ελληνικό κράτος, εκφράζει τη βούληση για τη δημιουργία σχολικού βιβλίου. Το 1917 εμφανίζεται για πρώτη φορά το πολλαπλό βιβλίο. Είναι η δυνατότητα, που δίνεται στους Έλληνες εκπαιδευτικούς, να επιλέξουν το σχολικό βιβλίο, που θέλουν να χρησιμοποιήσουν. Το πολλαπλό βιβλίο εμφανίζεται ξανά, έπειτα από αρκετές δεκαετίες και σύμφωνα με την επίσημη ενημέρωση του Υπουργείου Παιδείας, στο προσεχές μέλλον, πρόκειται να δημιουργηθεί ένας ψηφιακός κατάλογος με περισσότερα του ενός βιβλία ανά μάθημα, οπότε ο Έλληνας εκπαιδευτικός θα έχει πάλι τη δυνατότητα της επιλογής.

Κύριος σκοπός για την εργασία είναι η καταγραφή των απόψεων των εκπαιδευτικών, οι οποίοι άλλωστε αναμένεται να έχουν αναβαθμισμένο ρόλο στην κοινωνία του μέλλοντος. Στόχος της εργασίας είναι να διερευνηθεί τι συμβαίνει σε άλλες χώρες σχετικά με την επιλογή των σχολικών εγχειριδίων. Τι πιστεύουν οι εκπαιδευτικοί για τα σχολικά εγχειρίδια, που πρέπει να χρησιμοποιούν σήμερα στα μαθήματα, που διδάσκουν; Αν γνωρίζουν οι Έλληνες εκπαιδευτικοί το πολλαπλό βιβλίο; Αν γνωρίζουν τι συμβαίνει σε άλλες χώρες; Τι γνώμη έχουν για τη νέα πρόταση πολλαπλού βιβλίου από το Ινστιτούτο

Εκπαιδευτικής Πολιτικής (ΙΕΠ); Είναι αυτό εφικτό σε όλες τις τάξεις του Γενικού Λυκείου; Μπορεί να συμβαδίσει με τις πανελλαδικές εξετάσεις;

Με την έρευνα, που έγινε, η εργασία καταλήγει σε σημαντικά συμπεράσματα. Το πολλαπλό βιβλίο σύμφωνα με αυτά, δεν είναι νέο στην Ελληνική εκπαίδευση. Χρησιμοποιείται σε ανεπτυγμένες χώρες. Το δείγμα εκπαιδευτικών, που ερωτήθηκε στα πλαίσια ποιοτικής έρευνας, δήλωσε ότι δεν είναι ευχαριστημένοι από το ρυθμό ανανέωσης των σχολικών βιβλίων. Γνωρίζει το πολλαπλό βιβλίο, όμως δυσπιστεί ως προς την επιτυχή εφαρμογή του στο Γενικό Λύκειο.

Κεφάλαιο 2^{ο} - Θεωρητική θεμελίωση

2.1 Ανοικτά και κλειστά Αναλυτικά Προγράμματα

2.1.1 Η έννοια των Αναλυτικών Προγραμμάτων

Όταν ένας εκπαιδευτικός μπαίνει στην τάξη του για να διδάξει το μάθημα του, θα πρέπει να έχει κατά νου δύο βασικά θέματα:

α. Το ¨τι¨ θα διδάξει και

β. Το ¨πως¨ θα το διδάξει. (Βρεττός και Καψάλης, 2014).

Και τα δύο προαναφερθέντα θέματα αποτελούν αντικείμενο του κλάδου της Διδακτικής. Το πρώτο δε, δηλαδή τα περιεχόμενα της διδασκαλίας που ως μορφωτικά αγαθά θα μας βοηθήσουν στην επίτευξη των εκπαιδευτικών μας στόχων, αποτελεί το αντικείμενο των Αναλυτικών Προγραμμάτων (Α.Π.) που απαντώνται στην ηπειρωτική Ευρώπη κατά κύριο λόγο και βέβαια και στην Ελλάδα.

Ενώ τα εγχώρια Αναλυτικά Προγράμματα όμως, αναφέρονται κυρίως στο περιεχόμενο της διδασκαλίας, τα αντίστοιχα Αναλυτικά Προγράμματα που εφαρμόζονται στις Η.Π.Α. έχουν αρκετά ευρύτερο αντικείμενο. Ονομάζονται κουρίκουλα (curriculum) σαν μια άμεση μετάφραση του αγγλοσαξονικού όρου και περιλαμβάνουν το περιεχόμενο της διδασκαλίας αλλά και τη μεθόδευση αυτής. Συνεπώς αποτελούν μια αρκετά ευρύτερη έννοια από αυτή των Αναλυτικών Προγραμμάτων και δεν πρέπει να ταυτίζονται. Άλλο είναι το Αναλυτικό Πρόγραμμα που εφαρμόζεται σε ένα Ευρωπαϊκό σχολείο και άλλο είναι το curriculum που εφαρμόζεται σε ένα σχολείο των Η.Π.Α.. (Reid, 2006).

Άρα, όταν κάνουμε στο εξής, αναφορά στο Ευρωπαϊκό ή και το Ελληνικό Α.Π. δεν είναι σωστό να χρησιμοποιούμε όρους του Αμερικανικού κουρίκουλου. Σύμφωνα όμως με τη συλλογιστική του καθηγητή της Διδακτικής Ian Westbury (2002) υπάρχει σχέση ανάμεσα στο κουρίκουλο, τα Α.Π. και τη διδακτική και αυτή είναι τα θέματα που πρέπει να

χειριστούν. Έτσι λοιπόν τόσο το Ελληνικό/ευρωπαϊκό σχολείο όσο και το αμερικανικό σχολείο πρέπει να ασχολούνται με:

Το θέμα των σκοπών και των στόχων της διδασκαλίας

Το θέμα των περιεχομένων της διδασκαλίας.

Το θέμα της οργάνωσης του μαθήματος.

Το θέμα των εποπτικών μέσων διδασκαλίας.

Το θέμα των προϋποθέσεων για τη μάθηση.

Τα θέματα αυτά χειρίζεται εν μέρει το Αναλυτικό Πρόγραμμα στην Ελλάδα, αφού με τη μορφή που φτάνει στα σχολεία από το ΥΠΕΠΘ λειτουργεί ως φορέας αυθεντίας για την επιλογή των σκοπών και των στόχων διδασκαλίας αλλά και για την επιλογή των περιεχομένων της διδασκαλίας (Βρεττός και Καψάλης, 2014). Τα υπόλοιπα θέματα όμως, δηλαδή η οργάνωση του μαθήματος, τα εποπτικά μέσα που θα απαιτηθούν για την καλή διδασκαλία και οι προϋποθέσεις μάθησης, αφορούν τον εκπαιδευτικό της τάξης. Ο Τσάφος (2014) αναφέρει σχετικά, πως ο εκπαιδευτικός της τάξης, κινείται σύμφωνα με τις ιδιαίτερες συνθήκες που επικρατούν μέσα σε αυτήν. Η Χρηστίδου (2014) ορίζοντας τα Α.Π., αναφέρει ότι αυτά είναι αποτελέσματα αλλά και προϊόντα διαδικασιών, που περιλαμβάνουν τη σχεδίαση και τη σύνταξη ενός πλαισίου μακρόπνοης οργάνωσης. Η οργάνωση αυτή, γίνεται σε διάφορα επίπεδα, οπότε, σύμφωνα με την κάθε περίπτωση μπορεί να υπάρχουν διαφορές ως προς τον βαθμό εγκυρότητας και νομιμότητας τους. Δηλαδή, η Χρηστίδου στον ορισμό της για τα Α.Π., δεν καθορίζει ποιος είναι υπεύθυνος για το σχεδιασμό και την οργάνωση των Α.Π..

Συγκρίνοντας τους ορισμούς των Α.Π., μπορούμε να συμπεράνουμε πως, ενώ στο ελληνικό σχολείο ο εκπαιδευτικός αναλαμβάνει πρωτοβουλίες ώστε να καλύψει θέματα, που το Α.Π. δεν περιλαμβάνει, εντούτοις αυτό δεν είναι κάτι, που θα συμβαίνει για πάντα.

2.1.2 Θετικά στοιχεία των ανοικτών Αναλυτικών Προγραμμάτων

Τα Α.Π. με κριτήριο τη συμμετοχή των εκπαιδευτικών ή όχι κυρίως στη φάση της ανάπτυξης και της αναμόρφωσης τους περισσότερο και λιγότερο στη φάση του σχεδιασμού και της αξιολόγησης τους, κατηγοριοποιούνται σε κλειστά Α.Π. και σε ανοικτά Α.Π. (Διαμαντοπούλου κ.α., 2013).

Τα ανοικτά Α.Π. έχουν θετικά στοιχεία, τα οποία είναι χρήσιμο να αναφερθούν. Είναι προϊόντα μιας φιλοσοφίας, που τους επιτρέπει να ακολουθούν μια αποκεντρωτική λογική. Αυτό σημαίνει ότι σαν προγράμματα καθορίζουν απλώς το σχέδιο δράσης και αφήνουν ελεύθερο τον εκπαιδευτικό να λειτουργήσει με βάση τις ιδιαίτερες συνθήκες που συναντά στην τάξη του. Αν για παράδειγμα, ο εκπαιδευτικός κρίνει ότι το μάθημα κάποιας ημέρας είναι καλύτερο να γίνει έξω, στην ύπαιθρο, τότε μπορεί να το κάνει! Αν ένα μάθημα είναι γεμάτο με δυσνόητες έννοιες, που οι μαθητές μιας τάξης, αδυνατούν να συλλάβουν, τότε ο εκπαιδευτικός μπορεί να διαιρέσει το μάθημα του ή ακόμα και να κάνει επαναλήψεις, με κύριο μέλημα, να νιώσουν άνετα οι μαθητές του με όσα ακούν και να κατακτήσουν όσα περισσότερη γνώση γίνεται. Τα ανοικτά Αναλυτικά Προγράμματα, είναι προγράμματα ανοικτά σε αλλαγές επίσης, προσαρμογές και αναμορφώσεις, σύμφωνα πάντα με το περιβάλλον εφαρμογής τους. Δεν περιλαμβάνουν δηλαδή συγκεκριμένα βήματα καθοδήγησης προς τον εκπαιδευτικό αλλά είναι μια ανοικτή πρόταση, που αφήνει περιθώρια σε αυτόν ώστε να εστιάσει στα ενδιαφέροντα και τις δυνατότητες των ίδιων των μαθητών του μέσα από την πράξη της διδασκαλίας. (Τσάφος, 2014). Αυτό θα μπορούσε να σημαίνει για παράδειγμα, ότι αν ένα κομμάτι της διδακτέας ύλης είναι αδύνατο να κατακτηθεί από τους μαθητές του, ο εκπαιδευτικός να μπορεί να το προσαρμόσει σε αυτούς, κάνοντας κάποιες αλλαγές.

Αφού δεν υπάρχουν προσχεδιασμένες μορφές δράσης σε ένα ανοικτό Αναλυτικό Πρόγραμμα, γίνεται δυνατό επίσης να διαμορφωθούν ευκολότερα οι απαραίτητες

διαδικασίες, που θα δώσουν τη βαρύτητα σε συγκεκριμένο τρόπο προσέγγισης της διδασκαλίας και λιγότερο στην ίδια τη διδακτέα ύλη, η οποία μάλιστα, κάποιες φορές χρήζει μόνο απλής απομνημόνευσης ενώ δεν έχει κάποια πρακτική αξία, αφού όσα περιέχει θα ξεχαστούν μετά από ελάχιστο χρόνο. Είναι ανώφελο να προσπαθεί ο εκπαιδευτικός της τάξης να πείσει τους μαθητές του να απομνημονεύσουν τα δημογραφικά στοιχεία ενός πίνακα.

Υπάρχει η πεποίθηση ότι, όταν επιτρέπεται στον εκπαιδευτικό να λειτουργεί έτσι, τότε μόνο μπορεί να διδάξει αυτός στο μαθητή του, πως ο μαθητής να μαθαίνει μόνος του και όχι να μαθαίνει από τον ίδιο. Ένας εκπαιδευτικός, που θα έχει αποκτήσει αυτή τη πολύ σημαντική, μάλλον σπουδαία, ικανότητα μπορεί να θεωρεί εαυτόν επιτυχημένο. Άλλωστε, η ίδια η μάθηση είναι μια διαρκής καλλιέργεια ικανοτήτων με κύριο σκοπό την απόκτηση γνώσης και ποτέ μια απλή συσσώρευση γνώσεων (Σαλιάρη, 2019).

Τα ανοικτά Αναλυτικά Προγράμματα έχουν άλλο ένα θετικό στοιχείο. Εκπονούνται από ανθρώπους, που είναι οι ίδιοι μέτοχοι στην εκπαιδευτική διαδικασία, οπότε έχουν την απαραίτητη εμπειρία για να προσφέρουν στο μαθητή αυτό ακριβώς που αποζητά στο σχολείο του.

Επίσης, στα ανοικτά Αναλυτικά Προγράμματα δεν υπάρχει κάποιο είδος ευθείας ιδεολογικής επιβολής από το επίσημο κράτος, κάτι το οποίο, όπου εφαρμόζεται προσβάλλει κατάφορα την προσωπικότητα αλλά και την αυτονομία του εκπαιδευτικού. Ονομάστηκε άλλωστε ¨αποειδίκευση¨ και όπου εφαρμόστηκε ο καθολικός έλεγχος της στην εργασία του εκπαιδευτικού , έφερε αρνητικά αποτελέσματα (Βρεττός και Καψάλης, 2014).

2.1.3 Αρνητικά στοιχεία των ανοικτών Αναλυτικών Προγραμμάτων

Όταν αποφασιστεί να εφαρμοστούν τα ανοικτά Αναλυτικά Προγράμματα, ο εκπαιδευτικός θα κληθεί να αντιμετωπίσει μια κατάσταση, όπου αυτά μεταβάλλονται και διαφοροποιούνται διαρκώς (Ανδρέου, 2022). Αυτό είναι μεν θετικό γιατί έτσι το Αναλυτικό Πρόγραμμα ανταποκρίνεται καλύτερα στις διαρκώς μεταβαλλόμενες συνθήκες που επικρατούν στην κοινωνία μας, όμως προκαλούν ανασφάλεια στους εκπαιδευτικούς γιατί αυτοί, δεν έχουν πλέον ένα συγκεκριμένο σημείο αναφοράς, όπου μπορούν να βασιστούν για το έργο τους. Αντίθετα, πρέπει κάθε χρόνο να αναπροσαρμόζουν τη δουλεία τους. Αυτό σημαίνει βέβαια ότι οφείλουν να σπαταλούν αρκετό χρόνο στην προσπάθεια τους να βελτιώνουν το διδακτικό υλικό τους, να φτιάξουν νέα σημειώσεις, να εμπλουτίσουν τα διαθέσιμα εποπτικά μέσα διδασκαλίας με νέα, να γράψουν νέες ασκήσεις, ερωτήσεις, τεστ, διαγωνίσματα. Θα πρέπει επίσης να ¨ανεβάζουν¨ διδακτικό υλικό στις σύγχρονες ηλεκτρονικές πλατφόρμες εκπαίδευσης για την υποστήριξη των μαθητών τους. Όλα αυτά σημαίνουν φυσικά, ότι ο εκπαιδευτικός θα ασχολείται σχεδόν ταυτόχρονα με πάμπολλα στοιχεία (Ανδρέου, 2022).

Επιπρόσθετα, η ανοικτότητα των Αναλυτικών Προγραμμάτων σχετικά με τούς σκοπούς και τους στόχους που τίθενται κάθε χρόνο για τα μαθήματα διδασκαλίας στο ανοικτό Αναλυτικό Πρόγραμμα, ίσως κρύβουν παγίδες στο εκπαιδευτικό έργο. Αυτό συμβαίνει γιατί μπορεί ένας εκπαιδευτικός στην προσπάθεια του να λειτουργήσει σύμφωνα με το επίπεδο των μαθητών των τάξεων του, να παρακάμψει κάποιους σκοπούς και στόχους για την τάξη και το τρέχον διδακτικό έτος. Καλοπροαίρετα βέβαια και σκεπτόμενος ότι προέχει το καλό των μαθητών του, λειτουργεί ο εκπαιδευτικός, όμως την επόμενη χρονιά, εκείνοι οι μαθητές θα πρέπει να αντιμετωπίσουν κενά γνώσης. Απλά, δεν διδάχθηκαν έννοιες που έπρεπε να διδαχθούν και αυτές ακριβώς οι έννοιες θεωρούνται πλέον γνωστές. Τι θα πρέπει να γίνει τότε; Αν ο εκπαιδευτικός που ανέλαβε την ευθύνη αρχικά να επιλέξει

τι θα διδάξει, όπως βέβαια του το επέτρεπε το ανοικτό Αναλυτικό Πρόγραμμα, συνεχίσει να διδάσκει τους ίδιους μαθητές, τότε θα πρέπει να συνεχίσει από εκεί που σταμάτησε. Να καλύψει δηλαδή τους σκοπούς και τους στόχους που δεν καλύφθηκαν την προηγούμενη χρονιά. Αν όμως, που είναι πολύ συχνό φαινόμενο στο σύγχρονο Ελληνικό σχολείο, αλλάξει ο εκπαιδευτικός; Τότε ο νέος εκπαιδευτικός θα πρέπει να καλύψει τις αδυναμίες που έχουν δημιουργηθεί από την προηγούμενη χρονιά. Αυτό, ίσως προκαλέσει προβλήματα στην εύρυθμη λειτουργία της σχολικής κοινότητας. (Ανδρέου, 2022).

2.1.4 Θετικά στοιχεία των κλειστών Αναλυτικών Προγραμμάτων

Τα κλειστά Αναλυτικά Προγράμματα αναπτύσσονται και αναμορφώνονται από μια ομάδα ειδικών. Αυτοί οι ειδικοί, για κάθε μάθημα που διδάσκεται στο σχολείο, καταγράφουν με λεπτομέρειες τις μορφές δράσης που πρέπει να πραγματοποιηθούν κατά την ετήσια διάρκεια της διδασκαλίας του μαθήματος. Συνεπώς, όταν τα κλειστά Αναλυτικά Προγράμματα ανακοινώνονται στην Εκπαιδευτική κοινότητα, ο κάθε εκπαιδευτικός οφείλει να ακολουθήσει πιστά όλες τις παρεχόμενες οδηγίες για τα μαθήματα, που διδάσκει.

Πολλοί εκπαιδευτικοί βρίσκουν θετικά στοιχεία σε αυτό, αφού δεν έχουν την ευθύνη της συγγραφής οιονδήποτε στοιχείων γνώσης. Τόσο τα σχολικά εγχειρίδια, η διδακτέα ύλη, οι ασκήσεις και οι ερωτήσεις, τα τεστ και τα διαγωνίσματα, οι εκπαιδευτικές επισκέψεις είναι καθορισμένα από το Αναλυτικό Πρόγραμμα. Άρα ο εκπαιδευτικός μπορεί να επικεντρωθεί στην αποτελεσματικότητα του κατά τη διάρκεια του διδακτικού έργου. Αυτό έχει μεγάλη σημασία για ένα κλειστό Αναλυτικό Πρόγραμμα, ώστε οι μαθητές να συμβαδίζουν το δυνατόν οι περισσότεροι στην χρονική διδασκαλία της διδακτέας ύλης. (Ανδρέου, 2022).

Θετικό επίσης κρίνεται και το ότι κατά την εφαρμογή ενός κλειστού Αναλυτικού Προγράμματος όλοι οι μαθητές αντιμετωπίζουν την ίδια διδακτέα ύλη κάθε χρόνο. Καθώς λοιπόν όλοι οι εκπαιδευτικοί έχουν τις ίδιες οδηγίες για την ετήσια διδακτέα ύλη των σχολείων, θεωρητικά όλοι οι μαθητές στην επικράτεια εφαρμογής ενός κλειστού Αναλυτικού Προγράμματος, έχουν τις ίδιες ευκαιρίες γνώσης. Αυτό μπορούμε να το αντιπαραβάλλουμε με ένα αρνητικό στοιχείο των ανοικτών Αναλυτικών Προγραμμάτων, που αναφέρθηκε σε προηγούμενη παράγραφο, για να δούμε πόσο μεγάλη σημασία έχει, ειδικά μάλιστα για το Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα και το Γενικό Λύκειο, όπου όλα καταλήγουν στις πανελλήνιες εξετάσεις, με ένα παράδειγμα.

Έστω λοιπόν ότι ο καθηγητής χημείας της Α΄Λυκείου σε ένα τμήμα, αποφάσισε, εφαρμόζοντας ένα ανοικτό Αναλυτικό Πρόγραμμα, ότι το τελευταίο κεφάλαιο της διδακτέας ύλης δεν θα διδαχθεί. Αυτό όμως σημαίνει ότι οι μαθητές του, μετά από μερικούς μήνες, όταν βρεθούν στη Β΄ Λυκείου, θα βρουν μπροστά τους την ύλη που δεν διδάχθηκαν. Επαυξημένη όμως, αφού θεωρείται πια ότι είναι γνωστή από την προηγούμενη τάξη, συνεπώς οι μαθητές θα έχουν ένα μεγάλο πρόβλημα. Για να λυθεί το πρόβλημα, θα χρειαστεί ο εκπαιδευτικός της Β τάξης, να χρησιμοποιήσει κάμποσες ώρες διδασκαλίας-ίσως και ένα ολόκληρο μήνα- ώστε να διδάξει στους μαθητές του, όσα δεν διδάχθηκαν στο τέλος της προηγούμενης τάξης. Μπορούμε να φανταστούμε πόσο αρνητικό θα ήταν αυτό, αν οι τάξεις του παραδείγματος μας δεν ήταν η Α και η Β΄ Λυκείου, αλλά ήταν η Β και η Γ΄ Λυκείου, γιατί η τελευταία τάξη, είναι και η χρονιά των πανελλαδικών εξετάσεων!

Αν ο καθηγητής χημείας της Α΄Λυκείου του παραδείγματος μας, εφάρμοζε ένα κλειστό Αναλυτικό Πρόγραμμα, αυτό το σενάριο δεν θα είχε συμβεί ποτέ, αφού οι μαθητές του- πιεστικά και αντιπαιδαγωγικά ίσως- θα είχαν διδαχθεί όλη την απαραίτητη ύλη την χρονιά που έπρεπε. (Ανδρέου, 2022).

Τα κλειστά Αναλυτικά Προγράμματα τείνουν να έχουν μια σταθερότητα, επίσης. Δεν αλλάζουν καθολικά, παρά αργά και μετρημένα. Το θετικό σε αυτό, είναι ότι ο καθηγητής έχει μια σιγουριά στη διδασκαλία του, αφού μπορεί να αξιοποιήσει την πρότερη διδακτική εμπειρία του και να γνωρίζει πως θα κυλίσει η χρονιά. Έτσι μπορεί να προσαρμόζει καλύτερα τη διδασκαλία του, όταν παρουσιαστούν αντιξοότητες. Για παράδειγμα, αν οι μαθητές του δυσκολεύονται να κατανοήσουν ένα κομμάτι της ύλης, ο καθηγητής γνωρίζει ήδη το γιατί οι μαθητές του δυσκολεύονται και ανταποκρίνεται καλύτερα σε αυτή την πρόκληση. Έχει έτοιμη δηλαδή τη στρατηγική του, ώστε να καταπολεμήσει τις δυσκολίες που θα εμφανιστούν (Ανδρέου, 2022).

2.1.5 Αρνητικά στοιχεία των κλειστών Αναλυτικών Προγραμμάτων

Τα κλειστά Αναλυτικά Προγράμματα έχουν σχεδιαστεί από μια ομάδα ειδικών, οι οποίοι βρίσκονται μακριά από τη σχολική αίθουσα διδασκαλίας. (Διαμαντοπούλου κ.α., 2013). Είναι συνήθως θεωρητικοί, οι οποίοι δεν έχουν σχέση με την πράξη της διδασκαλίας. Αυτό βέβαια είναι αρνητικό, αφού το προϊόν που προσφέρουν στα σχολεία δεν είναι ελεγμένο από τους ίδιους στην πράξη. Έχει δοκιμαστεί σε συγκεκριμένα σχολεία τα οποία όμως απέχουν πολύ από τα σχολεία μιας επαρχιακής πόλης για παράδειγμα. Πολλές φορές μάλιστα, αυτά τα σχολεία, στα οποία έχουν δοκιμαστεί τα κλειστά Αναλυτικά Προγράμματα πριν διατεθούν, βρίσκονται σε άλλη χώρα.

Οι συντάκτες των Αναλυτικών Προγραμμάτων, ελέγχουν τη διδακτική πορεία σε κάθε της βήμα, με προδιαγεγραμμένους σκοπούς και στόχους και δίνουν στους εκπαιδευτικούς ένα προϊόν το οποίο οι ίδιοι πρέπει να εφαρμόσουν απαρέγκλιτα. Βέβαια, ένας εκπαιδευτικός με εμπειρία καταλαβαίνει τα προβλήματα που προκαλεί ένα τέτοιο Αναλυτικό Πρόγραμμα. Δεν μπορεί όμως να επέμβει επίσημα. Επεμβαίνει ανεπίσημα, εφαρμόζοντας

το Παραπρόγραμμα. Για παράδειγμα, η διδακτέα ύλη των μαθημάτων είναι πολλές φορές ογκώδης και αδύνατο να διδαχθεί στον απαιτούμενο από το κλειστό Αναλυτικό Πρόγραμμα, χρόνο. Τότε υπάρχον πολλές περιπτώσεις όπου ο εκπαιδευτικός χρησιμοποιεί το διάλλειμα του ή χρόνο εκτός του σχολικού ωραρίου του, ώστε οι μαθητές του να ανταπεξέλθουν στις απαιτήσεις της ύλης.

Θα λέγαμε (Διαμαντοπούλου κ.α., 2013) ότι τα κλειστά Αναλυτικά Προγράμματα ταιριάζουν περισσότερο σε γραφειοκρατικά συστήματα δημόσιας διοίκησης, όπου όλα βρίσκονται σε κεντρικό έλεγχο. Σύμφωνα όμως και με πολιτικές εξαγγελίες εδώ και κάμποσα χρόνια, το γραφειοκρατικό μοντέλο είναι ξεπερασμένο οπότε κάθε χώρα πρέπει να ακολουθήσει νέα μοντέλα δημόσιας διοίκησης, όπως για παράδειγμα το νέο δημόσιο management. Συνεπώς εδώ υπάρχει μια αρνητική ανακολουθία. Κλειστό Αναλυτικό Πρόγραμμα και νέο δημόσιο management, δεν ταιριάζουν, οπότε το Αναλυτικό Πρόγραμμα δεν γίνεται να είναι κλειστό.

Είναι σαφές επίσης, ότι ένα κλειστό Αναλυτικό Πρόγραμμα υποβαθμίζει την επιστημονική αξία ενός εκπαιδευτικού. Αφού επιβάλλει όλα τα βήματα, ο εκπαιδευτικός νιώθει ότι χάνει την επιστημονική αξία του. Αυτό ονομάζεται αποειδίκευση και είναι φυσικά ένα μείζον αρνητικό δεδομένο της εποχής μας. Σε ένα ιδανικό κλειστό Αναλυτικό Πρόγραμμα, θα μπορούσε για παράδειγμα να διδάσκει φυσική ο καθένας, χωρίς να έχει τα σημερινά απαραίτητα επιστημονικά εφόδια, αρκεί να προβάλλει τις διαφάνειες που επιβάλλει το Πρόγραμμα.

2.1.6 Ο εκπαιδευτικός ρόλος στα Αναλυτικά Προγράμματα

Στις προηγούμενες παραγράφους παρουσιάστηκαν θετικά και αρνητικά στοιχεία για τα ανοικτά και τα κλειστά Αναλυτικά Προγράμματα. Λαμβάνοντας ως δεδομένο το γραφειοκρατικό μοντέλο, που συντηρείται στην Ελληνική πραγματικότητα δεν είναι έκπληξη ότι στα Ελληνικά σχολεία τα Αναλυτικά Προγράμματα που εφαρμόζονται, είναι κλειστά. Είναι φανερό ότι τα χαρακτηριστικά τους ταιριάζουν με το μοντέλο διοίκησης που επικρατεί. Γράφονται λοιπόν, από μια ομάδα ειδικών, οι οποίοι δεν έρχονται σε επαφή με το σύνολο της Ελληνικής εκπαιδευτικής κοινότητας σε καμία φάση της συγγραφής τους και παραδίδονται στην αρχή του κάθε σχολικού έτους προς εφαρμογή στα σχολεία.

Όμως στο σημερινό Ελληνικό σχολείο κρίνεται αναγκαίος ο επαναπροσδιορισμός του ρόλου του εκπαιδευτικού και όπως είδαμε σε ένα κλειστό Αναλυτικό Πρόγραμμα, είναι πολύ περιορισμένος. Δεν είναι δυνατόν ο εκπαιδευτικός που διδάσκει στα σχολεία μας να είναι ακόμα, ένας απλός μεταδότης πληροφοριών χωρίς να έχει την παιδαγωγική αυτονομία που του αξίζει. Αντίθετα μάλιστα με ότι συμβαίνει, ο Έλληνας εκπαιδευτικός μπορεί να λειτουργήσει ως ένας φορέας ανάπτυξης αλλά και αναμόρφωσης των Αναλυτικών Προγραμμάτων. Σε μεγάλο βαθμό μάλιστα, ο εκπαιδευτικός έχει τις ικανότητες να κάνει θετικές παρεμβάσεις στο Αναλυτικό Πρόγραμμα. Ήπιου χαρακτήρα βέβαια και λαμβάνοντας υπόψη ότι στην περίπτωση που ο εκπαιδευτικός λάβει την άδεια και την ευθύνη των παρεμβάσεων, θα πρέπει αυτός να έχει γνώση ότι αυτό το παράθυρο που ανοίγεται προς μια ανοικτότητα των Αναλυτικών Προγραμμάτων και του προσφέρεται, θα πρέπει ο ίδιος να το χειριστεί πολύ προσεκτικά.

Σε καμία περίπτωση δηλαδή δεν πρέπει για παράδειγμα ο εκπαιδευτικός να υποπέσει στο σφάλμα της μετατόπισης της διδακτέας ύλης στην επόμενη χρονιά αφού αυτό είναι ένα από τα αρνητικά που μπορούν να συμβούν στα ανοικτά Αναλυτικά Προγράμματα. Όμως,

λαμβάνοντας υπόψη ότι στην πράξη οι μαθητές του διδάσκονται ένα ανεπίσημο Αναλυτικό Πρόγραμμα, θα πρέπει να διαγράψει από αυτό τα αρνητικά στοιχεία όπως είναι ο φόβος, το άγχος, η απόρριψη, η ανασφάλεια (Διαμαντοπούλου κ.α., 2013). Αντί δηλαδή οι μαθητές να φοβούνται για ένα επικείμενο διαγώνισμα για παράδειγμα, ο εκπαιδευτικός θα πρέπει στη θέση του φόβου να τοποθετήσει τη σιγουριά, την άνεση και την ασφάλεια.

Είναι δυνατόν λοιπόν να δημιουργηθούν Αναλυτικά Προγράμματα, τα οποία να εκπονούνται από ειδικούς, οι οποίοι όμως να έχουν σταθερή και αδιάκοπη επικοινωνία με την εκπαιδευτική κοινότητα. Να είναι γραμμένα επίσης, με τέτοιο τρόπο, που να προσφέρεται στον εκπαιδευτικό ένα γενικό πλαίσιο οδηγιών, όπου αυτός να μπορεί να παρεμβαίνει στις μεθόδους διδασκαλίας, τους τεθέντες στόχους, τα εποπτικά μέσα. Η διδακτέα ύλη πρέπει επίσης να προέρχεται από διαβούλευση ανάμεσα στους ειδικούς των Αναλυτικών Προγραμμάτων και την εκπαιδευτική κοινότητα ώστε να διδάσκεται άνετα σε μια σχολική χρονιά (Μπαγάκης, 2004).

Και εδώ τίθεται ένα σημαντικό ερώτημα, που όσο αναφερόμαστε στο ρόλο του εκπαιδευτικού και την αναγκαιότητα της αναβάθμισης του τόσο σημαντικότερο είναι να απαντηθεί:

Κατά πόσο είναι νόμιμο ο εκπαιδευτικός της τάξης να παρεκκλίνει από το βιβλίο του καθηγητή και του μαθητή, το τετράδιο εργασιών και πειραμάτων, τα επίσημα σχολικά εγχειρίδια δηλαδή και να χρησιμοποιήσει ένα άλλο βιβλίο, διάφορο από αυτά; (Ανδρέου, 2022). Αυτή η ερώτηση είναι καίρια, δεν έχει απαντηθεί ακόμα όμως.

Πόσο είναι δυνατόν ή σωστότερα, νόμιμο λοιπόν, ένας φιλόλογος για παράδειγμα, να διδάξει στην τάξη του ένα κείμενο, διάφορο από το κείμενο του σχολικού βιβλίου, αν αυτός κρίνει ότι με αυτό τον τρόπο υπηρετούνται καλύτερα οι σκοποί και οι στόχοι που έχουν τεθεί;

2.1.7 Η εξέλιξη των Αναλυτικών Προγραμμάτων στην Ελλάδα από τη δεκαετία του ΄80 έως σήμερα

Μετά τη μεταπολίτευση, στην Ελλάδα πραγματοποιήθηκαν μεταρρυθμίσεις στην Πρωτοβάθμια και στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, που είχαν ως κύριο στόχο την απομάκρυνση από το συγκεντρωτισμό που παρουσίαζε μέχρι τότε το Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα.

Η Ελλάδα προσπαθεί να ακολουθήσει την πορεία της εξέλιξης των χωρών του δυτικού κόσμου οπότε επιχειρούνται θεσμικές αλλαγές στο Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα ώστε σε περιφερειακό επίπεδο να αναλαμβάνονται περισσότερες πρωτοβουλίες. Είναι ουσιαστικά η πρώτη φορά, που επιχειρείται μια αποκέντρωση του εκπαιδευτικού συστήματος (Διαμαντοπούλου κ.α., 2013).

Ταυτόχρονα γίνεται προσπάθεια διεύρυνσης του Αναλυτικού Προγράμματος, το οποίο αποκτά μαθητοκεντρικό προσανατολισμό τόσο στη διδασκαλία όσο και στο περιεχόμενο αυτής.

Το 1983 με Υπουργό Παιδείας τον Α. Κακλαμάνη, ψηφίστηκε ο ν. 1404, με τον οποίο ξεκίνησε η συγγραφή νέων βιβλίων για μαθητές και εκπαιδευτικούς, αλλά και νέων Αναλυτικών Προγραμμάτων. Στην τριετία 1982-1985 εκδόθηκαν συνολικά για τις βαθμίδες Δημοτικού-Γυμνασίου-Λυκείου, 110 νέα σχολικά βιβλία.

Είναι σημαντικό επίσης, ότι το 1983 ιδρύθηκαν και λειτούργησαν πανελλαδικά, 220 μεταλυκειακά προπαρασκευαστικά κέντρα με σκοπό την ενίσχυση των προσπαθειών των μαθητών, που ήθελαν να δώσουν ξανά εξετάσεις για την είσοδο τους στα ΑΕΙ. Επίσης, καταργήθηκαν οι εισαγωγικές εξετάσεις στα λύκεια ενώ άλλαξε και το σύστημα εισαγωγής στα ΑΕΙ.

Είναι προφανές ότι αυτά τα μέτρα ήταν λαϊκού χαρακτήρα και στη σωστή κατεύθυνση της ενίσχυσης των κατώτερων οικονομικά στρωμάτων της Ελληνικής κοινωνίας για την πρόσβαση τους στην Εκπαίδευση.

Οι σημαντικότερες μεταρρυθμίσεις τη δεκαετία του ΄80 είναι οι ακόλουθες:

I. Σκοποί σχολικής εκπαίδευσης. Γενικός σκοπός της Πρωτοβάθμιας και της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, είναι να συμβάλουν στην αρμονική, ισόπλευρη και ολόπλευρη ανάπτυξη των ψυχοσωματικών και διανοητικών δυνάμεων, που έχον οι μαθητές, έτσι ώστε, ανεξάρτητα από το φύλο ή την καταγωγή κάθε μαθητή, αυτοί να έχουν τη δυνατότητα ώστε να εξελιχθούν σε ολοκληρωμένες προσωπικότητες και να μπορούν να ζήσουν δημιουργικά και αρμονικά στις κοινωνίες του μέλλοντος (Φ.Ε.Κ. 167/1985, πρώτο τεύχος).

II. Δομή της εκπαίδευσης: Καθιέρωση των μεταλυκειακών προπαρασκευαστικών κέντρων ως θεσμοί αντισταθμιστικής παιδαγωγικής (Μπουζάκης, 1999).

III. Θεσμικά όργανα (στην οργάνωση και διοίκηση της εκπαίδευσης):

   i. Ορίζονται ως όργανα διοίκησης στις σχολικές μονάδες Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ο διευθυντής, ο υποδιευθυντής και ο σύλλογος διδασκόντων κάθε σχολικής μονάδας (Ν. 1566/85).

   ii. Επανιδρύεται το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (Ν. 1566/85), το οποίο έχει σκοπό την επιστημονική έρευνα και μελέτη για θέματα που αφορούν την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση, την υποβολή προτάσεων που αφορούν το σχεδιασμό και τον προγραμματισμό της εκπαιδευτικής πολιτικής, τη συνεχή παρακολούθηση των εξελίξεων που συμβαίνουν στην εκπαιδευτική τεχνολογία καθώς επίσης το σχεδιασμό και τη μέριμνα ώστε να εφαρμόζονται τα προγράμματα που αφορούν τις επιμορφώσεις των εκπαιδευτικών.

iii. Καθιερώνεται ένας δημοκρατικός προγραμματισμός με τη θεσμοθέτηση οργάνων που έχουν λαϊκή συμμετοχή, όπως είναι τα Νομαρχιακά Συμβούλια, τα Δημοτικά Συμβούλια, η Δημοτική Επιτροπή Παιδείας, η Σχολική Επιτροπή, το Σχολικό Συμβούλιο, η Εφορεία σχολείων, οι οργανώσεις γονέων και κηδεμόνων, το Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας (Ε.Σ.Υ.Π.) (Ν. 1566/85).

IV. Αλλαγές στα περιεχόμενα των σπουδών (Αναλυτικά Προγράμματα, σχολικά εγχειρίδια, παιδαγωγικές μέθοδοι).

I. Καθιερώνεται η δημοτική γλώσσα ως η επίσημη γλώσσα του Κράτους, όπως επίσης και το μονοτονικό σύστημα (το 1982).

II. Καθιερώνεται η διδασκαλία ξένης γλώσσας από το Δημοτικό σχολείο (Ν.1566/85) (Μπουζάκης κ.α., 2001).

III. Αναβαθμίζεται η ειδική αγωγή στα σχολεία, όπως και τα μαθήματα της μουσικής, της γυμναστικής και των καλλιτεχνικών, στα Δημοτικά σχολεία (Ν. 1566/85).

IV. Αποφασίζεται η συγγραφή νέων σχολικών εγχειριδίων, καθώς επίσης και νέων Αναλυτικών Προγραμμάτων για την Πρωτοβάθμια και τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (Μπουζάκης, 1999).

V. Αξιολόγηση μαθητών και εκπαιδευτικών:

i. Καταργούνται οι θέσεις των γενικών διευθυντών ως εποπτών Δημοτικής, Μέσης γενικής και Μέσης τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης (Ν. 1232/82).

ii. Θεσμοθετείται η θέση του σχολικού συμβούλου, με αντικείμενο την επιστημονική καθοδήγηση των εκπαιδευτικών και τη συμμετοχή τους στην αξιολόγηση και την επιμόρφωση αυτών, ως συνέχεια της κατάργησης της

θέσης του επιθεωρητή στην Πρωτοβάθμια και τη Δευτεροβάθμιας εκπαίδευση (Ν.1304/82).

iii. Οι διαδικασίες αξιολόγησης των εκπαιδευτικών γίνονται από τον υπεύθυνο σχολικό σύμβουλο και το διευθυντή της σχολικής μονάδας, που υπηρετεί (Ν. 1566/85).

VI. Διαρκής εκπαίδευση και επιμόρφωση των εκπαιδευτικών:

i. Καταργούνται οι Παιδαγωγικές Ακαδημίες και οι Σχολές Νηπιαγωγών και ιδρύονται τα Παιδαγωγικά τμήματα Νηπιαγωγών και Δημοτικής εκπαίδευσης αντίστοιχα, τα οποία υπάγονται σε κατά τόπους Πανεπιστήμια.

ii. Καθιερώνεται η μαζική επιμόρφωση των εκπαιδευτικών με υπεύθυνο φορέα επιμόρφωσης, τα Περιφερειακά Επιμορφωτικά Κέντρα (Π.Ε.Κ.) (Ν. 1566/85) (Μπουζάκης κ.α., 2001).

Με τα μεταρρυθμιστικά μέτρα, που αναφέρθηκαν γίνεται σαφές πως η τότε κυβέρνηση του ΠΑ.ΣΟ.Κ. έκανε μια θετική προσπάθεια αλλαγής του ισχύοντος εκπαιδευτικού συστήματος. Γενικός σκοπός των αλλαγών ήταν η μετάβαση από ένα κεντρικά ελεγχόμενο, συντηρητικό και αναχρονιστικό εκπαιδευτικό σύστημα, σε ένα εκπαιδευτικό σύστημα που να συμβαδίζει με τα αντίστοιχα συστήματα άλλων προηγμένων χωρών, αλλά και με το πολιτικό κλίμα της εποχής. Έτσι λοιπόν βλέπουμε να απλοποιείται η χρήση της ελληνικής γλώσσας, με τη μετάβαση στο μονοτονικό σύστημα. Αυτό θα έκανε ευκολότερη τη μάθηση της από τους μαθητές και φυσικά, δεν θα τους απέτρεπε-θεωρητικά τουλάχιστον- από την εκτεταμένη χρήση της στη γραφή αργότερα. Το πολυτονικό σύστημα είχε κριθεί πολύ απαιτητικό.

Βλέπουμε να προωθείται στις πολύ μικρές ηλικίες ακόμα, η μάθηση ξένης γλώσσας. Λογικό, αφού η χώρα πολιτικά ετοιμαζόταν για την ομαλή ένταξη της στην Ευρωπαϊκή Ένωση, όπου οι γλώσσες των αγγλικών, γερμανικών και γαλλικών επικρατούσαν.

Θετική αλλαγή αποτελεί η δεύτερη ευκαιρία, που δίνεται στους μαθητές με τα δωρεάν μαθήματα που διδάσκονται στα μεταλυκειακά προπαρασκευαστικά κέντρα, προκειμένου να προσπαθήσουν ξανά να πετύχουν την εισαγωγή τους στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση. , μέσα από τις πανελλήνιες εξετάσεις. Αυτό είναι ένα ξεκάθαρα λαϊκό μέτρο οικονομικής ανακούφισης, το οποίο όμως δεν είχε συνέχεια.

Τα Αναλυτικά Προγράμματα αποκτούν επιτέλους μαθητοκεντρικό χαρακτήρα και αρχίζουν να αλλάζουν από απλοί κατάλογοι διδακτέας ύλης σε κανονικά προγράμματα διδασκαλίας.

Με την κατάργηση του επιθεωρητή και τη θεσμοθέτηση της θέσης του σχολικού συμβούλου, είναι σαφές ότι η τότε κυβέρνηση έκανε ένα βήμα αναγνώρισης του έργου των εκπαιδευτικών. Συνάμα γίνεται μια πρώτη προσπάθεια να αποκτήσει ο εκπαιδευτικός μια αυτονομία στη διδασκαλία του. Η επαναφορά του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, η καθιέρωση της συνεχούς επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών και η μεταφορά κάποιων αρμοδιοτήτων στη σχολική κοινότητα, δείχνουν άλλη μια θετική προσπάθεια ενίσχυσης του εκπαιδευτικού έργου και αποκέντρωσης.

Η αξιολόγηση των εκπαιδευτικών θεσμοθετείται την ίδια εποχή, δεν προχωρά όμως με τον ίδιο ρυθμό όπως οι άλλες μεταρρυθμίσεις, ίσως γιατί οι εκπαιδευτικοί θεώρησαν ότι ήταν μια ευθεία παρέμβαση στο έργο τους με πολιτικές προεκτάσεις.

Αντίθετα η αναβάθμιση των σπουδών των νηπιαγωγών και των δασκάλων, είχε θετικά αποτελέσματα στη στελέχωση των σχολείων της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Οι μεταρρυθμίσεις στήριξαν ην αποκέντρωση με τη δημιουργία συμβουλίων, όπου υπήρχε ενεργός συμμετοχή των πολιτών.

Τη δεκαετία του ΄90 προωθούνται σημαντικά μεταρρυθμιστικά μέτρα:

I. Παραμένει ως έχει το πλαίσιο του Ν.1566/85, σχετικά με τους στόχους της εκπαίδευσης.

II. Αλλαγές στη δομή της εκπαίδευσης, με την καθιέρωση του ολοήμερου νηπιαγωγείου και δημοτικού σχολείου κι του Ενιαίου Λυκείου (Ν. 2525/97) (Μπουζάκης κ.α. 2001:201-202).

III. Θεσμικά όργανα στην οργάνωση και διοίκηση του χώρου της εκπαίδευσης:

   I. Καθιερώνεται ο θεσμός του Εθνικού Συμβουλίου Παιδείας (Ε.ΣΥ.Π.) (Ν. 2327/1995).

   II. Καθιερώνεται το Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας (Κ.Ε.Ε.) (Ν. 2327/1995).

   III. Καθορίζονται τα απαιτούμενα προσόντα, κριτήρια και διαδικασίες επιλογής των στελεχών της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (Π.Δ. 398/1995).

   IV. Αλλαγές στο περιεχόμενο σπουδών, που αφορούν στα Αναλυτικά Προγράμματα, τα σχολικά εγχειρίδια και τις παιδαγωγικές μεθόδους. Στα τέλη της δεκαετίας του ΄90 ο τότε Υπουργός Παιδείας Γεράσιμος Αρσένης, στα πλαίσια σαρωτικών αλλαγών που επιχείρησε, με τον τίτλο ¨Εκπαιδευτική Μεταρρύθμιση 1996-2000¨, εισήγαγε και το πολλαπλό βιβλίο (Ν.2525/97) (Αρσένης, 2002). Διαμορφώνεται το Ενιαίο Πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών από το Δημοτικό σχολείο έως τα Λύκεια. Στα περιφερειακά εκπαιδευτικά όργανα περνά η αρμοδιότητα του 1/5 του περιεχομένου των σχολικών προγραμμάτων (ΥΠ.Ε.Π.Θ.)/Π.Ι. 1998).

V. Αξιολόγηση των μαθητών. Η διαδικασία αξιολόγησης των μαθητών, από το Δημοτικό έως το Λύκειο βασίζεται πλέον:

   a) Στην καθημερινή προφορική παρουσία τους.

   b) Στη συμμετοχή τους σε γραπτές εξετάσεις.

   c) Στα αποτελέσματα της συμμετοχής τους σε γραπτές εξετάσεις.

VI. Εκπαίδευση και επιμόρφωση των εκπαιδευτικών. Το Μαράσλειο Διδασκαλείο Δημοτικής Εκπαίδευσης εντάσσεται στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής

Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Αθηνών και αναλαμβάνει τη μετεκπαίδευση και εξειδίκευση των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (Ν. 2327/1985).

Στα μεταρρυθμιστικά μέτρα της δεκαετίας του ΄90, η καθιέρωση του Ενιαίου Λυκείου και η έναρξη λειτουργίας των ολοήμερων Νηπιαγωγείων και Δημοτικών, δείχνουν ότι γίνεται προσπάθεια σταθεροποίησης στη δομή της εκπαίδευσης και ότι λαμβάνονται μέτρα ενίσχυσης του θεσμού της οικογένειας. Τα ολοήμερα σχολεία βρίσκουν ήδη εφαρμογή με επιτυχία σε χώρες του δυτικού κόσμου και η ιδέα να έχουν ολοκληρώσει οι μαθητές τη μελέτη τους στο σχολείο, ώστε στο σπίτι να έχουν ποιοτικό ελεύθερο χρόνο με τις οικογένειες τους, είναι στη σωστή κατεύθυνση.

Η ίδρυση του Ε.Σ.Υ.Π. και του Κ.Ε.Ε. γίνεται ώστε να υπάρχει βελτίωση στην οργάνωση και διοίκηση της εκπαίδευσης καθώς επίσης και συνεχής παροχή υποστηρικτικού υλικού προς του εκπαιδευτικούς. Παρόλα αυτά υπάρχει και η άποψη ότι, μέσω αυτών των θεσμών η κυριαρχία του Υπουργείου Παιδείας παραμένει αταλάντευτη και αδιαπραγμάτευτη σε σημαντικές αποφάσεις.

Τα Αναλυτικά Προγράμματα όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης αποκτούν μια συνέχεια με τη διαμόρφωση του Ενιαίου Πλαισίου Προγράμματος Σπουδών.

Η αξιολόγηση των μαθητών από το Δημοτικό μέχρι το Λύκειο καθορίζεται πλέον από συγκεκριμένα και παρόμοια στοιχεία.

Η Μαράσλειος Σχολή αξιοποιείται για τη μετεκπαίδευση και εξειδίκευση των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση όμως δεν υπάρχει αντίστοιχη μέριμνα μέχρι σήμερα, ούτε το Υπουργείο Παιδείας δείχνει ότι έχει σε μελλοντική ατζέντα κάτι αντίστοιχο για τους εκπαιδευτικούς που διδάσκουν στα Γυμνάσια και Λύκεια της χώρας. Αυτό είναι παράξενο, αφού το Υπουργείο Παιδείας ταυτόχρονα, παροτρύνει τους εκπαιδευτικούς της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, να συλλέξουν τίτλους σπουδών, ώστε να είναι περισσότερο χρήσιμοι για το χώρο της εκπαίδευσης. Αντί να βοηθά δηλαδή έμπρακτα τους εκπαιδευτικούς που θέλουν να

συνεχίσουν την εκπαίδευση τους για το καλό του χώρου, τους εμπαίζει δίνοντας τους, επί του παρόντος, μόρια.

Από το ΄2000 και έπειτα, πάρθηκαν επίσης σημαντικά μεταρρυθμιστικά μέτρα:

I. Αλλαγές στα περιεχόμενα των σπουδών (Αναλυτικά Προγράμματα, σχολικά εγχειρίδια, παιδαγωγικές μέθοδοι). Καθιερώνεται το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών από το ΥΠ.ΕΘ.Π.Θ. σε συνεργασία με το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο το 2001. Με το Δ.Ε.Π.Π.Σ. για πρώτη φορά, επιχειρείται η διεύρυνση των Αναλυτικών Προγραμμάτων, σε τομείς που ήταν περιορισμένου ενδιαφέροντος ή δεν υπήρχαν. Γίνεται επίσης, σύνδεση των γνωστικών αντικειμένων ώστε να αποφεύγεται ο κατακερματισμός της γνώσης με την αλόγιστη διασπορά της σε ξεχωριστά μαθήματα. Στα πλαίσια των νέων Αναλυτικών Προγραμμάτων, οι εκπαιδευτικοί πρέπει να υλοποιούν στόχους καλλιέργειας της πρωτοβουλίας και της συνεργασίας μεταξύ των μαθητών τους. Επίσης επιχειρείται μια διαθεματική προσέγγιση των μαθημάτων είτε με νέα μαθήματα που διδάσκονται ταυτόχρονα από δύο εκπαιδευτικούς διαφορετικών ειδικοτήτων (π.χ. το μάθημα ¨project¨) είτε στα πλαίσια εκπαιδευτικών προγραμμάτων. Με την εφαρμογή των νέων Αναλυτικών Προγραμμάτων, οι μαθητές διδάσκονται τη συνεργατική δουλειά, την κριτική προσέγγιση της γνώσης, τη βιωματική δράση μέσα από στοχευμένες εκπαιδευτικές επισκέψεις.

II. Αξιολόγηση μαθητών και εκπαιδευτικών:

   i. Αξιολόγηση των μαθητών. Ξεκινά με το Π.Δ. 86/2001 η διαγνωστική αξιολόγηση των μαθητών κατά την έναρξη του νέου σχολικού έτους.

   ii. Αξιολόγηση των εκπαιδευτικών. Στις 13 Φεβρουαρίου 2002 με Υπουργό Παιδείας τον Πέτρο Ευθυμίου του ΠΑ.ΣΟ.Κ. ψηφίζεται ο Ν.2986/2002 για την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου. Το 2010 ψηφίζεται ο Ν. 3848/2010 για την ¨Αναβάθμιση του ρόλου του εκπαιδευτικού-καθιέρωση

κανόνων αξιολόγησης και αξιοκρατίας στην εκπαίδευση και λοιπές διατάξεις¨ (Ηλιάδης, 2014). Σήμερα εφαρμόζεται η Υπουργική απόφαση 30972/Γ1/5-3-2013, στα σχολεία, για την αυτοαξιολόγηση των σχολικών μονάδων.

Διαβάζοντας τα μεταρρυθμιστικά μέτρα που πάρθηκαν τα τελευταία 40 χρόνια στο χώρο της εκπαίδευσης, βλέπουμε ότι πρώτα καθορίζονται οι κυριότεροι στόχοι αυτής. Ακολούθως μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι έγιναν αλλαγές στη δομή της εκπαίδευσης επανειλημμένα- κάποιες αλλαγές είχαν λαϊκό χαρακτήρα και δυστυχώς δεν παγιοποιήθηκαν (μεταλυκειακά), κάποιες απλά δεν βρήκαν καλή εφαρμογή (πολλαπλό βιβλίο)- καθώς επίσης και στους θεσμούς, που την υπηρετούν. Οι σημαντικότερες αλλαγές όμως, είναι στις αξιολογήσεις των εκπαιδευτικών και των μαθητών καθώς επίσης στα Αναλυτικά Προγράμματα. Και ενώ το πρώτο εφαρμόστηκε τελικά-με πολλές ενστάσεις από την πλευρά των εκπαιδευτικών-τα Αναλυτικά Προγράμματα είχαν στα πρώτα χρόνια μικρές αλλαγές, ενώ μετά τη δεκαετία του ΄90, οι αλλαγές που εμφανίστηκαν σε αυτά, ήταν καθοριστικές. Τα Αναλυτικά Προγράμματα από απλός κατάλογος διδακτέας ύλης, είναι πια Προγράμματα σπουδών, που γράφονται σύμφωνα με τα πρότυπα δυτικών χωρών. Στο προσεχές χρονικό διάστημα έρχονται νέα Αναλυτικά Προγράμματα σπουδών, τα οποία συμπαρασύρουν και τα σχολικά εγχειρίδια. Έτσι λοιπόν, μια προσπάθεια που εγκαταλείφθηκε στο παρελθόν-ίσως επειδή η σχολική κοινότητα δεν ήταν έτοιμη τότε για αυτό- το πολλαπλό βιβλίο (Αρσένης, 2002) έρχεται ξανά στο προσκήνιο. Είναι η τελευταία προσθήκη, μιας σειράς αρκετών αλλαγών στο χώρο της εκπαίδευσης.

2.2 Τα σχολικά εγχειρίδια

Το σχολικό εγχειρίδιο αποτελεί ένα μέσο διδασκαλίας, που έχει τη μορφή βιβλίου (Καψάλης κ.α., 2008). Χρησιμοποιείται από τους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς. Σήμερα, στα Ελληνικά δημόσια σχολεία της Πρωτοβάθμιας και της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, υπάρχουν σχολικά εγχειρίδια για όλα τα μαθήματα, που διδάσκονται. Κάθε σχολικό εγχειρίδιο, πρέπει να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις του Αναλυτικού Προγράμματος. Έχει κεντρικό ρόλο στη διδασκαλία κάθε μαθήματος. Έρευνες έδειξαν, ότι ο χρόνος που αξιοποιεί ένας μαθητής για την ενασχόληση του με το σχολικό εγχειρίδιο κάποιου μαθήματος, είναι γενικά μεγαλύτερος από το χρόνο αλληλεπίδρασης του μαθητή με τον εκπαιδευτικό, που διδάσκει το συγκεκριμένο μάθημα. Αντίστοιχες έρευνες που έγιναν και αφορούσαν την άλλη πλευρά της διδασκαλίας, τους εκπαιδευτικούς, έδειξαν ότι οι εκπαιδευτικοί χρησιμοποιούν το σχολικό εγχειρίδιο του μαθήματος που διδάσκουν ως βασικό δομικό στοιχείο της διδασκαλίας τους (Καψάλης κ.α., 2008).

2.2.1 Ιστορία του Ελληνικού σχολικού βιβλίου

Η ιστορία του ελληνικού σχολικού βιβλίου είναι ένα μέρος της εκπαιδευτικής πολιτικής, που ασκήθηκε στη χώρα μας από τις κυβερνήσεις, που διαδέχονταν η μια την άλλη. Ακολουθεί τις πολιτικές μεταβολές, που προκαλούσαν πάντα οι εναλλαγές μεταξύ συντηρητικών, φιλελεύθερων και προοδευτικών κυβερνήσεων. Επομένως, τα σχολικά βιβλία, από τη γέννηση του νέου Ελληνικού κράτους (1830) και έπειτα διαμορφώνονταν ανάλογα με τις επιταγές της εκάστοτε κυβέρνησης της χώρας, ενώ αποτελούσαν πάντα έναν καθρέφτη των επικρατούντων κοινωνικοπολιτικών τάσεων (Τότσικας, 2015).

Ενώ αναμφίβολα, τα σχολικά εγχειρίδια είναι εργαλεία μεταβίβασης της γνώσης, είναι συχνό φαινόμενο να γίνονται φορείς συγκεκριμένης ιδεολογίας. Οι ιδέες που μεταδίδουν ανήκουν σε συγκεκριμένη εποχή και συμβάλουν στη διαμόρφωση νοοτροπιών, κοσμοαντιλήψεων και στάσεων. Όλες οι κοινωνικές και πολιτικές δυνάμεις της χώρας επομένως, έχουν ισχυρό συμφέρον να προσπαθούν να ελέγχουν το τι διδάσκεται στα σχολεία, συνεπώς προσπαθούν πάντα να ασκούν επιρροή στις διαδικασίες παραγωγής και διάδοσης του σχολικού εγχειριδίου. Αναμφισβήτητα λοιπόν, το σχολικό εγχειρίδιο έχει μεγάλη δύναμη και ασκεί επιρροή στην κοινωνία.

Τα σχολικά βιβλία με τη μορφή που γνωρίζουμε ή τουλάχιστον παρόμοια, έχουν εμφανιστεί τους τελευταίους αιώνες. Και ενώ οι περισσότεροι πιστεύουν ότι το Αλφαβητάρι της Λόλας (..¨Λόλα να ένα μήλο ¨..) είναι το πρώτο σχολικό βιβλίο που διδάχτηκε σε έλληνα μαθητή, πρέπει να γυρίσουμε πολύ πίσω, στο 1771 και στη Βιέννη της Αυστρίας, όπου τυπώθηκε το ¨Αλφαβητάριον εν ω περιέχονται τα εικοσιτέσσερα γράμματα¨ του Μιχαήλ παπά-Γεώργιου του Σιατίστεως!

Πολύ αργότερα, με τη δημιουργία του νέου ελληνικού κράτους, βλέπουμε σε διάταγμα του Όθωνα το 1836, να διατυπώνονται εγγράφως τα πρώτα μέτρα για την εκπαίδευση. Διαβάζουμε λοιπόν ότι τα σχολικά βιβλία θα εκδίδονται και θα πωλούνται από τη βασιλική τυπογραφία ¨δια να εισαχθεί τρόπος ομοιόμορφος εις την διδασκαλίαν του λαού και να ευρίσκει ο καθείς στοιχειώδη βιβλία καλά…¨. Φυσικά, τα σχολικά βιβλία έπρεπε να έχουν τη θετική γνωμάτευση από διορισμένη συντακτική επιτροπή, ώστε να προωθείται η έκδοση τους. Το διάταγμα αυτό, επειδή ακριβώς έδειχνε τη μονοπωλιακή πολιτική που σκόπευε να ασκήσει το κράτος της εποχής, δεν υλοποιήθηκε τελικά και δύο χρόνια μετά, η κυβέρνηση έπειτα από πολιτικές πιέσεις, κατάργησε το βασιλικό βιβλιοπωλείο και επέτρεψε τον ελεύθερο ανταγωνισμό, επιτρέποντας τη λειτουργία σε δύο εκδοτικούς οίκους.

Το έτος 1917 αποτελεί σταθμό για τα εκπαιδευτικά ζητήματα. Τότε, η κυβέρνηση Βενιζέλου ζήτησε τη συνεργασία του Εκπαιδευτικού Ομίλου, ο οποίος ήταν ένα σωματείο, αποτελούμενο από εκπαιδευτικούς, λογοτέχνες και πολιτευόμενους με εξέχοντα και ιδρυτικά μέλη τους Μανόλη Τριανταφυλλίδη, Αλέξανδρο Δελμούζο και Δημήτριο Γληνό. Η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση που εφαρμόστηκε οδήγησε στην καθιέρωση της Δημοτικής γλώσσας.. Πολύ σημαντικό όμως είναι ότι έδωσε τη δυνατότητα στους εκπαιδευτικούς για πρώτη φορά, να επιλέξουν το βιβλίο που θα διδάξουν! Ένα Εκπαιδευτικό Συμβούλιο ήλεγχε όλα τα διαθέσιμα σχολικά βιβλία και συνέτασσε καταλόγους με τα εγκεκριμένα βιβλία. Τα βιβλία αυτά ήταν γραμμένα από συγγραφείς με απόλυτη ελευθερία, αλλά ακολουθούσαν οδηγίες και γενικές υποδείξεις του Εκπαιδευτικού Συμβουλίου. Ο σύλλογος διδασκόντων κάθε σχολείου, στο τέλος της σχολικής χρονιάς όριζε κατά πλειοψηφία, μετά από εισήγηση του καθηγητή, που δίδασκε το κάθε μάθημα, το σχολικό βιβλίο που θα χρησιμοποιήσει για τα επόμενα δύο χρόνια. Είναι εντυπωσιακό λοιπόν, ότι το πολλαπλό βιβλίο ξεκίνησε την εφαρμογή του, το μακρινό 1917. Με αυτό τον τρόπο μάλιστα δόθηκε η δυνατότητα σε σπουδαίους συγγραφείς όπως ο Ζαχαρίας Παπαντωνίου με τα ¨Ψηλά βουνά¨ και το ¨Αλφαβητάρι με τον ήλιο¨, ο Ανδρέας Καρκαβίτσας, ο Γρηγόριος Ξενόπουλος να συνδράμουν στη συγγραφή των νέων σχολικών βιβλίων. Τότε ξεκίνησε η χρυσή εποχή του σχολικού βιβλίου, όπου η θεματολογία τους ξεφεύγει από το συντηρητισμό της εποχής και στρέφεται προς την επιστημονική γνώση για πρώτη φορά.

Με το νόμο 5045 ¨Περί σχολικών βιβλίων¨, του 1931 και με Υπουργό Παιδείας το Γεώργιο Παπανδρέου, ο εκπαιδευτικός και ο μαθητής ενθαρρύνονται να χρησιμοποιήσουν και άλλα βιβλία, εκτός από το επίσημο σχολικό εγχειρίδιο, για την κατάκτηση της γνώσης. Δυστυχώς, ο αναγκαστικός νόμος 952, της κυβέρνησης του Ιωάννη Μεταξά, ανατρέπει όλες τις γενναίες προσπάθειες ελευθερίας και οδηγεί στον απόλυτο κρατικό έλεγχο των σχολικών εγχειριδίων. Έκτοτε και για κάμποσα χρόνια, ότι διδάσκεται στα σχολεία, είναι κοινό και οπωσδήποτε εγκεκριμένο.

Το 1964 όμως, με το νόμο 4379 ¨Περί οργανώσεως και Διοικήσεως της Γενικής Στοιχειώδους και Μέσης Εκπαίδευσης¨, η κυβέρνηση Γ. Παπανδρέου επιχειρεί μια νέα εκπαιδευτική μεταρρύθμιση με νέα μαθήματα και νέα σχολικά βιβλία.

Δυστυχώς η δικτατορία του 1967-1974 την ακύρωσε, ενώ η λογοκρισία που επιβλήθηκε απαγόρευσε πολλά βιβλία. Πολλοί σημαντικοί συγγραφείς επίσης, μπήκαν σε μαύρες λίστες. Χαρακτηριστικά αναφέρουμε ότι η ¨Αντιγόνη¨ του Σοφοκλή, ήταν στην απαγορευμένη λίστα.

Το μονοτονικό σύστημα που καθιερώνεται τη περίοδο 1981-1985 δίνει νέα πνοή στην εκπαίδευση καθώς γράφονται νέα Αναλυτικά Προγράμματα και νέα σχολικά εγχειρίδια. Ξεχωρίζει η ¨Γραμματική της Νεοελληνικής Γλώσσας¨ του Μ. Τριανταφυλλίδη (Τότσικας, 2015).

Το 2000 με την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του Υπουργού Παιδείας Γ. Αρσένη επιχειρείται μια νέα εφαρμογή του πολλαπλού βιβλίου. Δεν ευδοκίμησε (Αρσένης, 2006).

Το 2003 γράφονται νέα σχολικά εγχειρίδια, τα οποία με κάποιες αλλαγές χρησιμοποιούνται μέχρι σήμερα.

Το 2012 δημιουργείται το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής (ΙΕΠ). Είναι ο επιτελικός επιστημονικός και ερευνητικός φορέας, που σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας, γνωμοδοτεί ή εισηγείται για θέματα, που αφορούν το σύνολο της εκπαίδευσης, συνεπώς και για τα Αναλυτικά Προγράμματα ή τα σχολικά εγχειρίδια που τα υπηρετούν. Όλα τα σχολικά βιβλία, εγκρίνονται από το ΙΕΠ πριν φτάσουν στις σχολικές αίθουσες (ΙΕΠ).

2.2.2 Η διάθεση των σχολικών βιβλίων στα Ελληνικά σχολεία

Με τη σύσταση του νέου Ελληνικού κράτους το 1830, ο Όθωνας επιχείρησε το 1836 να ελέγξει τη διδασκαλία στα σχολεία. Με διάταγμα του, δημιουργείται το ¨Βιβλιοπωλείο εν τη Βασιλική Τυπογραφία¨, που στην ουσία είναι ένα κρατικό μονοπώλιο στην έκδοση βιβλίων. Μετά από πιέσεις, η κυβέρνηση του Όθωνα αναγκάζεται να υποκύψει, οπότε για την περίοδο 1838-1882, αναπτύσσεται ένας ελεύθερος ανταγωνισμός, όπου συγγραφικές ομάδες επιμελούνται τα σχολικά βιβλία, τα οποία, κατόπιν έγκρισης από το Υπουργείο Παιδείας, είναι στη διάθεση των εκπαιδευτικών για να επιλέξουν αυτά που θα χρησιμοποιήσουν για να διδάξουν τους μαθητές τους (Αδάμ, 2012).

Μέχρι το 1937 υπάρχουν εναλλαγές στην παραγωγή και διάθεση των σχολικών βιβλίων. Ενώ διατίθεται μια ποικιλία βιβλίων προς επιλογή, εντούτοις δημιουργούνται έριδες αφού ιδιωτικά συμφέροντα ασκούν πολιτικές πιέσεις ώστε να προτιμούνται συγκεκριμένα βιβλία έναντι άλλων (Αδάμ, 2012).

Το 1937, η κυβέρνηση του Ιωάννη Μεταξά, επικαλούμενη αυτές ακριβώς τις πιέσεις, ιδρύει τον Οργανισμό Εκδόσεως Σχολικών Βιβλίων (ΟΕΣΒ), οπότε επιστρέφουμε ξανά στο κρατικό μονοπώλιο των σχολικών βιβλίων (Τότσικας, 2015).

Αργότερα, το 1963 με το νόμο 4320/1963, ο ΟΕΣΒ μετονομάστηκε σε ΟΕΔΒ (Οργανισμός Έκδοσης Διδακτικών Βιβλίων) και τα σχολικά βιβλία διατίθενται πλέον δωρεάν. Η απόφαση αυτή ελήφθη από τη νεοεκλεγείσα κυβέρνηση του Γεωργίου Παπανδρέου, με Υπουργό Παιδείας τον ίδιο (Alfavita, 2017).

Ο ΟΕΔΒ συνεχίζει τη λειτουργία του μέχρι το 2012- έχοντας εκτυπώσει μέχρι τότε περίπου 3 δισεκατομμύρια σχολικά βιβλία-οπότε και καταργείται. Μετά την κατάργηση του Οργανισμού, ο συντονισμός της έκδοσης και διάθεσης των σχολικών εγχειριδίων ανατίθεται στο Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων (ΙΤΥΕ) ¨Διόφαντος¨, το οποίο λειτουργεί σε καθεστώς ιδιωτικού δικαίου (Τότσικας, 2015).

2.2.3 Η συγγραφή των σχολικών βιβλίων

Η αποκωδικοποίηση και μετάδοση της γνώσης αποτελούσε ένα δύσκολο έργο ανέκαθεν (ΠΙ, 2009). Είδαμε ότι από καταβολής του νέου Ελληνικού κράτους τουλάχιστον, υπήρχαν πολλές αλλαγές, σχετικά με τα σχολικά βιβλία, άλλοτε θετικές, άλλοτε αρνητικές και αναχρονιστικές. Πάντα όμως, φαινόταν πόσο πολύ το κράτος αναγνώριζε τη σημασία του σχολικού βιβλίου για το μέλλον των πολιτών του.

Σήμερα, περισσότερο από κάθε άλλη εποχή, το σχολικό βιβλίο αποτελεί μια πολύ σοβαρή υπόθεση αφού το έργο στο οποίο καλείται να συνδράμει, είναι καθοριστικό για την εξέλιξη της κοινωνίας μας. Η αποστολή του είναι να καταστήσει το μαθητή αληθινό αναγνώστη, να γεννήσει μέσα του την ανάγκη για την αναζήτηση της διαρκούς μάθησης (ΠΙ, 2009).

Τα σχολικά βιβλία σύμφωνα με τους νόμους 1566/85 και 2525/97 ανήκουν στις βασικές αρμοδιότητες του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου. Το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο ιδρύθηκε το 1964 με το Ν. 4379/1964, καταργήθηκε την περίοδο της δικτατορίας με τον αναγκαστικό Νόμο 59/1967 ενώ επανιδρύθηκε το 1985 με το Ν.1566/1985. Ακολούθως , το 2012 συγχωνεύτηκε με το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής με απόφαση της τότε Υπουργού Παιδείας (Γούπου, 2017). Επομένως το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο έχει την ευθύνη συγγραφής και έγκρισης των σχολικών βιβλίων, ενώ κάθε φορά που πρόκειται να δοθούν νέα σχολικά βιβλία στην εκπαίδευση, ο τρόπος συγγραφής τους προσδιορίζεται από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο είτε με τη διαδικασία της απευθείας ανάθεσης είτε με τη διαδικασία προκήρυξης σχετικού διαγωνισμού (ΠΙ, 2009).

Κατά το παρελθόν τα περισσότερα σχολικά βιβλία είχαν συγγραφεί με τη διαδικασία της απευθείας ανάθεσης σε συγγραφέα ή συγγραφική ομάδα. Πρώτα γινόταν η επιλογή του συγγραφέα ή της συγγραφικής ομάδας και ακολούθως γινόταν σχετική πρόταση συγγραφής του βιβλίου από τον υπεύθυνο του μαθήματος, για το οποίο προοριζόταν το

βιβλίο. Ο υπεύθυνος ήταν Σύμβουλος ή Πάρεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου στο αρμόδιο τμήμα. Κατόπιν, δινόταν η έγκριση από το αρμόδιο τμήμα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου και εκδιδόταν η σχετική Υπουργική απόφαση, όπου αναφέρονταν οι απαιτούμενες προδιαγραφές του βιβλίου. Η εποπτεία κατά τη διάρκεια της συγγραφής του βιβλίου, ανετίθετο στο Σύμβουλο ή τον Πάρεδρο του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου. Μόλις ολοκληρωνόταν η συγγραφή του βιβλίου, γινόταν η αξιολόγηση του από μια εξωτερική επιτροπή (ΠΙ).

Από το 2003, με Υπουργό Παιδείας τον Πέτρο Ευθυμίου, όλα τα νέα σχολικά βιβλία, παρήχθησαν κατόπιν διεξαγωγής σχετικού διαγωνισμού. Τα βιβλία που συγγράφηκαν έκτοτε, αξιολογήθηκαν από εξωτερική επιτροπή, η οποία αποτελούνταν από ένα πανεπιστημιακό με ειδικότητα στο αντικείμενο του μαθήματος του βιβλίου, ένα σχολικό σύμβουλο και έναν εκπαιδευτικό.

Οι προδιαγραφές των υπό έκδοση σχολικών βιβλίων τίθενται από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. Για το έτος 1999 βρίσκουμε ότι πριν να εκδοθεί ένα σχολικό βιβλίο, αξιολογείται και τα κριτήρια αξιολόγησης αφορούν το περιεχόμενο των κειμένων του βιβλίου, τον τρόπο παρουσίασης των κειμένων, τη διδακτική και μεθοδολογική διάσταση που ακολουθείται καθώς επίσης τη δυνατότητα ανατροφοδότησης που παρέχεται, το ρόλο εκπαιδευτικού και μαθητή και βέβαια τη συνάφεια με το εκάστοτε Πρόγραμμα Σπουδών (Συρίου, κ.α., 2015)

Το 2001 οι προδιαγραφές των σχολικών βιβλίων αναφέρονται πρώτα στο νέο Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών (ΔΕΠΠΣ) και στα νέα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών (ΑΠΣ), που έχουν εκδοθεί για κάθε μάθημα. Το περιεχόμενο κάθε σχολικού βιβλίου πρέπει να είναι συμβατό με το ΔΕΠΠΣ και το αντίστοιχο του γνωστικού αντικειμένου του βιβλίου, ΑΠΣ. Τα Προγράμματα Σπουδών έχουν δεχτεί ισχυρή αναβάθμιση, έχουν μετονομαστεί σε ΑΠΣ ενώ με την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του

΄2000 επιχειρείται ένα Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών για τις βαθμίδες της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ebooks, 2001).

Το 2003 στα ΦΕΚ 303Β/13-03-2003 και ΦΕΚ 304Β/13-03-2003 και έπειτα από σχετικές εισηγήσεις του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, αναφέρεται στο γενικό μέρος ότι η δυναμική των καιρών και οι προκλήσεις της εποχής μας, οδηγούν στη διαμόρφωση ενός εκπαιδευτικού συστήματος, το οποίο απαιτεί γενναίες προσαρμοστικές αλλαγές. Κατά συνέπεια, θεωρούνται αναγκαία και προωθούνται:

α. η εξασφάλιση συνθηκών που επιτρέπουν στο μαθητή να αναπτύξει την προσωπικότητα του με ισχυρή αυτοαντίληψη, συναισθηματική σταθερότητα, κριτική και διαλεκτική ικανότητα καθώς και θετική διάθεση για συνεργασία και αυτενέργεια μια προσωπικότητα υπεύθυνη, δημοκρατική και ελεύθερη, με κοινωνικές και ανθρωπιστικές αρχές, χωρίς θρησκευτικές και πολιτισμικές προκαταλήψεις,

β. η δημιουργία συνθηκών που παρέχουν σε κάθε άτομο τη δυνατότητα της δια βίου ανανέωσης γνώσεων και δεξιοτήτων,

γ. η καλλιέργεια της ικανότητας κάθε ατόμου για κριτική προσέγγιση των νέων τεχνολογιών της πληροφορίας και της επικοινωνίας,

δ. η διατήρηση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την παροχή ίσων ευκαιριών και την καλλιέργεια κοινών στάσεων και αξιών,

ε. η καλλιέργεια της συνείδησης του ευρωπαίου πολίτη με την ταυτόχρονη διατήρηση της εθνικής μας ταυτότητας και της πολιτισμικής μας αυτογνωσίας και

στ. Η ανάπτυξη πνεύματος συνεργασίας και συλλογικότητας (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2023).

Στη συνέχεια, στο κείμενο δίνεται η διευκρίνιση ότι «..ανάλογος είναι και ο προσανατολισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την εκπαίδευση».

Το 2009, το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο προτείνει το εναλλακτικό βιβλίο, «…λαμβάνοντας υπόψη τη σχετική βιβλιογραφία και τις απόψεις των ειδικών για τα σχολικά βιβλία…».

Είναι το πολλαπλό βιβλίο με άλλα λόγια, που είχε εμφανιστεί στα ελληνικά σχολεία το 1917. Προτείνεται γιατί σύμφωνα με την πρόταση του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου ανοίγει τους ορίζοντες της γνώσης στις ιδιαίτερες ανάγκες, τις κλίσεις και τα ενδιαφέροντα των μαθητών. Επιπλέον, δίνει στους εκπαιδευτικούς, δυνατότητες ανάληψης πρωτοβουλιών. Δηλαδή, αφήνει κάποιες ελευθερίες στη διδασκαλία τους. Στην πρόταση του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου (ΠΙ, 2009) αναφέρονται οι προδιαγραφές του εγχειρήματος, ενώ σε πρώτη φάση προτείνεται η πιλοτική εφαρμογή του εναλλακτικού βιβλίου σε όλες τις βαθμίδες της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Το 2023, η Υπουργός Παιδείας Νίκη Κεραμέως, απευθύνει πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για ην υποβολή αιτήσεων συμμετοχής στη διαδικασία αξιολόγησης και ένταξης διδακτικών βιβλίων στο Μητρώο διδακτικών βιβλίων και στην Ψηφιακή Βιβλιοθήκη διδακτικών βιβλίων (esos, 20223).

Το Μητρώο διδακτικών βιβλίων ιδρύεται με το Ν.4823/2021 και θα είναι ένας κατάλογος σχολικών εγχειριδίων για όλα τα μαθήματα, που διδάσκονται στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευση. Αυτός ο κατάλογος είναι στην ουσία το πολλαπλό βιβλίο, το οποίο έτσι εντάσσεται εκ νέου στην ελληνική εκπαίδευση.

Στην πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος, ορίζονται μεταξύ άλλων, οι προδιαγραφές των, υπό αξιολόγηση, νέων σχολικών βιβλίων, οι αμοιβές των συγγραφέων καθώς επίσης και τα γνωστικά αντικείμενα του κάθε μαθήματος.

2.2.4 Οι μεγάλες αλλαγές μετά το 2000- Το πολλαπλό βιβλίο

Την περίοδο 1996-2000 επιχειρήθηκε ακόμα μια Εκπαιδευτική Μεταρρύθμιση στην Ελλάδα. Υπουργός Παιδείας ήταν ο Γεράσιμος Αρσένης. Η Εκπαιδευτική Μεταρρύθμιση του αφορούσε και επηρέαζε το σύνολο των βαθμίδων της ελληνικές εκπαίδευσης. Ο βασικός στόχος ήταν να διαμορφωθεί ένα ποιοτικά αναβαθμισμένο και σύγχρονο εκπαιδευτικό σύστημα, με διευρυμένες εκπαιδευτικές επιλογές για τους πολίτες της χώρας, ώστε να προοδεύσει η ελληνική κοινωνία και να αναπτυχθεί περαιτέρω η ώρα.

Σε αυτή την προσπάθεια, κεντρική σημασία είχε η σχέση του παιδιού με το βιβλίο. Η εκπαιδευτική Μεταρρύθμιση επιθυμούσε το ίδιο το παιδί να μπορεί να συγκεντρώνει τις πληροφορίες, να αναλύει, να κρίνει και τελικά, να αποφασίζει. Για να γίνει αυτό, αναβαθμίστηκε το Πρόγραμμα Σπουδών και προχώρησε μια καινοτομία, το «Πολλαπλό Βιβλίο». Το πολλαπλό βιβλίο ή εναλλακτικό βιβλίο, όπως άλλωστε ονομάστηκε και αργότερα, το 2009 από το Π.Ι., είναι η δυνατότητα επιλογής του εκπαιδευτικού ανάμεσα σε 3 διαφορετικά σχολικά βιβλία για το κάθε μάθημα που διδάσκει και για κάθε διαφορετική τάξη (alfavita, 2021). Για παράδειγμα, για το μάθημα της Φυσικής στην Α΄ τάξη του ΓΕΛ, υπάρχουν πια 3 διαθέσιμα σχολικά βιβλία ώστε να διαλέξει ποιο να χρησιμοποιήσει κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους. Η επιλογή γίνεται από το Σύλλογο Διδασκόντων και αφορά κάθε σχολικό έτος (garsenis, 2002).

Ο Ν. 2525/97 (άρθρο 7, παρ.2, εδ. β) επανέφερε το πολλαπλό βιβλίο στην Ελλάδα, μετά από 80 χρόνια. Υπενθυμίζουμε, ότι το πολλαπλό βιβλίο εισήχθη στο Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, από την κυβέρνηση Βενιζέλου το μακρινό 1917, όμως καταργήθηκε μετά από μερικά χρόνια (Κοπάδης, 2021).

Ο θεσμός του πολλαπλού βιβλίου εφαρμόζεται στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά και στις ΗΠΑ, τον Καναδά και το Ηνωμένο Βασίλειο. Η εφαρμογή του απαλλάσσει τη σχολική κοινότητα από την «αυθεντία» του ενός σχολικού βιβλίου και δίνει τη δυνατότητα

στους μαθητές να παρακολουθήσουν για το ίδιο θέμα ή αντικείμενο μελέτης, πολλές απόψεις, γνώμες και αναλύσεις. Έτσι, η μάθηση γίνεται το αποτέλεσμα μελέτης, κρίσης, σύγκρισης, κατανόησης και επιλογής. Απομακρυνόμαστε από παλιές πρακτικές στείρας απομνημόνευσης και κρίσης (garsenis, 2002).

Εφαρμόζοντας το Ν.2525/97, το ΠΙ προκήρυξε διαγωνισμό για εκατόν εξήντα τέσσερα (164) διδακτικά πακέτα, ώστε να ξεκινήσει η διδασκαλία τους από το σχολικό έτος 2000-2001. Είναι εντυπωσιακό, όμως ξανά η προσπάθεια του πολλαπλού βιβλίου έπαψε. Μόλις ένα (1) χρόνο μετά. Την αμέσως επόμενη σχολική χρονιά (2001-2002) επανήλθε στις σχολικές αίθουσες η «αυθεντία» του μοναδικού σχολικού βιβλίου. (garsenis, 2006).

Στις 25 Απριλίου 2023, η Υπουργός Παιδείας Νίκη Κεραμέως, απευθύνει πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για την υποβολή αιτήσεων συμμετοχής στη διαδικασία αξιολόγησης και ένταξης διδακτικών βιβλίων στο Μητρώο Διδακτικών Βιβλίων (ΜΔΒ) και στην Ψηφιακή Βιβλιοθήκη Διδακτικών Βιβλίων (minedu, 2023).

Στην πρόσκληση αναφέρεται ότι οι ενδιαφερόμενοι θα πρέπει εντός δύο μηνών να έχουν υποβάλει αιτήσεις συμμετοχής για τη συγγραφή των βιβλίων, ενώ τα βιβλία θα πρέπει να έχουν υποβληθεί προς αξιολόγηση μέχρι τις 22 Μαρτίου 2024 για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, το Γυμνάσιο και την Α΄ τάξη του ΓΕΛ και μέχρι τις 21 Φεβρουαρίου 2025 για τις Β΄ και Γ΄ τάξεις του ΓΕΛ(minedu, 2023, Στρατηγάκης, 2023, iefimerida, 2023).

Οι εκπαιδευτικοί θα έχουν τη δυνατότητα μέσω του πολλαπλού βιβλίου να επιλέγουν το βιβλίο που επιθυμούν να διδάξουν στην τάξη τους, ανάμεσα στα εγκεκριμένα βιβλία που περιλαμβάνονται στο ΜΔΒ, χωρίς να περιορίζεται αυτός ο αριθμός διαθέσιμων σχολικών βιβλίων σε τρια(3), όπως έγινε σε παλαιότερη προσπάθεια (alfavita, 2021). Προβλέπεται ότι η χρήση του πολλαπλού βιβλίου θα ξεκινήσει με το σχολικό έτος 2024-2025. (esos).

2.3 Το Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα

2.3.1 Η διάρθρωση του Ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος

Το Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα έχει την ακόλουθη διαβάθμιση:

Υποχρεωτική εκπαίδευση.

Στην Ελλάδα η φοίτηση των παιδιών είναι υποχρεωτική μέχρι την Γ΄ τάξη του Γυμνασίου. Με το Ν. 1566/85 αναφέρεται σχετικά «Η φοίτηση είναι υποχρεωτική στο Δημοτικό σχολείο και στο Γυμνάσιο, εφόσον ο μαθητής δεν έχει υπερβεί το 16^{ο} έτος της ηλικίας του. Όποιος έχει την επιμέλεια του προσώπου του ανηλίκου και παραλείπει την εγγραφή ή την εποπτεία του ως προς τη φοίτηση, τιμωρείται σύμφωνα με το άρθρο 458 του Ποινικού Κώδικα» (Edweek, 2021). Η υποχρεωτική εκπαίδευση αποτελείται από:

- Τη διετή υποχρεωτική φοίτηση των νηπίων στο Νηπιαγωγείο. Η φοίτηση των νηπίων ξεκινά όταν το νήπιο γίνει τεσσάρων ετών και με το νέο σχολικό έτος. Σήμερα, λειτουργούν στη χώρα Ενιαίου Τύπου Ολοήμερα Νηπιαγωγεία. Τα Νηπιαγωγεία μπορεί να είναι δημόσια ή ιδιωτικά.
- Την εξαετή υποχρεωτική φοίτηση των μαθητών στο Δημοτικό Σχολείο. Σήμερα, στη χώρα λειτουργούν Ενιαίου Τύπου Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία. Τα Δημοτικά Σχολεία μπορεί να είναι δημόσια ή ιδιωτικά.
- Την τριετή υποχρεωτική φοίτηση των μαθητών στο Γυμνάσιο. Το Γυμνάσιο μπορεί να είναι ημερήσιο ή εσπερινό. Επίσης τα Γυμνάσια που λειτουργούν στη χώρα, μπορεί να είναι δημόσια ή ιδιωτικά.

Μη υποχρεωτική-προαιρετική εκπαίδευση

Ένας μαθητή που έχει συμπληρώσει το 16^{ο} έτος της ηλικίας του, έχει τις ακόλουθες επιλογές στο Ελληνικό Εκπαιδευτικό Σύστημα:

- Μπορεί να συνεχίσει τη φοίτηση του στο Λύκειο. Τα Λύκεια της χώρας παρέχουν τριετή φοίτηση, ενώ μπορεί να είναι δημόσια ή ιδιωτικά. Μπορεί επίσης να είναι Γενικά Λύκεια (ΓΕΛ) ή Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑΛ).
- Μπορεί να επιλέξει τη Μεταγυμνασιακή Επαγγελματική Εκπαίδευση και κατάρτιση επιπέδου 3. Η Μεταγυμνασιακή Επαγγελματική Εκπαίδευση και κατάρτιση επιπέδου 3, παρέχεται από:
    - Τις Επαγγελματικές Σχολές Κατάρτισης (ΕΣΚ).
    - Τις Επαγγελματικές Σχολές Μαθητείας (ΕΠΑΣ) του Οργανισμού Απασχολήσεως Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ). Η φοίτηση και στις δύο αυτές σχολές είναι διετής και περιλαμβάνει τις τάξεις Α΄ και Β΄. Στην Α΄ τάξη εγγράφονται χωρίς εξετάσεις οι κάτοχοι απολυτηρίου Γυμνασίου ή άλλου ισότιμου τίτλου. Οι ΕΣΚ μπορεί να είναι ημερήσιες ή εσπερινές, δημόσιες ή ιδιωτικές. Οι ΕΠΑΣ είναι δημόσιες.
    - Αν ο μαθητής δεν έχει καταφέρει να ολοκληρώσει επιτυχώς την υποχρεωτική εκπαίδευση, τότε μόλις ξεπεράσει το 18^{ο} έτος ηλικίας, έχει το δυνατότητα, με το απολυτήριο Δημοτικού να φοιτήσει στα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ). Η φοίτηση στα ΣΔΕ είναι διετής. Τα ΣΔΕ είναι δημόσια.

Η φοίτηση στο Νηπιαγωγείο και το Δημοτικό Σχολείο, αποτελούν την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση.

Η φοίτηση στο Γυμνάσιο και το Λύκειο, αποτελούν τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Διευκρινίζεται ότι η φοίτηση στο Λύκειο είναι προαιρετική.

Οι απόφοιτοι των Γενικών Και Επαγγελματικών Λυκείων, καθώς και οι κάτοχοι ισότιμων τίτλων, έχουν στη συνέχεια τις ακόλουθες επιλογές:

- Στο τέλος του σχολικού έτους και αφού φοιτήσουν επαρκώς στη Γ΄ τάξη του Λυκείου τους, μπορούν να συμμετάσχουν στις Πανελλήνιες Εξετάσεις. Με αυτό τον τρόπο

διεκδικούν την είσοδο τους στην Ανώτατη Εκπαίδευση. Η Ανώτατη Εκπαίδευση στη χώρα μας περιλαμβάνει:

- Τον Πανεπιστημιακό τομέα, που συνηθίζεται να ονομάζεται ΑΕΙ (Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα) και στον οποίο υπάγονται τα Πανεπιστήμια, τα Πολυτεχνεία και η Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών (ΑΣΚΤ).
- Το Τεχνολογικό τομέα, στον οποίο υπάγονταν μέχρι σχετικά πρόσφατα, τα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (ΤΕΙ) και η Ανώτατη Σχολή Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (ΑΣΠΑΙΤΕ). Τα ΤΕΙ έχουν μετονομαστεί πια σε ΑΕΙ, με το Ν. 4610/2019. Όλοι οι τομείς, που αναφέρθηκαν είναι δημόσιοι.

- Οι απόφοιτοι μπορούν να επιλέξουν τη Μεταδευτεροβάθμια Επαγγελματική κατάρτιση επιπέδου 5. Η Μεταδευτεροβάθμια Επαγγελματική κατάρτιση επιπέδου 5, παρέχεται από:
  - Τα Ινστιτούτα Επαγγελματικές Κατάρτισης (ΙΕΚ). Τα ΙΕΚ παρέχουν αρχική επαγγελματική κατάρτιση σε απόφοιτους της μη υποχρεωτικής Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, δηλαδή των Γενικών Λυκείων (ΓΕΛ) και των Επαγγελματικών Λυκείων (ΕΠΑΛ), καθώς επίσης και σε κατόχους ισότιμων τίτλων. Η επαγγελματική κατάρτιση διαρκεί 4-5 εξάμηνα. Για απόφοιτους των ΕΠΑΛ και κατόχους ισότιμων τίτλων Επαγγελματικής εκπαίδευσης, η κατάρτιση μπορεί να διαρκεί 2-3 εξάμηνα. Τα ΙΕΚ μπορεί να είναι δημόσια ή ιδιωτικά.
  - Το Μεταλυκειακό Έτος-Τάξη Μαθητείας. Το Μεταλυκειακό Έτος-Τάξη Μαθητείας παρέχει υπηρεσίες αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης σε απόφοιτους της μη υποχρεωτικής Δευτεροβάθμιας Επαγγελματικής εκπαίδευσης, καθώς επίσης και σε κατόχους ισότιμων τίτλων, οι οποίοι κατέχουν ένα βασικό επίπεδο γνώσεων, ικανοτήτων και δεξιοτήτων. Το

πρόγραμμα του Μεταλυκειακού Έτους-Τάξης Μαθητείας διαρκεί 11 μήνες (Eurydice, 2023).

2.3.2 Οι πανελλαδικές εξετάσεις

Οι πανελλαδικές εξετάσεις είναι μια εκπαιδευτική διαδικασία του Ελληνικού κράτους. Συμμετέχουν απόφοιτοι των Λυκείων της χώρας και σκοπός τους είναι η εισαγωγή στα ανώτερα και ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα της χώρας.

Καθιερώθηκαν το 1964 από την κυβέρνηση του Γεωργίου Παπανδρέου, με την ονομασία «Εισιτήριες Εξετάσεις». Από το 2000 μέχρι σήμερα, ονομάζονται «Πανελλαδικές Εξετάσεις» και εκτός από κάποιες χρονικές περιόδους (1980-1983), που αφορούσαν τις δύο τελευταίες τάξεις του Λυκείου, σήμερα αφορούν τους τελειόφοιτους του Λυκείου (sansimera).

Στην Ελλάδα, μετά τη μεταπολίτευση κυρίως, η συρρίκνωση του αγροτικού τομέα, η σταδιακή αποβιομηχάνιση της χώρας, καθώς επίσης και η αυξημένη ζήτηση εργατικού δυναμικού στον τομέα των υπηρεσιών, οδήγησε τις ελληνικές οικογένειες στην αέναη αναζήτηση ¨διπλώματος¨ για τα παιδιά τους.

Τα σχολεία μετατράπηκαν σε εξεταστικά κέντρα, όπου η μάθηση υποβαθμίζεται προκειμένου να γίνει η προετοιμασία για τις εξετάσεις. Οι πανελλαδικές εξετάσεις είναι οι τελικές και σημαντικότερες εξετάσεις, που θα οδηγήσουν στην επόμενη βαθμίδα, την Τριτοβάθμια εκπαίδευση και το πολυπόθητο ‘δίπλωμα’.

Δεν είναι κακό, οι Έλληνες μαθητές να σπουδάζουν και να αποκτούν διπλώματα. Κακό είναι ότι θυσιάζουμε τη μάθηση και χάνουμε τις παραδοσιακές αξίες γι΄αυτό το σκοπό. Και βέβαια καθίσταται άσκοπη διαδικασία στο τέλος της η απόκτηση τίτλων σπουδών, αν

δεν συνοδεύεται από την πολυπόθητη Παιδεία, η οποία σήμερα είναι άφαντη (Διαμαντοπούλου κ.α., 2013).

Κεφάλαιο 3^{ο} - Αποτύπωση των επιλογών των εκπαιδευτικών σε σχέση με τα σχολικά βιβλία σε προηγμένες χώρες

Τι συμβαίνει σχετικά με τα σχολικά βιβλία που διδάσκονται σε άλλες χώρες; Επειδή συχνά στη χώρα μας αναφερόμαστε στα εκπαιδευτικά συστήματα των χωρών της Βόρειας Αμερικής, της Κεντρικής Ευρώπης αλλά και στην πολυδιαφημισμένη Φιλανδία, στη συνέχεια γίνεται μια αναφορά στην επιλογή και διάθεση των σχολικών βιβλίων για τις χώρες Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής (ΗΠΑ), Καναδάς, Ηνωμένο Βασίλειο, Γερμανία, Αυστρία και Φιλανδία για τις επιλογές που έχει ο εκπαιδευτικός στα σχολικά βιβλία.

3.1 Τα σχολικά βιβλία στις ΗΠΑ

Στις ΗΠΑ, τα βιβλία που χρησιμοποιούνται στα σχολεία για την εκπαίδευση των μαθητών, μπορεί να είναι διαφορετικά ανά Πολιτεία ή ανά Περιφέρεια. Μπορούν επίσης μεμονωμένα, δημόσια ή ιδιωτικά σχολεία, να επιλέξουν τα σχολικά εγχειρίδια που χρειάζονται για τη διδασκαλία (Watt, 2009). Για παράδειγμα, για τη διδασκαλία του μαθήματος της Φυσικής Γυμνασίου (High school Physics), κάποια από τα πιο συχνά χρησιμοποιούμενα σχολικά εγχειρίδια είναι τα ακόλουθα:

Holt Physics από τους Serway & Faughn (1999).

Conceptual Physics του Paul G. Hewitt (2017).

Physics: Principles with Applications by Douglas C. Giancoli (2014).

Physics for Scientists and Engineers των Raymond A. Serway και John W. Jewett (2013).

Fundamentals of Physics από τους David Halliday, Robert Resnick και Jearl Walker (2013).

Physics του James S. Walker (2017).

University Physics των Hugh D. Young και Roger A. Freedman (1996).

Physics από τους John D. Cutnell και Kenneth W. Johnson (2009).

Τα βιβλία αυτά είναι διαφορετικού επιπέδου σχετικά με το ύφος γραφής και το περιεχόμενο τους ενώ κάποια αφορούν τη διδασκαλία σε προχωρημένο επίπεδο για μαθητές, που σκοπεύουν να συνεχίσουν τη φοίτηση τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Αναφέρονται ως Advanced Placement μαθήματα φυσικής.

Από τις 50 πολιτείες των ΗΠΑ, οι 22 επιλέγουν τα σχολικά βιβλία που θα χρησιμοποιηθούν, να είναι κοινά σε όλα τα σχολεία της επικράτειας τους (state-level). Με αυτή την επιλογή, οι πολιτείες θεωρούν ότι ασκούν καλύτερο έλεγχο στο κόστος και την υψηλή ποιότητα των υλικών που θα χρησιμοποιηθούν για τη συγγραφή των σχολικών βιβλίων, ενώ παράλληλα διασφαλίζουν την ομοιομορφία της διδακτέας ύλης.

Οι 28 πολιτείες δίνουν τη δυνατότητα στις τοπικές κοινωνίες να επιλέγουν αυτόνομα τα βιβλία που θα διδαχτούν (local-level), ανάλογα με τους σκοπούς και στόχους που έχουν επιλέξει.

3.2 Τα σχολικά βιβλία στον Καναδά

Ο Καναδάς είναι γνωστό ότι διαθέτει ένα από τα καλύτερα εκπαιδευτικά συστήματα στον κόσμο. Κάθε μια από τις 13 επαρχίες και περιοχές του Καναδά έχει το δικό της σχολικό σύστημα και ακολουθεί τα κυβερνητικά πρότυπα, που τίθενται ώστε για να εξασφαλίζεται η δημόσια εκπαίδευση υψηλής ποιότητας σε ολόκληρη τη χώρα (EduCanada, 2023).

Στον Καναδά, η έγκριση των σχολικών βιβλίων συνήθως δεν γίνεται σε ομοσπονδιακό επίπεδο, αλλά σε επαρχιακό (provincial level) ή επίπεδο περιοχής (territorial level). Κάθε επαρχία και περιοχή στον Καναδά, έχει την ευθύνη της εκπαίδευσης και έχει το δικό της

Υπουργείο Παιδείας ή τμήμα που επιβλέπει την έγκριση του Curriculum (Πρότυπο Πρόγραμμα Σπουδών) και των σχολικών βιβλίων.

Συνήθως, οι εκπαιδευτικές αρχές, οι ομάδες ανάπτυξης προγραμμάτων σπουδών και οι επιτροπές σε κάθε επαρχία ή περιοχή εξετάζουν και εγκρίνουν τα σχολικά βιβλία με βάση την ευθυγράμμισή τους με τα καθιερωμένα πρότυπα προγράμματος σπουδών και τα μαθησιακά αποτελέσματα. Αυτές οι αρχές διασφαλίζουν ότι το περιεχόμενο των σχολικών βιβλίων πληροί τα εκπαιδευτικά πρότυπα και είναι κατάλληλο για χρήση σε σχολεία της δικαιοδοσίας τους (EduCanada, 2023).

Για παράδειγμα, στην επαρχία του Οντάριο, το Υπουργείο Παιδείας του Οντάριο, έχει την αρμοδιότητα έγκρισης των σχολικών βιβλίων. Κάθε βιβλίο, που φέρεται προς έγκριση πρέπει να πληροί συγκεκριμένα κριτήρια. Το περιεχόμενο του, πρέπει να είναι συνεπές με το Πρόγραμμα Σπουδών (Curriculum) του Υπουργείου Παιδείας, σε ένα ποσοστό τουλάχιστον 85%. Πρέπει να είναι αξιόπιστο, με σύγχρονη συνάφεια. Οι παρεχόμενες πληροφορίες πρέπει να συμβαδίζουν σε βάθος και πολυπλοκότητα με τις προϋπάρχουσες γνώσεις και δεξιότητες των μαθητών, στους οποίους απευθύνονται. Πρέπει να αξιοποιεί τεχνολογία που να μπορούν να χρησιμοποιήσουν οι μαθητές. Να χρησιμοποιεί γλώσσα κατάλληλη για το επίπεδο ανάγνωσης των μαθητών, ενώ τα κείμενα πρέπει να είναι γραμμένα στο κατάλληλο με το αντικείμενο τους, στυλ. Πρέπει να υποστηρίζει ένα ευρύ φάσμα διδακτικών μεθόδων, που μπορεί να εφαρμόσουν οι εκπαιδευτικοί. Το περιεχόμενο των βιβλίων πρέπει να είναι απαλλαγμένο από κάθε είδους προκαταλήψεις ή διακρίσεις. Πρέπει να έχουν παραχθεί στον Καναδά, αν είναι δυνατόν εξολοκλήρου.

Τα βιβλία, αξιολογούνται κατόπιν από μια ανεξάρτητη ομάδα αξιολογητών. Αν τελικά εγκριθούν, τότε οι τίτλοι τους, τοποθετούνται σε ένα κατάλογο (Trillium list, 2023), οπότε είναι διαθέσιμα προς επιλογή από τη σχολική κοινότητα κάθε σχολείου (Ontario, 2008).

3.3 Τα σχολικά βιβλία στο Ηνωμένο Βασίλειο

Στο Ηνωμένο Βασίλειο, στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, τα σχολεία και οι εκπαιδευτικοί επιλέγουν τα βιβλία, που θα διδάξουν. Δεν υπάρχει κατάλογος βιβλίων για να διαλέξουν, όμως η Κυβέρνηση μέσω του Προγράμματος Σπουδών (Curriculum ονομάζεται στο Ηνωμένο Βασίλειο), που καθορίζει ένας οργανισμός, ο οποίος ονομάζεται GCSE (General Certificate of Secondary Education, σε μια ελεύθερη μετάφραση στα Ελληνικά θα λέγαμε Γενικό Πιστοποιητικό Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης) θέτει τις απαιτήσεις για το περιεχόμενο της διδασκαλίας των μαθημάτων (GOV.UK. 2014). Για παράδειγμα, για το μάθημα της Λογοτεχνίας, οι μαθητές πρέπει να μελετήσουν: ένα κείμενο του Σαίξπηρ, ένα ποίημα από το 1789 και μετά, ένα μυθιστόρημα του 19^{ου} αιώνα και ένα Βρετανικό θεατρικό έργο ή μυθιστόρημα, που γράφτηκε μετά το 1914.

Συνεπώς, τα σχολεία και οι εκπαιδευτικοί μπορούν να επιλέξουν να διδάξουν διαφορετικά βιβλία. Είναι συχνό φαινόμενο δε, τα σχολεία να επιλέγουν συγκεκριμένα βιβλία κάθε χρόνο. Αυτό το κάνουν για οικονομικούς λόγους κυρίως, αφού τα σχολικά βιβλία δεν παρέχονται δωρεάν στο Ηνωμένο Βασίλειο. Άρα, τα σχολεία διατηρούν βιβλιοθήκες, από τις οποίες συνήθως αξιοποιούνται τα σχολικά βιβλία, Επίσης, οι μαθητές αν επιθυμούν, αγοράζουν ή δανείζονται τα βιβλία που διδάσκονται, και αυτό μπορούν να το κάνουν και μέσα από το σχολείο τους (Penguin, 2021). Συνοπτικά το εκπαιδευτικό τους σύστημα στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση λειτουργεί ως εξής: Το σχολείο ακολουθεί τις επιταγές μιας συγκεκριμένης επιτροπής εξετάσεων (exam board λέγεται, έγινε ελεύθερη μετάφραση και προσαρμογή στα ελληνικά δεδομένα). Υπάρχουν πέντε βασικές επιτροπές εξετάσεων (exam boards) που αφορούν την Αγγλία, την Ουαλία και τη Βόρεια Ιρλανδία. Είναι οι:

Assessment and Qualification Alliance (AQA).

Council for Curriculum and Examinations Assessment (CCEA).

Pearson Edexcel

Oxford, Cambridge and RSA Exams (OCR)

Welsh Joint Examinations Committee (WJEC) (Penguin, 2021).

Οι exam boards, στελεχώνονται από έμπειρους καθηγητές Δευτεροβάθμιας και Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης και προτείνουν το εκπαιδευτικό υλικό, σύμφωνα με το Πρόγραμμα Σπουδών της Κυβέρνησης.

Θα λέγαμε επομένως, ότι στο Ηνωμένο Βασίλειο υπάρχει μια επαυξημένη ελευθερία, σχετικά με τη δυνατότητα επιλογής των σχολικών βιβλίων. Είναι αξιοσημείωτο βέβαια, ότι στους μαθητές δεν παρέχονται δωρεάν τα σχολικά βιβλία, αυτοί ενθαρρύνονται να δανείζονται ή να αγοράζουν όσα χρειάζονται, ενώ η διδασκαλία κάθε μαθήματος δεν βασίζεται αποκλειστικά σε ένα εγχειρίδιο.

3.4 Τα σχολικά βιβλία στη Φινλανδία

Στη Φινλανδία, η Εθνική Υπηρεσία για την Εκπαίδευση παρέχει μέσω του Προγράμματος Σπουδών (opetussuunnitelma) τις βασικές αρχές, έτσι ώστε να δημιουργείται μια ενιαία βάση για τα τοπικά Προγράμματα Σπουδών και να ενισχύεται η ισότητα στην εκπαίδευση σε ολόκληρη τη χώρα (Opetushallitus, 2023). Οι βασικές αρχές συνοψίζονται σε όσα πρέπει να διδαχθούν οι μαθητές από τα μαθήματα που τους προσφέρει το σχολείο τους και σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης. Οι δήμοι με τα Προγράμματα Σπουδών, που εφαρμόζουν στα σχολεία της δικαιοδοσίας τους, καθοδηγούν με μεγαλύτερη ακρίβεια τη διδασκαλία, λαμβάνοντας υπόψη τις τοπικές ανάγκες και προοπτικές (Opetushallitus, 2023).

Στα Φινλανδικά σχολεία δεν υπάρχει κάποιο πλήρες σύνολο σχολικών εγχειριδίων, που να χρησιμοποιείται σε όλα τα σχολεία της χώρας. Αντίθετα, η ευθύνη για την επιλογή και την έγκριση των σχολικών βιβλίων που θα χρησιμοποιηθούν, ανήκει κυρίως στους

εκπαιδευτικούς και τα σχολεία τους και όχι σε μια κεντρική αρχή. Υπάρχει μεγάλη εμπιστοσύνη από το Φινλανδικό Εκπαιδευτικό σύστημα προς τους εκπαιδευτικούς και τις τοπικές αρχές για τη λήψη αποφάσεων σχετικά με το Πρόγραμμα Σπουδών και το εκπαιδευτικό υλικό, που θα το υποστηρίξει (Opetushallitus).

Οι εκπαιδευτικοί έχουν την αυτονομία να επιλέξουν τα σχολικά βιβλία και το υπόλοιπο διδακτικό υλικό, που ταιριάζουν καλύτερα στους μαθητές αρκεί να ευθυγραμμίζεται με τους στόχους του Προγράμματος Σπουδών, που έχουν θέσει η Εθνική Υπηρεσία για την εκπαίδευση (Törnroos, 2005).

Αυτή η αποκεντρωμένη προσέγγιση, είναι σύμφωνη με τη συνολική φιλοσοφία του Φινλανδικού εκπαιδευτικού συστήματος, το οποίο εκτιμά και εμπιστεύεται τους εκπαιδευτικούς του και ενθαρρύνει μια πιο ευέλικτη και εξατομικευμένη προσέγγιση στη διδασκαλία και τη μάθηση (Ruuska et.al., 2015).

3.5 Τα σχολικά βιβλία στη Γερμανία

Η Γερμανία είναι ομοσπονδιακό κράτος, που σημαίνει ότι συγκροτείται από 16 κρατίδια, τα οποία έχουν το δικό τους σύνταγμα, το καθένα και είναι, σε μεγάλο βαθμό αυτόνομα αναφορικά με την εσωτερική του οργάνωση (grde.eu, 2014) Συνεπώς, η επιλογή των σχολικών βιβλίων για τοε εκπαιδευτικό σύστημα της Γερμανίας, μπορεί να εξαρτάται από τις απαιτήσεις του Προγράμματος Σπουδών του εκάστοτε ομόσπονδου κρατιδίου και φυσικά από το επίπεδο της τάξης και τα μαθήματα, που αφορούν.

Τα σχολικά βιβλία στο Γερμανικό εκπαιδευτικό σύστημα χρειάζεται να εγκριθούν. Αυτό, στα 12 ομόσπονδα κρατίδια, αποτελεί κυρίως κρατική δικαιοδοσία. Στα υπόλοιπα 4 ομόσπονδα κρατίδια, δεν έχουν κάποιο είδος διαδικασίας έγκρισης για τα σχολικά βιβλία

παρά υπάρχουν , μόνο κάποιες κυβερνητικές συστάσεις. Την ευθύνη επιλογής για τα μέσα διδασκαλίας έχουν κυρίως, οι εκπαιδευτικοί που διδάσκουν (Hartung, 2014).

Όμως, στα κρατίδια υπάρχει γενικά μια διαφοροποίηση σχετικά με τη διαδικασία έγκρισης, που εφαρμόζεται σε κάθε ένα. Για παράδειγμα στη Βόρεια Ρηνανία-Βεστφαλία, η τελική έγκριση των σχολικών βιβλίων δίνεται από ένα θεσμό, που ονομάζεται σχολικό συνέδριο. Μέλη του σχολικού συνεδρίου είναι ο/η διευθυντής του σχολείου, ο σύλλογος διδασκόντων αλλά και γονείς και μαθητές. Στο Σλέσβιχ-Χόλστειν, η τελική έγκριση των σχολικών βιβλίων δίνεται από μια ομάδα ειδικών (Hartung, 2014).

Επίσης, υπάρχει συνήθως μια ποικιλία διαθέσιμων σχολικών εγχειριδίων και διδακτικών μέσων, που διαφοροποιείται ανά κρατίδιο. Για παράδειγμα στην Κάτω Σαξωνία, για μια τάξη, υπάρχουν 13 διαφορετικά σχολικά εγχειρίδια διαθέσιμα, για το μάθημα των Γερμανικών (μάλλον εννοεί, το αντίστοιχο με το Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας). Στη Βάδη-Βυρτεμβέργη, για το ίδιο μάθημα και την ίδια τάξη, τα διαθέσιμα σχολικά εγχειρίδια είναι7. Και βέβαια, δεν είναι απαραίτητα κοινά με τα άλλα κρατίδια (Hartung, 2014).

Υπάρχουν διαφορές ακόμα σχετικά με τον τρόπο που οι μαθητές προμηθεύονται τα σχολικά βιβλία τους. Σε κάποια κρατίδια τα σχολικά βιβλία διατίθενται δωρεάν σε άλλα κρατίδια, οι μαθητές πρέπει να πληρώσουν ένα αντίτιμο (Hartung, 2014).

Μπορούμε λοιπόν, να βγάλουμε το ασφαλές συμπέρασμα ότι και στο κράτος της Γερμανίας, εφαρμόζεται μια μεγάλη ποικιλομορφία σχετικά με το σχολικό εγχειρίδιο. Για την ακρίβεια των λέξεων, θα λέγαμε ότι το ¨πολλαπλό βιβλίο¨, οι Γερμανοί το έχουν μετατρέψει σε ¨ευέλικτο βιβλίο¨, με τόσους διαθέσιμους μηχανισμούς επιλογής που έχουν.

3.6 Τα σχολικά βιβλία στην Αυστρία

Το Αυστριακό εκπαιδευτικό σύστημα περιλαμβάνει 13 τάξεις εκ των οποίων οι τέσσερις πρώτες τάξεις αντιστοιχούν στο Δημοτικό σχολείο της Ελλάδας, οι τέσσερις επόμενες τάξεις αντιστοιχούν στο Γυμνάσιο και οι πέντε τελευταίες τάξεις αντιστοιχούν στην Ελληνική Μεταγυμνασιακή εκπαίδευση, δηλαδή κυρίως στα ΓΕΛ και Επαγγελματικά Λύκεια. Στην Αυστρία, τα Επαγγελματικά Λύκεια λέγονται και Τεχνικά Λύκεια και είναι αναβαθμισμένα. (migration.gv.at, 2023).

Τα σχολικά βιβλία διανέμονται δωρεάν από το 1972. Αυτό είναι ένα επίτευγμα οικογενειακής και εκπαιδευτικής πολιτικής και χρησιμεύει για την ανακούφιση από την οικονομική επιβάρυνση των γονέων ενώ ταυτόχρονα αποτελεί σημαντική συμβολή στην εκπαίδευση και στις ίσες ευκαιρίες για όλους τους μαθητές (bmbwf, 2023).

Η διαδικασία επιλογής των σχολικών βιβλίων ξεκινά από μια λίστα βιβλίων, διαθέσιμων για τα σχολεία. Τα σχολεία μπορούν να αναζητήσουν τα βιβλία, σε μια ηλεκτρονική πλατφόρμα, η οποία ανανεώνεται τακτικά (Schulbuchaction online, 2023). Είναι ένα μέρος ενός ευρύτερου καταλόγου, που περιλαμβάνει τα σχολικά βιβλία, που αποτελούν το βασικό εξοπλισμό των σχολείων και παραρτήματα, τα οποία αφορούν εξειδικευμένα βιβλία. Τα βιβλία που θα παραγγείλουν τα σχολεία, συνοδεύονται από ψηφιακά συμπληρώματα. Όλο το εκπαιδευτικό υλικό επιλέγεται ώστε να αντιστοιχεί στα Προγράμματα Σπουδών για όλους τους διάφορους τύπους σχολείων (Schulbuchaction online, 2023). Αφού επιλέξουν ποια και πόσα βιβλία χρειάζονται, παραγγέλνουν τα βιβλία μαζί με ότι εκπαιδευτικό υλικό χρειάζονται σε προμηθευτές (Veritas, 2023).

Η απόφαση για την επιλογή των σχολικών βιβλίων λαμβάνεται από το σχολικό φόρουμ για τις τάξεις 1-8 (δηλαδή για τα αντίστοιχα Ελληνικά, Δημοτικό και Γυμνάσιο). Για τις τάξεις 9-13, την ανάλογη απόφαση λαμβάνει το σχολικό συνέδριο.

Οι Αυστριακοί ενθαρρύνονται να επιλέγουν μόνο τα σχολικά βιβλία, που πρόκειται να χρησιμοποιήσουν και όχι οτιδήποτε άλλο, έτσι ώστε να εξοικονομούν χρήματα για το κράτος. Επίσης, ενθαρρύνονται να δανείζονται σχολικά βιβλία και όχι να τα αγοράζουν, ενώ κάποια βιβλία, μετά το πέρας χρήσης τους, τα επιστρέφουν στο σχολείο (migration.gv.at, 2023).

Κεφάλαιο 4^{ο} - Μεθοδολογία Έρευνας

4.1 Αναγκαιότητα και σπουδαιότητα

Οι απαιτήσεις της παγκοσμιοποιημένης αγοράς εργασίας από την εκπαίδευση, που δημιουργούνται στον 21^{ο} αιώνα, οδηγούν χωρίς αμφιβολία στη διαπίστωση ότι όλα τα διαθέσιμα εκπαιδευτικά εργαλεία πρέπει να ανανεώνονται συχνότερα, να ποικίλουν και να αξιολογούνται από όλους τους εμπλεκόμενους στην εκπαιδευτική διαδικασία. Το γεγονός ότι χώρες του δυτικού κόσμου έχουν ήδη κάνει τα βήματα προς την αυτονομία επιλογής των εκπαιδευτικών εργαλείων και ειδικότερα των σχολικών εγχειριδίων από τους εκπαιδευτικούς βέβαια, ωθεί την έρευνα του κατά πόσο η χώρα μας σκοπεύει να ακολουθήσει. Η σχολική αυτονομία για την επιλογή βιβλιογραφίας είναι ένα θέμα, που συζητείται έντονα εδώ και αρκετά χρόνια μεταξύ των εκπαιδευτικών της σχολικής αίθουσας διδασκαλίας, άλλωστε. Μια σειρά από προβλήματα και αδυναμίες τονίζουν ότι είναι καιρός να εξεταστεί το ζήτημα σοβαρά και να δοθεί λύση. Η μελέτη γύρω από το θέμα είναι μείζονος σημασίας επίσης, δεδομένου ότι τα τελευταία χρόνια, η χώρα μας αξιολογείται διαρκώς με χαμηλούς βαθμούς όσον αφορά την παρεχόμενη εκπαίδευση.

Για να πετύχει τους σκοπούς και τους στόχους, που έχει θέση η παρούσα εργασία, διεξάγεται αρχικά, μια δευτερογενής έρευνα με την ανασκόπηση του θέματος στη διεθνή και ελληνική βιβλιογραφία. Στη συνέχεια γίνεται εμπειρική, πρωτογενής έρευνα. Ο σχεδιασμός της έρευνας αυτής, είναι η σημαντικότερη προτεραιότητα για την εργασία, δεδομένου ότι από τα αποτελέσματα αυτής, αναμένεται να βγουν τα συμπεράσματα για τα τρία από τα τέσσερα ερωτήματα, που τέθηκαν. Η μέθοδος έρευνας, που προτιμήθηκε είναι η ποιοτική, καθώς με τη συγκεκριμένη θα καταγραφούν οι απόψεις αρκετών εκπαιδευτικών, αλλά και οι προτάσεις τους. Επιλέχθηκε η μη δομημένη συνέντευξη ως εργαλείο, με τη βοήθεια ενός προσαρμοσμένου στις απαιτήσεις του θέματος, ερωτηματολόγιου. Στην έρευνα συμμετέχουν 10 εκπαιδευτικοί διαφόρων ειδικοτήτων, που

διδάσκουν στο Γενικό Λύκειο. Έγινε προσπάθεια, ώστε οι συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί, να έχουν διδάξει και στις τρεις τάξεις του Γενικού Λυκείου. Όλοι έχουν τουλάχιστον δεκαετή εμπειρία στη διδασκαλία μαθημάτων στο Ελληνικό Γενικό Λύκειο.

Σε μια βιβλιογραφική ανασκόπηση που έγινε και αφορά στα ελληνικά δρώμενα, βρέθηκε ότι δεν έχει μελετηθεί στο πρόσφατο παρελθόν, το θέμα. Τουλάχιστον με τη μορφή, που επιχειρείται στην παρούσα διπλωματική εργασία. Είναι χρήσιμο και θα είναι επιστημονικά γόνιμο να ακουστούν οι γνώμες των εκπαιδευτικών που διδάσκουν μέσα στην τάξη.

4.2 Η ποιοτική έρευνα

Πολλές φορές μια αλλαγή στη ζωή μας συνιστά μια πραγματικότητα που δεν είναι κοινά αποδεκτή από όλους, ούτε αποτελεί μια αντικειμενική αναγκαιότητα, αδιαπραγμάτευτη. Σύμφωνα μάλιστα με την υποκειμενική αντίληψη του καθενός, αυτή η αλλαγή μπορεί να παρουσιάζεται με διάφορες οπτικές (Βρόικος, 2017). Είναι ο τρόπος λειτουργίας του ανθρώπινου εγκεφάλου (Freeman, 2000) που αιτιολογεί την υποκειμενική αντίληψη για κάθε τι.

Συνεπώς, η είσοδος του πολλαπλού βιβλίου στη σχολική κοινότητα, μπορεί να συνιστά μια πραγματικότητα, την οποία ο κάθε εκπαιδευτικός κατανοεί και αντιλαμβάνεται με το δικό του, μοναδικό τρόπο.

Σύμφωνα με τον Μαντζούκα (2007), δεν υπάρχει μια μοναδική και αντικειμενική πραγματικότητα άλλωστε, αλλά, αυτό που εμείς ως οντότητες ονομάζουμε πραγματικότητα, είναι αυτό ακριβώς που ο καθένας αισθάνεται και βιώνει.

Επιλέχθηκε η ποιοτική μέθοδος για την έρευνα, που πραγματοποιήθηκε γιατί τα χαρακτηριστικά αυτής της μεθόδου, η κατανόηση και ερμηνεία των πεποιθήσεων και

εμπειριών των συμμετεχόντων στην έρευνα δηλαδή, είναι ιδιαίτερα σχετική με την εκπαιδευτική πράξη και πολύ χρήσιμη για τη διερεύνηση και διεύρυνση της γνώσης σε θέματα, που αφορούν τη σχολική κοινότητα (Μαντζούκας, 2007).

Τα βήματα που ακλουθήσαμε, στα πλαίσια της ποιοτικής μεθόδου είναι: α) ο καθορισμός του αντιληπτικού περιγράμματος, β) ο σχηματισμός των ερευνητικών ερωτημάτων, γ) ο ορισμός του δείγματος, δ) η αποσαφήνιση της μεθόδου συγκέντρωσης των δεδομένων, ε) η παρουσίαση της μεθόδου ανάλυσης των δεδομένων και στ) η συγκεκριμενοποίηση του τρόπου παρουσίασης και συγγραφής. (Μαντζούκας, 2007).

Αυτή η δυνατότητα που παρέχει η ποιοτική έρευνα, της κατανόησης εις βάθος των υποκειμενικών πεποιθήσεων, αξιών και αντιλήψεων των ατόμων, μας δίνει τη δυνατότητα να αποκτήσουμε μια συνολική και εις βάθος γνώση για το θέμα που εξετάζουμε (Βρόικος, 2017).

4.3 Σκοπός και ερευνητικά ερωτήματα

Σκοπός της ερευνητικής εργασίας ήταν να διερευνηθούν οι αντιλήψεις των εκπαιδευτικών σχετικά με τα σχολικά βιβλία, που τους παρέχει το Ελληνικό κράτος, ώστε να διδάξουν το αντικείμενο τους με το βέλτιστο δυνατό τρόπο (Βρόικος, 2017).

Για την επίτευξη του ερευνητικού σκοπού που τέθηκε στη συγκεκριμένη εργασία, αναπτύχθηκε ένα ερωτηματολόγιο ποιοτικής έρευνας, γύρω από τέσσερα βασικά ερωτήματα. Τα ερωτήματα αυτά, απαντήθηκαν όλα από τους συμμετέχοντες στην έρευνα και είναι τα ακόλουθα:

α) Ποια είναι γενικά η γνώμη των Ελλήνων εκπαιδευτικών σχετικά με τα σχολικά βιβλία, που τους παρέχει το Ελληνικό κράτος;

β) Γνωρίζουν οι Έλληνες εκπαιδευτικοί το πολλαπλό βιβλίο; Ονομάστηκε και «εναλλακτικό βιβλίο» και ήταν μια από τις σημαντικότερες προσθήκες στην ελληνική εκπαίδευση κατά την επιχειρούμενη ¨Εκπαιδευτική Μεταρρύθμιση¨ του 1996-2000, του Γεράσιμου Αρσένη.

γ) Γνωρίζουν οι Έλληνες εκπαιδευτικοί τι συμβαίνει σε άλλες χώρες σε σχέση με τα σχολικά βιβλία;

δ_1) Θα βοηθήσει άραγε το πολλαπλό βιβλίο, που θα μπει στη ζωή της σχολικής κοινότητας τα αμέσως επόμενα χρόνια, στην αυτονομία και ελευθερία του εκπαιδευτικού;

δ_2) Είναι πραγματικά χρήσιμο για τους μαθητές των Λυκείων της χώρας;

$\delta_{3)}$ Μπορεί το πολλαπλό βιβλίο να συμβαδίσει με τις Πανελλαδικές εξετάσεις;

δ_4) Έχει μέλλον το πολλαπλό βιβλίο στον τόπο μας;

4.4 Στρατηγική έρευνας

Η έρευνα που έγινε, αποτελεί μια εκπαιδευτική μελέτη περίπτωσης (case study) (Μαγγόπουλος, 2014, Stenhouse: στο Bassey, 1997:27) Γιώργος Μαγγόπουλος (2014). Η μελέτη περίπτωσης είναι μια καλά εδραιωμένη ερευνητική στρατηγική, όπου στο επίκεντρο βρίσκεται μια περίπτωση-για την έρευνα μας, είναι η εισαγωγή του πολλαπλού βιβλίου στην Ελληνική εκπαίδευση-και γίνεται η ερμηνεία της με μεγάλη ευρύτητα. Το εργαλείο της ατομικής συνέντευξης αποτέλεσε την απαραίτητη βοήθεια. Δόθηκε ιδιαίτερη σημασία στο σχεδιασμό της έρευνας, τη συλλογή, ανάλυση και ερμηνεία των δεδομένων.

Η σχολική μονάδα, που επιλέχθηκε, είναι αυτή όπου ο ερευνητής έχει εργαστεί τα περισσότερα χρόνια ως εκπαιδευτικός, συνεπώς υπάρχει μια οικειότητα με το χώρο και τους ανθρώπους της και η συλλογή των δεδομένων ήταν εύκολη.

Η συλλογή των δεδομένων μέσω ατομικών συνεντεύξεων, έγινε κατά τη διάρκεια του Φθινοπώρου και σε ώρα, όπου οι συμμετέχοντες στην έρευνα, εκπαιδευτικοί ήταν ελεύθεροι υποχρεώσεων.

Ο σχεδιασμός της έρευνας περιελάμβανε τρία στάδια:

Στο πρώτο στάδιο, ο ερευνητής κατασκεύασε το ερωτηματολόγιο των συνεντεύξεων με τα τέσσερα βασικά ερωτήματα της έρευνας να κατανέμονται σε ερωτήσεις.

Στο δεύτερο στάδιο, ο ερευνητής με προσωπικές επαφές, καθόρισε την ομάδα των εκπαιδευτικών, που θα αποτελούσε το δείγμα της έρευνας του και με τους οποίους θα γίνονταν οι ατομικές συνεντεύξεις. Στους συνάδελφους εκπαιδευτικούς, που χάρισαν λίγο από τον πολύτιμο χρόνο τους για τη διεξαγωγή των συνεντεύξεων, έγιναν οι απαραίτητες διευκρινίσεις σχετικά με την ανωνυμία της συνέντευξης, τη μαγνητοφώνηση της καθώς επίσης δόθηκαν διευκρινήσεις για το κυρίως θέμα της έρευνας. Όλοι οι εμπλεκόμενοι αποδέχτηκαν τη διαδικασία και δήλωσαν προφορικά στον ερευνητή την πρόθεση τους να συμμετέχουν σε αυτή.

Στο τρίτο στάδιο, ζητήθηκε από τους επιλεγμένους εκπαιδευτικούς να συμμετέχουν στη διαδικασία των ατομικών συνεντεύξεων. Πραγματοποιήθηκαν οι συνεντεύξεις με καταγραφή και ακολούθως έγινε η απομαγνητοφώνηση τους.

4.5 Το πεδίο της έρευνας

Το πεδίο εστίασης της έρευνας, είναι ένα μεσαίας δυναμικότητας μαθητών, Γενικό Λύκειο, το οποίοι βρίσκεται σε προάστιο μιας μικρής πόλης. Είναι δυναμικότητας 220 μαθητών περίπου, ενώ ο σύλλογος των διδασκόντων αποτελείται από 20 μέλη, με μόνιμη ή περιστασιακή θέση στο Λύκειο. Το μόνιμο προσωπικό, στο οποίο ανήκει το δείγμα της έρευνας, είναι 16 εκπαιδευτικοί, οι οποίοι βρίσκονται στην ίδια σχολική μονάδα από 4 έως 18 χρόνια. Το μαθητικό δυναμικό, αποτελείται από μαθητές, ως επί το πλείστον ανήλικους, ενώ οι ελάχιστοι ενήλικες μαθητές, φοιτούν στην Τρίτη τάξη του Λυκείου. Εντός της σχολικής μονάδας, βρίσκονται δύο εργαστήρια θετικών σπουδών και ένα εργαστήριο πληροφορικής.

Ο σύλλογος γονέων και κηδεμόνων, τα τελευταία χρόνια είναι ανενεργός. Το γεγονός αυτό, αποδίδεται κυρίως στο ότι το σχολείο βρίσκεται σε προάστιο, οπότε οι γονείς δήλωναν αδυναμία εμφάνισης στις συνεδριάσεις του συλλόγου, λόγω απόστασης και ώρας συνεδρίασης. Ενδεχομένως και το γεγονός ότι, πολλοί γονείς έχουν χαμηλό οικονομικό προφίλ, να συνέβαλε σε αυτό.

Το επίπεδο γνώσεων των εκπαιδευτικών, είναι αρκετά υψηλό, καθώς κάποιοι έχουν δεύτερα πτυχία και μεταπτυχιακά, ενώ οι περισσότεροι διδάσκουν για κάμποσα χρόνια στο Λύκειο, συνεπώς έχουν μεγάλη εργασιακή εμπειρία.

Η υλικοτεχνική υποδομή του κτιρίου, για τα δεδομένα της πόλης στην οποία ανήκει, κρίνεται επαρκής, αλλά χρειάζεται μια ανακαίνιση. Η συντήρηση του κτιρίου είναι ικανοποιητική, ενώ τα λειτουργικά έξοδα του, καλύπτονται με φειδώ. Οι χώροι των εργαστηρίων είναι ικανοποιητικοί, ο εξοπλισμός τους είναι σχεδόν πλήρης και σχετικά νέος, αλλά χρήζει βελτίωσης, ενώ το κύριο αρνητικό είναι ότι τα εργαστήρια θετικών

σπουδών χρησιμοποιούνται μόνιμα σαν αίθουσες διδασκαλίας, οπότε έχουν απολέσει την αποκλειστικότητα τους.

Το κλίμα στο σύλλογο διδασκόντων, είναι καλό. Λίγες εντάσεις παρατηρούνται, ενώ οι θέσεις που εκφράζουν ορισμένοι εκπαιδευτικοί, βοηθούν στην επίλυση των ζητημάτων, που προκύπτουν.

4.6 Καθορισμός του δείγματος

Το μέγεθος και ο τρόπος επιλογής του δείγματος των εκπαιδευτικών, που θα συμμετείχαν στην έρευνα, καθορίστηκε με βάση την επιλογή της ποιοτικής μεθόδου και από την οπτική του σχετικιστικού αντιληπτικού περιγράμματος (Μαγγόπουλος, 2014), που επιλέχθηκε για την έρευνα του θέματος.

Σύμφωνα με τους Morse & Field, η ποιοτική δειγματοληψία, πρέπει να βασίζεται στους κανόνες καταλληλότητας και επάρκειας. Θα πρέπει να βρεθεί το κατάλληλο δείγμα για την ερμηνεία ενός φαινομένου και αυτό θα πρέπει να παράσχει επαρκείς και ποιοτικές πληροφορίες. Άλλωστε, στην ποιοτική έρευνα δεν υπάρχει πρόθεση για γενίκευση των αποτελεσμάτων για ένα μεγάλο πληθυσμό, αλλά ενδιαφέρει τον ερευνητή η διερεύνηση του φαινομένου σε βάθος. Εξυπηρετεί αυτό το σκοπό, η σκόπιμη δειγματοληψία. Σύμφωνα με τον Creswell (2011), ο πλούτος πληροφοριών που αποζητείται, εξασφαλίζεται με τη σκόπιμη δειγματοληψία, όταν ο ερευνητής επιλέξει από πρόθεση, συγκεκριμένα άτομα και τοποθεσία, ώστε να κατανοήσει ένα φαινόμενο.

Σύμφωνα με αυτή τη θεωρητική προσέγγιση και μετά από παρατηρήσεις, που διήρκησαν λίγους μήνες, ο ερευνητής έκρινε ότι, για να εφαρμόσει τη σκόπιμη δειγματοληψία, έπρεπε να προσεγγίσει 14 εκπαιδευτικούς του Λυκείου. Σκοπός ήταν, να ερευνηθεί καταρχήν η

πρόθεση τους να συμμετέχουν στη διαδικασία των συνεντεύξεων. Οι εκπαιδευτικοί που επιλέχθηκαν, εργάζονταν όλοι στο Λύκειο, με αρκετά χρόνια διδακτικής εμπειρίας, συμμετείχαν ενεργά και με αξιόλογες απόψεις στις διαδικασίες του συλλόγου, οπότε ο ερευνητής θεώρησε ότι μπορούσαν να παρέχουν αξιόλογες και επαρκείς πληροφορίες για το θέμα της έρευνας του.

Αφού ενημερώθηκαν για το θέμα και το χαρακτήρα της έρευνας, την ανωνυμία της συμμετοχής τους και τη διαδικασία των συνεντεύξεων, ερωτήθηκαν αν θέλουν να συμμετέχουν. Από τους 14 εκπαιδευτικούς, οι δύο δήλωσαν αδυναμία λόγω απουσίας, ενώ οι άλλοι δύο δεν θέλησαν να συμμετέχουν στη διαδικασία των συνεντεύξεων, επικαλούμενοι προσωπικούς λόγους.

Τελικά η συλλογή των δεδομένων πραγματοποιήθηκε με 10 μη δομημένες συνεντεύξεις και μια πιλοτική συνέντευξη, που προηγήθηκε, με σκοπό να γίνει έλεγχος του ερωτηματολόγιου, του τεχνικού εξοπλισμού, του χρόνου και του τόπου των συνεντεύξεων.

Στο δείγμα των 10 συμμετεχόντων, ανήκουν 5 γυναίκες και 5 άνδρες. Επίσης, οι συμμετέχοντες ανήκουν σε αρκετούς κλάδους εκπαίδευσης.

Οι συνεντεύξεις που πάρθηκαν, είχαν διάρκεια από 15 έως 20 λεπτά, ενώ οι χρόνοι μαγνητοφώνησης ήταν από 4 περίπου λεπτά έως και πάνω από 10 λεπτά. Οι 9 συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν εντός της σχολικής μονάδας, ενώ μια συνέντευξη πραγματοποιήθηκε τηλεφωνικά.

Τα δεδομένα των συνεντεύξεων, κρίθηκαν από τον ερευνητή ιδιαίτερα ικανοποιητικά, λόγω της ποιότητας της γνώσης που παρείχαν.

4.7 Εγκυρότητα και αξιοπιστία της έρευνας

Σε μια έρευνα με τη χρήση ποιοτικών μεθόδων, η εξασφάλιση της επιστημονικής ορθότητας και του κύρους της διαδικασίας, είναι εργαλεία, που μπορούν σε συνδυασμό με μεθοδολογικές στρατηγικές, να στηρίξουν την εγκυρότητα και αξιοπιστία της.

Ως εγκυρότητα σε μια ποιοτική έρευνα θα ορίσουμε τη δυνατότητα αυτής, να είναι ακριβής, σωστή και αληθινή, ώστε τελικά να γίνει αποδεκτή.

Βασικές απειλές της εγκυρότητας, σύμφωνα με τους Lincoln και Cuba (1985, στο Robson, 2007), είναι η αντιδραστικότητα, δηλαδή το κατά πόσο η παρουσία του ερευνητή επηρεάζει την εξέλιξη της έρευνας, η μεροληψία του ερευνητή, δηλαδή οι παραδοχές και οι προκαταλήψεις του και τέλος, η μεροληψία του εκάστοτε συνεντευξιαζόμενου. Για να περιοριστούν οι απειλές της εγκυρότητας εφαρμόστηκαν κάποιες μεθοδολογικές στρατηγικές κατά τη διάρκεια των συνεντεύξεων.

Σύμφωνα με τον Padgett(1998 στο Robson, 2007) η πρώτη στρατηγική, που εφαρμόστηκε αφορούσε την ανάπτυξη σχέσης εμπιστοσύνης ανάμεσα στον ερευνητή και τους συμμετέχοντες στην έρευνα, ως συνεντευξιαζόμενους, εκπαιδευτικούς. Ο ερευνητής έχει αναπτύξει μια πολύχρονη σχέση βαθειάς εκτίμησης και αναγνώρισης με τους εκπαιδευτικούς του δείγματος, οπότε οι τελευταίοι είχαν πολύ λιγότερες πιθανότητες να δώσουν μεροληπτικές πληροφορίες.

Η επόμενη στρατηγική αφορούσε την επιλογή ίσου αριθμού ανδρών και γυναικών για το δείγμα των εκπαιδευτικών, αλλά και η επιλογή εκπαιδευτικών από πολλούς κλάδους. Έτσι καταγράφτηκε μια καλή ποικιλία απόψεων και αντιδράσεων, γύρω από τα ερωτήματα, που τέθηκαν.

Μια ακόμα στρατηγική, που ακολουθήθηκε, ήταν ο έλεγχος από τους εκπαιδευτικούς του δείγματος. Όταν ολοκληρώθηκαν οι συνεντεύξεις, τα δεδομένα, που συλλέχτηκαν κατά τις απομαγνητοφωνήσεις, δόθηκαν στους ερωτώμενους ώστε να διαπιστώσουν την ακρίβεια όσων έχουν πει. Επίσης, τους παρουσιάστηκε η τελική εργασία, ώστε να τη διαβάσουν.

Σχετικά με την αξιοπιστία της έρευνας, έγινε προσπάθεια να μην υπάρχουν τεχνικά προβλήματα κατά τη συλλογή των δεδομένων. Επίσης, δόθηκε ιδιαίτερη σημασία, στο χώρο διεξαγωγής των συνεντεύξεων, ώστε να είναι όσο γίνεται περισσότερο, ήσυχος.

Ο ερευνητής διατήρησε μια ηθικά δεοντολογική στάση απέναντι στους ερωτώμενους, συνάδελφους εκπαιδευτικούς και σεβάστηκε απόλυτα τις απόψεις τους.

Κεφάλαιο 5^{ο} - Παρουσίαση αποτελεσμάτων και ερμηνεία τους

5.1 Ανάλυση περιεχομένου

Ιδιαίτερα σημαντικό για την έρευνα, αποτελεί το στάδιο της ανάλυσης του περιεχομένου της. Τώρα αποκτούν νόημα τα ποιοτικά δεδομένα, που έχουν συλλεχθεί με τη μέθοδο των προσωπικών συνεντεύξεων. Για να γίνει η σωστή απόδοση νοήματος, τα δεδομένα ομαδοποιήθηκαν και κατηγοριοποιήθηκαν ώστε να δοθούν οι απαντήσεις στα ερευνητικά ερωτήματα που τέθηκαν στους συνεντευξιαζόμενους. Ακολουθήθηκε μια θεματική ποιοτική ανάλυση, η οποία σύμφωνα με τους Miles&Huberman (1994) είναι μια ανάλυση τριών επιπέδων, όπου οι ερωτήσεις του ερωτηματολόγιου τοποθετήθηκαν σε τέσσερις θεματικούς άξονες. Ο πρώτος θεματικός άξονας συνέθεσε το επαγγελματικό προφίλ των συνεντευξιαζόμενων ενώ οι άλλοι τρείς θεματικοί άξονες εμπεριέχουν τα δεδομένα, που θα δώσουν τις απαντήσεις στο θέμα της έρευνας.

5.2 Έκθεση των ευρημάτων της έρευνας

5.2.1 Επαγγελματικό προφίλ

Ερωτήσεις ερωτηματολόγιου 1-4

Το πρώτο μέρος των συνεντεύξεων, με τις ερωτήσεις 1-4 του ερωτηματολόγιου, αφορούσε το επαγγελματικό προφίλ των συμμετεχόντων. Η καταγραφή του κρίθηκε σημαντική, αφού μας παρέχει στοιχεία, που κάνουν δυνατή την ερμηνεία στάσεων και αντιλήψεων των εκπαιδευτικών, που συμμετείχαν στην έρευνα.

Οι συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί λοιπόν, έχουν από 17 έως 36 χρόνια υπηρεσίας στην Ελληνική εκπαίδευση. Στο Γενικό Λύκειο εργάζονται από 10 έως 36 χρόνια. Έχουν

επομένως αξιόλογη εμπειρία στην εκπαίδευση, γνωρίζουν τι συμβαίνει τις τρεις τελευταίες δεκαετίες τουλάχιστον και μπορούν να απαντήσουν αξιόπιστα σε απαιτητικές ερωτήσεις. Ανήκουν σε διάφορους κλάδους εκπαίδευσης. Μια εκπαιδευτικός ανήκει στον κλάδο ΠΕ01 Θεολόγων, δύο εκπαιδευτικοί ανήκουν στον κλάδο ΠΕ02 Φιλολόγων, τρεις εκπαιδευτικοί ανήκουν στον κλάδο ΠΕ03 Μαθηματικών, δύο εκπαιδευτικοί ανήκουν στον κλάδο ΠΕ04 Φυσικών και Χημικών, μια εκπαιδευτικός ανήκει στον κλάδο ΠΕ80 Οικονομολόγων και ένας εκπαιδευτικός ανήκει στον κλάδο ΠΕ86 Πληροφορικής. Η επιλογή εκπαιδευτικών από διαφορετικούς κλάδους της εκπαίδευσης, ήταν συνειδητή ώστε να υπάρχει μια μεγάλη ποικιλία αντιλήψεων, ιδεών και αντιδράσεων γύρω από τα θέματα της συνέντευξης. Με το ίδιο σκεπτικό, επιλέχθηκαν 5 γυναίκες εκπαιδευτικοί και 5 άνδρες εκπαιδευτικοί.

5.2.2 Θεματικός άξονας: Ποια είναι η γνώμη των Ελλήνων εκπαιδευτικών για τα σχολικά εγχειρίδια.

Ερωτήσεις ερωτηματολόγιου 5-6

Η πρώτη ερώτηση του θεματικού άξονα, αφορούσε το αν έχουν χρησιμοποιήσει οι εκπαιδευτικοί, περισσότερα από ένα σχολικά εγχειρίδια, για τη διδασκαλία ενός μαθήματος και σε μια τάξη. Με αυτή την ερώτηση, ο ερευνητής ήθελε να διερευνήσει κατά πόσο οι Έλληνες εκπαιδευτικοί αναζητούν σε περισσότερα του ενός σχολικά βιβλία, τη βοήθεια ώστε να διδάξουν αποδοτικότερα.

Οι οκτώ εκπαιδευτικοί από το δείγμα, απάντησαν καταφατικά. Η εκπαιδευτικός 2 δήλωσε ότι ¨σίγουρα χρησιμοποιεί βοηθήματα σχολικά, ιδιωτών¨. Ο εκπαιδευτικός 4 δήλωσε ότι ¨πάντα έπαιρνε ασκήσεις και από άλλα βιβλία για να κάνει το κάτι παραπάνω¨. Η εκπαιδευτικός 6 δήλωσε ότι ¨συμβουλεύεται εξωσχολικά βιβλία¨ και ότι ¨οπωσδήποτε έχει

άλλα βιβλία¨. Ο εκπαιδευτικός 9 δήλωσε ότι ¨καθημερινά¨ και ¨σε καθημερινή βάση¨, εννοώντας ότι πέραν του επίσημου σχολικού εγχειριδίου, χρησιμοποιεί και άλλα βιβλία για να διδάσκει το αντικείμενο του. Δύο εκπαιδευτικοί απάντησαν αρνητικά στο σχετικό ερώτημα.

Η δεύτερη ερώτηση του θεματικού άξονα, ζητούσε τη γνώμη των εκπαιδευτικών για τα σχολικά εγχειρίδια που έχουν χρησιμοποιήσει μέχρι τώρα. Αφορούσε όμως, τα επίσημα σχολικά εγχειρίδια. Ήταν βέβαια μια καίρια ερώτηση για την έρευνα, αφού θέτοντας τη, ο ερευνητής θέλησε να διερευνήσει κατά πόσο οι ερωτώμενοι συνάδελφοι εκπαιδευτικοί είναι ικανοποιημένοι ή όχι από αυτά τα βιβλία.

Οι πέντε εκπαιδευτικοί θεωρούν ότι τα επίσημα σχολικά βιβλία, είναι καλά. Βέβαια, εδώ θα πρέπει να σημειωθεί ότι, οι τρεις εκπαιδευτικοί, που αξιολογούν ως καλά τα σχολικά βιβλία, είναι του ίδιου κλάδου, ΠΕ03, Μαθηματικοί. Αυτό μπορεί να σημαίνει ότι πράγματι, τα βιβλία των μαθηματικών του Λυκείου, είναι καλογραμμένα.

Οι άλλοι πέντε εκπαιδευτικοί δεν είναι ευχαριστημένοι από τα επίσημα σχολικά βιβλία. Τα θεωρούν ¨ξεπερασμένα¨, ¨ότι δεν είναι ευανάγνωστα¨, ¨δύσκολα γραμμένα, ¨παρωχημένα¨ και με ¨πολλά λάθη¨.

Είναι χαρακτηριστικό βέβαια, ότι οι επτά από τους δέκα εκπαιδευτικούς δηλώνουν ότι τα επίσημα σχολικά βιβλία θέλουν ανανέωση, ακόμα δε και αν κάποιοι από αυτούς, θεωρούν ότι είναι γενικά καλά βιβλία.

Ο εκπαιδευτικός 1 είπε ότι ¨έπρεπε με το πέρασμα των χρόνων να ανανεώνονται¨. Η εκπαιδευτικός 2 δήλωσε πολύ απογοητευμένη από τα βιβλία, που πρέπει να χρησιμοποιήσει και τα χαρακτήρισε ¨ξεπερασμένα¨, ενώ για ένα βιβλίο μαθήματος, που ανήκει στα πανελλαδικώς εξεταζόμενα μαθήματα, οπότε και έχει αυξημένη βαρύτητα για τους μαθητές της Γ΄ Λυκείου, δήλωσε ότι είναι ¨φρικτά ανεπαρκές¨, εμφανώς απογοητευμένη από αυτό. Η εκπαιδευτικός 3 είπε ότι ¨τα περισσότερα δεν είναι ευανάγνωστα¨ οπότε ¨δίνει δικές της σημειώσεις¨, ώστε να διδάξει το μάθημα της. Η

εκπαιδευτικός 5, που το μάθημα της εξετάζεται στις πανελλαδικές είπε για τα βιβλία ότι ¨είναι πολύ δύσκολα γραμμένα για τους μαθητές. Έχουν πολύ ανεβασμένο επίπεδο, πολύ ανεβασμένο λεξιλόγιο¨. Αυτό έχει αποτέλεσμα ¨τα παιδιά πολλές φορές να μην καταλαβαίνουν τι λέει το βιβλίο¨. Κατά συνέπεια ¨αυτό έτσι, δυσκολεύει πάρα πολύ και το εκπαιδευτικό έργο και την κατανόηση των παιδιών¨. Η εκπαιδευτικός 7 είπε για τα σχολικά βιβλία ότι ¨τα περισσότερα είναι παρωχημένα, με μη ελκυστικό τρόπο γραμμένα και σίγουρα χρειάζονται ανανέωση¨. Ο εκπαιδευτικός 9, αν και είναι γενικά ευχαριστημένος με τα βιβλία επισημαίνει ότι ¨κάποια χρειάζονται κάποιες βελτιώσεις¨. Ο εκπαιδευτικός 10 δηλώνει ότι τα βιβλία ¨θέλουν έναν εκσυγχρονισμό, να διορθωθούν πολλά λάθη, που έχουν, να γραφτούν με διαφορετικό τρόπο, συμπεριλαμβάνοντας τις νέες τάσεις της επιστήμης. Τα βιβλία αυτά είναι 25 ετών και πιο παλιά, οπότε θα χρειαζόταν μια εκ νέου, συγγραφή των βιβλίων¨.

5.2.3 Θεματικός άξονας: Αν γνωρίζουν οι Έλληνες εκπαιδευτικοί το πολλαπλό βιβλίο και αν γνωρίζουν αν το χρησιμοποιούν άλλες χώρες.

Ερωτήσεις ερωτηματολόγιου 7-11

Η πρώτη ερώτηση του θεματικού άξονα, έγινε για να διερευνηθεί κατά πόσο, οι συνάδελφοι εκπαιδευτικοί γνώριζαν το πολλαπλό βιβλίο. Διευκρινίστηκε ότι έχει αναφερθεί και ως εναλλακτικό βιβλίο στο παρελθόν.

Όλοι οι εκπαιδευτικοί γνώριζαν τι είναι το πολλαπλό βιβλίο. Αυτό βέβαια αποτέλεσε ένα ιδιαίτερα ενθαρρυντικό στοιχείο της συνέντευξης, αφού έδωσε τη δυνατότητα στον συνεντεύκτη-ερευνητή να πιέσει περισσότερο στη συνέχεια, τους συνεντευξιαζόμενους, με διαδοχικές ερωτήσεις εμβάθυνσης σχετικά με το πολλαπλό βιβλίο.

Η δεύτερη ερώτηση του θεματικού άξονα, αφορούσε το αν γνωρίζουν οι συνεντευξιαζόμενοι, τη χρήση του πολλαπλού βιβλίου από άλλες χώρες. Από τους δέκα ερωτώμενους, οι έξι απάντησαν καταφατικά. Οι τέσσερις εκπαιδευτικοί απάντησαν αρνητικά. Ο ικανός αριθμός των αρνητικών απαντήσεων, αλλά και οι μονολεκτικές θετικές απαντήσεις, χωρίς διάθεση για αναφορά παραδειγμάτων, εκτός από την εκπαιδευτικό 5, που ανέφερε ότι ¨και σε Ευρωπαϊκές χώρες, σίγουρα¨ γνωρίζει ότι χρησιμοποιείται το πολλαπλό βιβλίο, δείχνουν ίσως την ελλιπή επίσημη ενημέρωση των εκπαιδευτικών σχετικά με τα εκπαιδευτικά συστήματα άλλων χωρών. Αυτό είναι παράξενο, γιατί τα μέσα μαζικής ενημέρωσης της χώρας μας, συνηθίζουν να υπενθυμίζουν το πόσο καλά είναι τα εκπαιδευτικά συστήματα στο Ηνωμένο Βασίλειο, τον Καναδά ή τη Φινλανδία, χωρίς ποτέ όμως να εμβαθύνουν στον τρόπο λειτουργίας τους. Μια επιδερμική και χωρίς καμία πραγματική αξία, ενημέρωση τη Ελληνικής κοινής γνώμης, που γίνεται συνήθως για να πιέσει και να κατακρίνει απολύτως άδικα, τους Έλληνες εκπαιδευτικούς.

Η τρίτη ερώτηση του θεματικού άξονα, ήταν μια ερώτηση εμβάθυνσης και αφορούσε τα θετικά και τα αρνητικά στοιχεία, που κατά τη γνώμη των εκπαιδευτικών, συνοδεύουν το πολλαπλό βιβλίο. Είναι χαρακτηριστικό από τις απαντήσεις των συνεντευξιαζόμενων ότι οι περισσότεροι έδιναν από ένα θετικό και ένα αρνητικό στοιχείο, απόρροια του γεγονότος ότι δεν έχουν γνώση και ενημέρωση για το πολλαπλό βιβλίο, συνεπώς χρησιμοποίησαν την εργασιακή εμπειρία τους περισσότερο.

Ο εκπαιδευτικός 1 ανέφερε στα θετικά στοιχεία, ότι με το πολλαπλό βιβλίο θα ¨μπορούσε να υπάρχει μια ποικιλία ασκήσεων, μια ποικιλία γραφής στα θεωρήματα, στην παρουσίαση¨. Στα αρνητικά όμως, επισήμανε ότι ¨θα μπερδεύονται οι μαθητές¨, εννοώντας ότι οι μαθητές διαφορετικών σχολείων δεν θα μπορούν, πιθανόν, να αλληλεπιδράσουν μεταξύ τους, λόγω χρήσης διαφορετικών βιβλίων στα σχολεία τους. Επίσης είπε σχετικά, ότι ¨οι μαθητές διαφορετικών σχολείων θα παίρνουν διαφορετικές γνώσεις¨ και αυτό ¨μπορεί να επηρεάσει ένα μαθητή, που θα αλλάξει σχολείο¨. Η

εκπαιδευτικός 2 ανέφερε θετικά ότι ¨δεν είναι δυνατόν να μην πάρει κάτι θετικό από ένα καινούργιο, πιο σύγχρονο, πιο πλήρες εγχειρίδιο¨, εμφανώς απογοητευμένη από τα υπάρχοντα, ενώ στα αρνητικά, την προβλημάτισε ¨το κόστος¨ του όλου εγχειρήματος. Η εκπαιδευτικός 3 ανέφερε στα θετικά ότι αν μπορούσε να διαλέξει ανάμεσα σε 4,5,6 διαφορετικά βιβλία ¨θα της άρεσε¨ και ¨αν γίνεται πράγματι αυτό, είναι πάρα πολύ σημαντικό¨. Στα αρνητικά όμως, διατύπωσε επιφυλάξεις σχετικά με την περίπτωση που δεν είναι καλογραμμένα και είναι μια από τα ίδια¨. Τότε το πολλαπλό βιβλίο ¨δεν έχει να προσφέρει κάτι¨. Ο εκπαιδευτικός 4 σημειώνει θετικά ότι ¨θα έχουμε μεγαλύτερη ποικιλία από ασκήσεις¨. Βέβαια, στη συνέχεια λέει ότι ¨αυτό, τώρα πλέον με το ιντερνέτ, έτσι και αλλιώς έχει ξεπεραστεί¨. Στα αρνητικά ¨νομίζει ότι όλοι οι μαθητές, πρέπει να διδάσκονται ένα πράγμα. Πανελλαδικά¨. Προφανώς εννοούσε, ότι πρέπει να υπάρχει ένα κοινό βιβλίο διδασκαλίας και κατά συνέπεια είναι αρνητικός γενικά με την έννοια της πολλαπλότητας στο σχολικό βιβλίο. Η εκπαιδευτικός 5, θεωρεί ¨ότι θα μπορεί ο εκπαιδευτικός σε ένα σχολείο, που γνωρίζει τις δυνατότητες, τις αδυναμίες των παιδιών, το γενικό πνευματικό επίπεδο, να εργαστεί σίγουρα πολύ καλύτερα¨. Πολύ σημαντική παρατήρηση, που ίσως είναι το κυρίαρχο θετικό στοιχείο, που φέρνει το πολλαπλό βιβλίο στην εκπαίδευση μας. Στα αρνητικά επισημαίνει ότι ¨μπορεί να υπάρχει ακόμα και διαφωνία μεταξύ των συναδέλφων. Για το τι θα χρησιμοποιηθεί τελικά¨. Δηλαδή, εννοεί ότι αν ένα μάθημα, σε μια τάξη το διδάσκουν δύο εκπαιδευτικοί, μπορεί ο ένας εκπαιδευτικός να προτιμά το βιβλία Α, ενώ ο έτερος εκπαιδευτικός να επιμένει ότι το βιβλίο Β, είναι καταλληλότερο. Και σε αυτή την περίπτωση, μπορεί η διχογνωμία μεταξύ τους, να προκαλέσει τριγμούς στην καλή συνεργασία. Η εκπαιδευτικός 6 πιστεύει ότι ¨μπορεί να φέρουν κάτι καινούργιο¨, επειδή προφανώς τα υπάρχοντα σχολικά βιβλία ¨δεν είναι της τελευταίας συλλογής¨. Δηλαδή ότι είναι παρωχημένα. Λίγο πιο κάτω σημειώνει σχετικά ότι ¨είναι ωραίο να επικαιροποιούμε¨. Βέβαια, στα αρνητικά, προβληματίζεται επίσης στο ¨αν υπάρχει δυσκολία συμφωνίας με τους εκπαιδευτικούς¨. Η εκπαιδευτικός 7 στα θετικά

στοιχεία, σκέφτεται ότι με το πολλαπλό βιβλίο ¨έχεις περισσότερες επιλογές, φαντάζομαι στον τρόπο, που παρουσιάζεται η ύλη και αυξάνονται οι πιθανότητες να σε εκφράζει περισσότερο ο τρόπος παρουσίασης της ύλης και το περιεχόμενο εφόσον έχεις περισσότερες επιλογές¨. Όμως προβληματίζεται ταυτόχρονα, γιατί ένας κατάλογος με βιβλία προς επιλογή ¨ είναι χαοτικό πάλι¨. Ακολούθως, αναρωτιέται: ¨Θα έχει την ποιότητα, που τουλάχιστον εγώ ως εκπαιδευτικός θεωρώ ότι πρέπει να έχει ένα βιβλίο..¨. ¨Ο εκπαιδευτικός 8 πιστεύει ότι με το πολλαπλό βιβλίο ο διδάσκον ¨μπορεί να έχει κάποιες εναλλακτικές¨ επιλογές για το μάθημα του. Όμως, τονίζει ότι ¨ θα δυσχεραίνονται οι συνάδελφοι¨, αναφερόμενος στην ιδιωτική εκπαίδευση και τα φροντιστήρια. Επιμένει δε πάντα, ότι ¨το υπάρχον βιβλίο με μερικές διορθώσεις, μπορεί να είναι εξαιρετικό¨. Ο εκπαιδευτικός 9 στα θετικά στοιχεία του πολλαπλού βιβλίου, πιστεύει ¨ότι είναι οι πολλές εναλλακτικές λύσεις, που έχεις όταν διερευνάς κάποιο θέμα και ψάχνεις να το μελετήσεις¨. Στα αρνητικά λέει ότι ¨αν κάποιος, κάποιο σχολείο επιλέξει κάποιο βιβλίο, ίσως αποκλειστεί από κάποιες γνώσεις, που θα υπάρχουν σε κάποιο άλλο βιβλίο¨. Ο εκπαιδευτικός 10 πιστεύει για το πολλαπλό βιβλίο ¨πιθανόν ότι θα μπορούσε ο μαθητής να έχει περισσότερες πηγές, προκειμένου να διερευνήσει τη συγκεκριμένη θεωρία που πρέπει να διαπραγματευτεί ¨. Όμως είναι επίσης πιθανό για τον ίδιο, ότι το πολλαπλό βιβλίο ¨θα δημιουργούσε μια σύγχυση, μια κόπωση στο μαθητή, ότι αντί να προσπαθεί να διαβάσει κάτι συγκεκριμένο, αναλώνεται ο χρόνος του στην έρευνα και στο να βρει τις διαφορές και τις ομοιότητες μεταξύ π.χ. δύο ορισμών¨.

Η τέταρτη ερώτηση ήταν σχετική με την αυτονόμηση και ελευθερία του εκπαιδευτικού. Θα βοηθήσει θετικά δηλαδή, το πολλαπλό βιβλίο, σε αυτούς τους τομείς; Οι έξι από τους εκπαιδευτικούς του δείγματος, ήταν αρνητικοί σε αυτή την προοπτική ή εξέφρασαν αμφιβολίες. Χαρακτηριστικά, ο εκπαιδευτικός 1 ανέφερε ότι ¨ και να ένιωθες ότι σε περιόριζε το ένα βιβλίο, θα έψαχνες εσύ να βρεις κάτι άλλο αντίστοιχο για να καλύψεις αυτό το κενό¨. Αντίστοιχα, ο εκπαιδευτικός 4 είπε ότι ¨έτσι κι αλλιώς ότι αδυναμίες έχουν

τα σχολικά, τις καλύπτουμε από μόνοι μας, κάνοντας επιπλέον πράγματα¨. Ενώ η εκπαιδευτικός 6, απογοητευμένη από την αδιαφορία των σημερινών μαθητών για το διάβασμα, είπε ότι ¨τα παιδιά δεν ασχολούνται με τα βιβλία. Δεν διαβάζουν δηλαδή¨.

Τέσσερις εκπαιδευτικοί πιστεύουν ότι το πολλαπλό βιβλίο, μπορεί να βοηθήσει στην αυτονόμηση και ελευθερία του εκπαιδευτικού. Όμως και πάλι, η εκπαιδευτικός 7, που ήταν μέσα στους θετικά κείμενους, είχε τους ενδοιασμούς της. Θα μπορούσε να βοηθήσει το πολλαπλό βιβλίο αρκεί να ¨έχουν ουσιαστικές διαφορές, όσον αφορά τη μέθοδο και τον τρόπο, που δίνεται η νέα γνώση¨.

Η πέμπτη ερώτηση του θεματικού άξονα αφορούσε το αν πιστεύουν οι συνεντευξιαζόμενοι, ότι το πολλαπλό βιβλίο θα πετύχει ένα τουλάχιστον στόχο του. Να βοηθήσει τους μαθητές του Γενικού Λυκείου.

Στην ερώτηση αυτή ο εκπαιδευτικός 1 είχε αμφιβολίες. Θα προτιμούσε να εφαρμοστεί το πολλαπλό βιβλίο σταδιακά στις βαθμίδες της εκπαίδευσης και χαρακτηριστικά λέει ¨αν το βλέπαμε να ξεκινούσε από μικρότερες τάξεις και μετά να έφτανε στο ΓΕΛ¨ ή πιο κάτω ¨σε μικρότερες τάξεις και σταδιακά το βλέπουμε για το Λύκειο¨. Η εκπαιδευτικός 2 πιστεύει ότι το πολλαπλό βιβλίο θα βοηθήσει τους μαθητές του ΓΕΛ, αφού τονίζει ότι ¨αν υπάρχει κάτι πιο σύγχρονο, με πιο σύγχρονη ματιά εγχειρίδιο, για την πρώτη λυκείου θα βοηθήσει σίγουρα¨. Αλλά διευκρινίζει επίσης, ότι το πολλαπλό βιβλίο ¨θα δώσει παραπάνω υλικό συν ασκήσεις αν μη τι άλλο¨. Η εκπαιδευτικός 3 απαντά καταφατικά, όμως ταυτόχρονα λέει ¨¨ φοβάμαι για το χρόνο¨, γιατί στο ΓΕΛ τα παιδιά ¨ασχολούνται με ένα συγκεκριμένο θέμα, δηλαδή από την πρώτη λυκείου μπαίνουνε ποια στη διαδικασία των εξετάσεων¨. Ο εκπαιδευτικός 4 είναι αρνητικός προς αυτό. Η εκπαιδευτικός 5 απαντά θετικά. Η εκπαιδευτικός 6 λέει ναι, ότι μπορεί να τους βοηθήσει. Η εκπαιδευτικός 7 εμφανίζεται διστακτική στην απάντηση της. Λέει ¨ Αναλόγως το πώς θα το αξιοποιήσει ο εκπαιδευτικός…¨. Ο εκπαιδευτικός 8 είναι αρνητικός, χωρίς δεύτερη σκέψη. Ο εκπαιδευτικός 9, πιστεύει ότι, το πολλαπλό βιβλίο μπορεί να βοηθήσει ¨τους μαθητές,

τους συνειδητοποιημένους, πάρα πολύ¨. Ο εκπαιδευτικός 10 είναι αρνητικός. Είναι σημαντικό εύρημα σε αυτή την ερώτηση ότι, υπάρχουν τέσσερις εκπαιδευτικοί, οι οποίοι με την αρνητική τους απάντηση δείχνουν μια βεβαιότητα ως προς το αποτέλεσμα της εφαρμογής του πολλαπλού βιβλίου στο Λύκειο. Και οι άλλοι εκπαιδευτικοί όμως, που απάντησαν καταφατικά, οι περισσότεροι είχαν ενδοιασμούς και συνέδεαν το πολλαπλό βιβλίο με την ανάγκη ύπαρξης παραπάνω υλικού σε ασκήσεις, την ανάγκη ανανέωσης του υπάρχοντος υλικού και όχι με τη δυνατότητα, που θα δίνεται στη σχολική κοινότητα να επιλέξει, το καταλληλότερο σχολικό εγχειρίδιο.

5.2.4 Θεματικός άξονας: Πιστεύουν οι Έλληνες εκπαιδευτικοί ότι οι πανελλαδικές εξετάσεις θα επηρεάσουν την επιλογή του πολλαπλού βιβλίου; Γιατί επιλέχθηκε να εισαχθεί τώρα; Θα καθιερωθεί;

Ερωτήσεις ερωτηματολόγιου 12-14

Η πρώτη ερώτηση του θεματικού άξονα αφορούσε τις πανελλαδικές εξετάσεις. Γνωρίζουμε ότι στο Γενικό Λύκειο, οι περισσότεροι μαθητές επιλέγουν να δώσουν πανελλαδικές εξετάσεις στο τέλος της φοίτησης τους. Είναι ίσως, οι σημαντικότερες εξετάσεις τους, ο κύριος σκοπός της φοίτησης τους στο ΓΕΛ και συνδέονται άμεσα με το μέλλον τους. Είναι επομένως, ιδιαίτερα σημαντικές οι απόψεις των εκπαιδευτικών λοιπόν, σχετικά με το αν το πολλαπλό βιβλίο, θα βοηθήσει αυτούς τους μαθητές της τρίτης Λυκείου, για να πετύχουν τον κύριο σκοπό τους.

Από το δείγμα των δέκα ερωτώμενων εκπαιδευτικών, μόνο οι δύο εκπαιδευτικοί απάντησαν θετικά. Από αυτούς μάλιστα η εκπαιδευτικός 2 είναι καταρχήν θετική, γιατί πιστεύει ότι με τη διάθεση του πολλαπλού βιβλίου στην Τρίτη Λυκείου, ¨θα βοηθηθούν και οι εκπαιδευτικοί και τα παιδιά σε όγκο υλικού¨. Άρα θα μπορούσε και θα ήθελε να

επιλέξει ένα από τα διαθέσιμα βιβλία, που να ¨ Έχει όγκο ασκήσεων¨. Γιατί στο παρόν βιβλίο, αυτό απουσιάζει. Όμως, αυτό θα μπορούσε να ¨σημαίνει και διεύρυνση του πεδίου του γνωστικού πάνω στο οποίο μπορεί να κινηθούν οι πανελλαδικές¨. Επισημαίνει λοιπόν, ότι με τη δυνατότητα επιλογής βιβλίων, που δίνει το πολλαπλό βιβλίο ¨Θα πρέπει να γίνει πολύ σαφής οριοθέτηση των παρατηρήσεων, στις οποίες μπορούμε να κινηθούμε¨. Ο εκπαιδευτικός 9 ήταν επίσης θετικός και διευκρίνισε ότι αυτό συμβαίνει ¨στο μάθημα μου, μια και τα θέματα είναι κριτικής σκέψης και δεν απαιτούν την απλή αποστήθιση κάποιων εννοιών¨.

Οκτώ εκπαιδευτικοί ήταν αρνητικοί και αυτό φυσικά θα πρέπει να προβληματίσει. Συγκεκριμένα ο εκπαιδευτικός 1 αποσαφήνισε ¨γιατί όπως είναι διαμορφωμένες οι εξετάσεις οι πανελλήνιες έχουν συγκεκριμένο τρόπο ασκήσεων, συγκεκριμένη σκέψη ασκήσεων, τουλάχιστον για τα μαθηματικά¨. Και συνέχισε ¨..οπότε το πολλαπλό βιβλίο δε νομίζω ότι θα έκανε, θα πρόσφερε κάτι περισσότερο στους μαθητές. Ήδη οι μαθητές, έχουν ένα συγκεκριμένο τρόπο να διαβάζουν, να λύνουν ασκήσεις με συγκεκριμένη μεθοδολογία, που μπορούν να τη βρουν, την έχουν μπροστά τους. Δεν τους την έδινε το πολλαπλό βιβλίο, πιστεύω¨. Η εκπαιδευτικός 3 ήταν αρνητική γιατί ¨τα παιδιά έχουν ακούσματα πάρα πολλά στο σχολείο¨ και ¨…ο χρόνος είναι περιορισμένος¨, οπότε ¨το βλέπω δύσκολο αν οι εξετάσεις εξακολουθούν και είναι όπως είναι, με το διάβασμα, που πρέπει να κάνουν και λοιπά και λοιπά, χρονικά, το βλέπω δύσκολο, χρονικά το βλέπω δύσκολο¨. Δηλαδή, ότι η πίεση χρόνου που επιβάλλουν οι πανελλαδικές εξετάσεις θα είναι τροχοπέδη για μια τέτοια αλλαγή. Ο εκπαιδευτικός 4 ήταν επίσης αρνητικός αφού ¨ακόμα και με το ένα βιβλίο, που έχουμε, οι μαθητές μόνο αυτό δεν διαβάζουν¨. Γιατί, οι μαθητές, που δίνουν πανελλαδικές εξετάσεις ¨περισσότερο δουλεύουν με σημειώσεις¨. Η εκπαιδευτικός 5 αμφιβάλει. ¨Δεν ξέρω¨, λέει και συμπληρώνει ¨αλλά πάλι, πρέπει να είναι σίγουρα έμπειρος ο εκπαιδευτικός αυτός που θα το κάνει. Ένας άπειρος. Ναι έχω αμφιβολίες¨. Στη συνέχεια, εξηγεί ότι ¨ένας καινούργιος. Ένας νεοδιόριστος, δεν ξέρω αν

θα μπορεί να επιλέξει σωστά¨, αναφερόμενη σε έναν άπειρο εκπαιδευτικό, που θα κληθεί να επιλέξει μόνος του, το βιβλίο που θα χρησιμοποιήσει, ώστε να διδάξει σε μαθητές, που δίνουν πανελλαδικές εξετάσεις. Η εκπαιδευτικός 6 αμφιβάλει γιατί ¨ τα παιδιά, από ότι παρατηρώ, δεν διαβάζουν το σχολικό βιβλίο¨ και επομένως ¨για την τρίτη Λυκείου, υπάρχει θέμα δηλαδή¨. Η εκπαιδευτικός 7 είναι αρνητική αφού ¨θα δημιουργήσει σύγχυση μάλλον¨. Και διευκρινίζει ακολούθως, ¨γιατί δυστυχώς όπως είναι ο τρόπος εξέτασης, πρέπει να είναι πολύ συγκεκριμένα αυτά που εξετάζονται, να υπάρχουν με πολύ συγκεκριμένο τρόπο στα βιβλία. Αν δεν υπάρχουν στα βιβλία με συγκεκριμένο τρόπο και σε άλλα υπονοούνται, σε άλλα δουλεύονται περισσότερο, σε άλλα λιγότερο, μπορεί να έχουν προβλήματα, γιατί κάποιοι μπορεί να προετοιμάζονται περισσότερο σε κάποιο κεφάλαιο και άλλοι λιγότερο¨. Ο εκπαιδευτικός είναι κάθετα αρνητικός γιατί ¨άμα είναι διαφορετικά βιβλία στο κάθε σχολείο, τι θέματα θα μπαίνουνε;¨

Με τη δεύτερη ερώτηση επιχειρήθηκε να διερευνηθεί η γνώμη των εκπαιδευτικών για τους πιθανούς λόγους, εκτός από αυτούς, που αφορούν την καρδιά της σχολικής κοινότητας, για τους οποίους εισάγεται το πολλαπλό βιβλίο. Τι άλλο θα μπορούσε να εξυπηρετεί δηλαδή, το πολλαπλό βιβλίο;

Από τους δέκα ερωτώμενους εκπαιδευτικούς, οι εννέα αναφέρθηκαν σε οικονομικούς λόγους είτε άμεσα και ξεκάθαρα, είτε εμπλέκοντας στη συζήτηση τους εκδοτικούς οίκους. Χαρακτηριστικά η εκπαιδευτικός 2 είπε ότι ¨ θέματα κόστους και προμηθειών σίγουρα υπάρχουν¨. Η εκπαιδευτικός 3 αναφέρθηκε σε πολιτικό-οικονομικούς λόγους και για τους μεν πολιτικούς λόγους διευκρίνισε όμως ότι ¨δεν ξέρω ποιοι μπορεί να είναι αυτοί¨, ενώ για τους οικονομικούς λόγους είπε ότι ¨μπορεί όμως πίσω να υποκρύπτονται, όπως παλιά με τους υπολογιστές, που μία μερίδα ανθρώπων, έβγαλε χρήματα από τους υπολογιστές και λοιπά…¨. Μας υπενθύμισε δηλαδή, την πικρή εμπειρία, που έχει ο Έλληνας πολίτης από την κατασπατάληση του δημόσιου χρήματος στη χώρα μας. Η εκπαιδευτικός 5 συμφώνησε ¨ότι μπορούν να θέλουν να προωθηθούν και άλλα βιβλία. Να ενισχυθούν

κάποιοι εκδοτικοί οίκοι¨. Η εκπαιδευτικός 6 σχεδόν ταυτίστηκε με την εκπαιδευτικό 3, θυμίζοντας μας όμως τους διαδραστικούς πίνακες του παρελθόντος αυτή τη φορά λέγοντας ότι ¨μπορεί να έχουν, όπως έγινε παλιότερα με τους διαδραστικούς πίνακες, δηλαδή μήπως κάποιος θέλει να κερδίσει χρήματα από όλη αυτή την ιστορία και εκδώσει πολλά βιβλία και κάνει. Μπορεί να υπάρχει στο βάθος του μυαλό τους οικονομικό, ναι¨. Η εκπαιδευτικός 7 δεν είχε κανένα ενδοιασμό και αμέσως είπε ότι ¨για εμπορικούς λόγους¨ εισάγεται το πολλαπλό βιβλίο, πέραν από τους προφανείς βέβαια. Μόνο ένας εκπαιδευτικός απάντησε ¨δε γνωρίζω¨ σε αυτή την ερώτηση.

Με την τελευταία ερώτηση της συνέντευξης, ο ερευνητής ήθελε να αποτυπώσει τη γνώμη των ερωτώμενων σχετικά με το εκτιμώμενο μέλλον του πολλαπλού βιβλίου.

Από τους δέκα ερωτώμενους οι δύο απάντησαν ¨δεν μπορώ να πω¨ και ¨θα πρέπει να αναμένουμε και βελτιώσεις στο σύστημα αυτό¨, χωρίς να έχουν μια βέβαιη απάντηση για το ερώτημα. Οι οκτώ άλλοι εκπαιδευτικοί, ήταν όμως αρνητικοί. Ο εκπαιδευτικός 1 δήλωσε ¨απαισιόδοξος¨. Η εκπαιδευτικός 2 σκέφτηκε ότι ¨ίσως πιο ρεαλιστικό σενάριο είναι να γυρίσουμε πίσω στο μοναδικό βιβλίο¨. Ο εκπαιδευτικός 4 είπε ¨όχι¨, γιατί ¨ τίποτα δεν μακροημερεύει στην Ελλάδα, οπότε θα περάσει κι αυτό¨. Συμπλήρωσε μάλιστα για το πολλαπλό βιβλίο ότι ¨ μια μόδα είναι και αυτό. Θα κρατήσει 4-5 χρόνια, όπως κρατάνε όλα και θα ξαναγυρίσουμε πάλι εκεί, γιατί δεν νομίζω ότι θα προσφέρει και πολλά πράγματα, δεν θα λύσει προβλήματα¨. Η εκπαιδευτικός 5 είπε ¨όχι¨ αφού συγκεκριμένα ¨πιστεύει ότι θα ξαναγίνει αλλαγή..¨. Η εκπαιδευτικός 6 ήταν επίσης αρνητική ¨ γιατί νομίζω ότι οι αλλαγές στην κοινωνία μας είναι γρήγορες και άμα αλλάξει κάτι μπορεί να ξανά αλλάξει κάτι, μετά από λίγα χρόνια¨. Η εκπαιδευτικός 7 εξήγησε την αρνητική της απάντηση λέγοντας ¨ νομίζω ότι άμα βγει μια άλλη κυβέρνηση….¨, εννοώντας ότι η εισαγωγή του πολλαπλού βιβλίου αποτελεί μια πρόσκαιρη πολιτική επιλογή κυρίως. Συμπλήρωσε μάλιστα ότι είναι ένα θέμα καθαρά ¨εντυπωσιασμού¨ και ¨εμπορικών συμφερόντων¨. Υπενθυμίζει δε ότι ¨θα μπορούσε απλά να υπάρχει ένα βιβλίο

πιο ανανεωμένο και να είναι η βάση και μετά να έχει την άνεση ο εκπαιδευτικός, να φύγει από εκεί και να εμπλουτίσει το υλικό του από άλλες πηγές.¨. Ο εκπαιδευτικός 8 λέει ¨όχι¨ και είναι σίγουρος ότι πάλι ¨θα γυρίσουμε σε ένα, όπως έγινε το 2000-2001…¨.

Συμπεράσματα

Η ανάπτυξη του θέματος της εργασίας έγινε πάνω σε τέσσερα βασικά ερωτήματα, τα τρία εκ των οποίων αναπτύχθηκαν στους τρείς θεματικούς άξονες του ερωτηματολογίου. Το πρώτο ερώτημα αφορούσε και τη χρήση του πολλαπλού βιβλίου σε ξένες χώρες-εκτός από την Ελλάδα- οπότε, κρίθηκε σκόπιμο από τον ερευνητή να γίνει πρώτα μια μικρή έρευνα σχετικά με αυτό σε άλλες χώρες. Επιλέχθηκαν έξι χώρες, οι ΗΠΑ, ο Καναδάς, η Φινλανδία, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Γερμανία και η Αυστρία. Η επιλογή αυτών των χωρών και όχι άλλων, έγινε γιατί συχνά ακούμε για τα εκπαιδευτικά συστήματα τους (π.χ. Φινλανδία, Καναδάς), γιατί είναι ισχυρές πολιτικά και οικονομικά (ΗΠΑ, Γερμανία, Ηνωμένο Βασίλειο), γιατί είναι χώρες με υψηλό βιοτικό επίπεδο (ΗΠΑ, Καναδάς, Αυστρία, Γερμανία).

Στις ΗΠΑ λοιπόν, το πολλαπλό βιβλίο, αποτελεί καθιερωμένη πρακτική. Μάλιστα, κάθε πολιτεία κάνει της επιλογές της στα βιβλία, που θα διαθέσει στις σχολικές κοινότητες. Σε κάποιες πολιτείες είναι ίδια τα βιβλία, σε άλλες πολιτείες υπάρχει η ελευθερία κάθε περιοχή να επιλέγει τα δικά της σχολικά βιβλία. Συνεπώς περιμένουμε να υπάρχει γενικά ένας αρκετά μεγάλος κατάλογος βιβλίων για τα μαθήματα στις ΗΠΑ. Σαν παράδειγμα, για τη διδασκαλία του μαθήματος της Φυσικής στο Γυμνάσιο, βρήκαμε ότι συχνά - αυτό σημαίνει ότι αλλάζουν τακτικά - χρησιμοποιούνται οκτώ τουλάχιστον διαφορετικά βιβλία, με διαφορετικό επίπεδο, ύφος γραφή και περιεχόμενο. Όλα όμως οφείλουν να είναι εγκεκριμένα από τις αρχές και να ακολουθούν τις βασικές απαιτήσεις του Curriculum.

Στον Καναδά υπάρχει επίσης το πολλαπλό βιβλίο. Και επειδή ο Καναδάς είναι δομημένος σε επαρχίες και περιοχές, υπάρχουν και εδώ αρκετές διαφορές. Οι αρχές κάθε επαρχίας ή περιοχής εγκρίνουν τα βιβλία, που πληρούν τις προϋποθέσεις του Curriculum σε ένα ποσοστό τουλάχιστον 85%. Αυτά οφείλουν να είναι σύγχρονα, γραμμένα σε κατάλληλη γλώσσα, συμβατή με το επίπεδο των μαθητών, απαλλαγμένα από κάθε είδος προκαταλήψεων, να έχουν παραχθεί στον Καναδά, αν είναι δυνατόν εξ ολοκλήρου.

Στο Ηνωμένο Βασίλειο, το πολλαπλό βιβλίο είναι ακόμα πιο ελεύθερο. Δεν υπάρχει κάποιος κατάλογος εγκεκριμένων βιβλίων προς επιλογή όπως στις προηγούμενες δύο χώρες. Οι σχολικές κοινότητες επιλέγουν τα βιβλία, που θα χρησιμοποιήσουν, αρκεί αυτά να πληρούν τις απαιτήσεις που θέτει το Curriculum και να έχουν υποδειχθεί ως κατάλληλα από συγκεκριμένες επιτροπές εξετάσεων (exam boards). Πρέπει να σημειώσουμε δε, ότι από την έρευνα προέκυψε πως, τα σχολικά βιβλία δεν διανέμονται δωρεάν στο Ηνωμένο Βασίλειο.

Στη Φινλανδία, υπάρχει μια ομοιότητα με το Ηνωμένο Βασίλειο. Τα σχολικά βιβλία επιλέγονται από τους εκπαιδευτικούς των σχολείων. Αυτοί λειτουργούν με κύριο γνώμονα τις ανάγκες των μαθητών τους. Η ιδιαιτερότητα του Φινλανδικού εκπαιδευτικού συστήματος, έγκειται στο ότι υπάρχει εμπιστοσύνη στους εκπαιδευτικούς - κάτι που δεν είδαμε σε καμία από τις προηγούμενες χώρες - και αυτό πηγάζει από τη συνολική φιλοσοφία τους.

Η Γερμανία, ως ομοσπονδιακό κράτος, αποτελείται από δεκαέξι κρατίδια. Εφαρμόζει για τα σχολικά βιβλία, ένα σύστημα παρόμοιο με τις ΗΠΑ και τον Καναδά. Δηλαδή, κάθε κρατίδιο επιλέγει τα σχολικά βιβλία, αρκεί να είναι σύμφωνα με το Αναλυτικό Πρόγραμμα. Οι τελικές επιλογές των βιβλίων που θα διδαχθούν σε κάθε σχολική μονάδα, λαμβάνονται από τους εκπαιδευτικούς, το σύλλογο διδασκόντων, τους μαθητές ή και τους γονείς τους και αυτό εξαρτάται από την πολιτική του κρατιδίου αλλά και από το αν τα σχολικά βιβλία διανέμονται δωρεάν ή αγοράζονται.

Η Αυστρία διανέμει δωρεάν τα σχολικά βιβλία από το 1972. Εφαρμόζεται και εδώ το πολλαπλό βιβλίο, όμως επειδή η Αυστρία είναι ένα ενιαίο κράτος, είναι επιλογή της, η συγκρότηση ενός καταλόγου βιβλίων, που βρίσκεται αναρτημένος σε μια ενιαία ηλεκτρονική πλατφόρμα και είναι διαθέσιμη για όλους και η ίδια. Κάθε χρόνο ο κατάλογος των σχολικών βιβλίων μπορεί να αλλάζει. Τα βιβλία πρέπει να πληρούν τις προϋποθέσεις του Αναλυτικού Προγράμματος. Οι σχολικές κοινότητες επιλέγουν κάθε χρόνο τα βιβλία, που θα χρησιμοποιήσουν.

Στην Ελλάδα, από την έρευνα βρέθηκε ότι από το 1917 έγινε η πρώτη προσπάθεια εφαρμογής πολλαπλού βιβλίου στην εκπαίδευση. Όμως γρήγορα καταργήθηκε ενώ χρειάστηκε να περάσουν οκτώ δεκαετίες για να επανεμφανιστεί το πολλαπλό βιβλίο στο Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Το 2000 και για ένα μόλις χρόνο εφαρμόστηκε πιλοτικά το πολλαπλό βιβλίο σε ορισμένα μαθήματα. Την αμέσως επόμενη σχολική χρονιά καταργήθηκε και επιστρέψαμε στο ένα, μοναδικό, κοινό σχολικό βιβλίο για κάθε μάθημα και κάθε τάξη. Χρειάστηκε να περάσουν ακόμα δύο δεκαετίας και τώρα, σύμφωνα με την επίσημη ενημέρωση του Ελληνικού Υπουργείου Παιδείας (minedu) φαίνεται, ότι το πολλαπλό βιβλίο ή εναλλακτικό βιβλίο, όπως θα ακουστεί επίσης, επιστρέφει στην Ελληνική εκπαίδευση. Το Αυστριακό σύστημα επιλογής σχολικών βιβλίων μέσω καταλόγου επιλέχθηκε να εφαρμοστεί και στη χώρα μας.

Στο ερευνητικό κομμάτι, που ακολούθησε στην εργασία, έγινε προσπάθεια να διερευνηθούν οι απόψεις των εκπαιδευτικών, που ανήκουν στην ίδια σχολική μονάδα, για το πολλαπλό βιβλίο. Στην προσπάθεια αυτή χρησιμοποιήθηκε ερωτηματολόγιο ανοικτού τύπου, το οποίο δημιουργήθηκε πάνω σε τρεις θεματικούς άξονες. Η σχολική μονάδα ήταν ένα Γενικό Λύκειο. Η ιδιαιτερότητα του Γενικού Λυκείου στην Ελλάδα δεν είναι τόσο ότι αποτελεί την τελευταία βαθμίδα της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, αλλά ότι επιλέγεται από τους μαθητές κυρίως για να συμμετάσχουν στις Πανελλαδικές εξετάσεις. Συνεπώς, η προσέγγιση των συγκεκριμένων εκπαιδευτικών είχε μια επιπλέον σκοπιμότητα, την

αξιοποίηση της εμπειρίας τους από τη διδασκαλία στο Γενικό Λύκειο και την προετοιμασία των μαθητών για τις πανελλαδικές εξετάσεις.

Στον πρώτο θεματικό άξονα του ερωτηματολογίου, βασικός στόχος ήταν να απαντηθεί το δεύτερο ερευνητικό ερώτημα της εργασίας, που αφορούσε τη γνώμη των Ελλήνων εκπαιδευτικών για τα σχολικά εγχειρίδια. Στην πρώτη ερώτηση, ο ερευνητής θέλησε να διερευνήσει κατά πόσο οι εκπαιδευτικοί είναι εξοικειωμένοι στην αναζήτηση ή αποζητούν από ανάγκη τη γνώση σε επιπλέον του σχολικού βιβλίου, βιβλία. Οι οκτώ από τους δέκα εκπαιδευτικούς δηλώνουν ότι δεν αρκούνται μόνο στη χρήση του σχολικού βιβλίου, αλλά χρησιμοποιούν πολύ συχνά ή ακόμα και καθημερινά, άλλα βιβλία. Αυτό δείχνει βέβαια ότι ο Έλληνας εκπαιδευτικός ψάχνει τη γνώση σε βιβλία εκτός του διαθέσιμου σχολικού, για να εμπλουτίσει τη διδασκαλία του με κείμενα, ερωτήσεις, ασκήσεις, ¨για να κάνει το κάτι παραπάνω¨, όπως χαρακτηριστικά δήλωσε ένας ερωτώμενος. Κατά συνέπεια μπορούμε να συμπεράνουμε ότι με την εισαγωγή του πολλαπλού βιβλίου και τη δυνατότητα που θα παρέχει στους Έλληνες εκπαιδευτικούς να έχουν πρόσβαση σε αρκετά βιβλία για το αντικείμενο τους, σε ψηφιακή μορφή και σε ηλεκτρονική πλατφόρμα, θα δοθεί μια καλή λύση στην αναζήτηση τους για τη βελτιστοποίηση της διδασκαλίας.

Στη δεύτερη ερώτηση του άξονα, ζητήθηκε από τους ερωτώμενους η γνώμη για τα βιβλία που χρησιμοποιούν, τα επίσημα σχολικά εγχειρίδια. Είναι χαρακτηριστικό, ότι οι επτά από τους δέκα εκπαιδευτικούς, συμφώνησαν ότι τα βιβλία χρειάζονται ανανέωση. Μάλιστα, μέσα σε αυτούς τους εκπαιδευτικούς, υπήρχαν κάποιοι που θεωρούσαν καλά τα επίσημα σχολικά βιβλία. Κάποια είναι καλά βιβλία λοιπόν, αλλά χρειάζονται ανανέωση ούτως ή άλλως. Είναι πολύ σημαντική η ανανέωση και θα πρέπει να παρατηρήσουμε ότι στις χώρες όπου έγινε η έρευνα και διαπιστώθηκε πως όλες χρησιμοποιούν πολλαπλό βιβλίο, η ανανέωση είναι δεδομένη και διαρκής. Άρα με το πολλαπλό βιβλίο, αυτό το αίτημα των εκπαιδευτικών δείχνει ότι θα λυθεί. Κατά συνέπεια, η εκπαιδευτικός που δήλωσε ότι τα

σχολικά βιβλία ¨είναι πολύ δύσκολα γραμμένα για τους μαθητές¨, μπορεί να επιλέξει να διδάξει ένα άλλο βιβλίο για την επόμενη σχολική χρονιά.

Είδαμε μάλιστα σχετικά, ότι στον Καναδά, το ύφος και η γλώσσα γραφής των βιβλίων, πρέπει να συνάδουν με το επίπεδο των μαθητών, στους οποίους απευθύνονται και αυτά είναι σημεία αξιολόγησης των σχολικών βιβλίων. Ένας άλλος εκπαιδευτικός είπε ότι τα διαθέσιμα βιβλία ¨είναι 25 ετών και πιο παλιά¨ και αυτό βέβαια πρέπει να σχολιαστεί. Γιατί δηλαδή στο Ελληνικό σχολείο χρησιμοποιούνται τόσο παλιά βιβλία. Να αναρωτηθούμε ποιόν εξυπηρετεί η διάθεση και χρήση τους. Είναι προφανές από την ποιοτική έρευνα επομένως, ότι οι Έλληνες εκπαιδευτικοί ζητούν σύγχρονα βιβλία και την ταχύτατη ανανέωση αυτών.

Στο δεύτερο θεματικό άξονα του ερωτηματολόγιου, διερευνήθηκε η καταρχήν σχέση των Ελλήνων εκπαιδευτικών με το πολλαπλό βιβλίο και αυτό θα αποτελούσε την απάντηση στο τρίτο κατά σειρά βασικό ερώτημα της εργασίας.

Από την πρώτη ερώτηση αποσαφηνίστηκε ότι όλοι οι συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί γνώριζαν τι είναι το πολλαπλό βιβλίο. Αυτό βέβαια είναι αρκετά ευχάριστο, αφού σε λίγο καιρό, θα πρέπει να το χρησιμοποιήσουν.

Στη δεύτερη ερώτηση, οι συνεντευξιαζόμενοι επερωτήθηκαν αν γνωρίζουν τι συμβαίνει σε άλλες χώρες. Οι απαντήσεις που έδωσαν, προκάλεσαν την εντύπωση στον ερευνητή πως κάποιοι εκπαιδευτικοί γνωρίζουν ότι άλλες χώρες χρησιμοποιούν πολλαπλό βιβλίο, έχουν όμως γενικά ελλιπή ενημέρωση.

Στην τρίτη ερώτηση ζητήθηκε από τους εκπαιδευτικούς να αναφέρουν θετικά και αρνητικά στοιχεία του πολλαπλού βιβλίου. Οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί ανέφεραν ως θετικό στοιχείο την ποικιλία γραφής, ασκήσεων, ερωτήσεων αλλά και τη νέα πνοή που φέρνουν τα καινούργια βιβλία. Αναφέρθηκε ήδη, πως τα σημερινά βιβλία είναι ξεπερασμένα, γραμμένα πριν από αρκετά χρόνια-κάποια πάνω από δύο δεκαετίες πριν- συνεπώς παρωχημένα, οπότε τα νέα βιβλία δίνουν την ελπίδα στους εκπαιδευτικούς ότι θα

φέρνουν σύγχρονα στοιχεία στη διδασκαλία. Επίσης, είναι σημαντικό να αναφερθεί, ότι ως θετικό στοιχείο τονίστηκε η δυνατότητα που δίνεται πλέον στον Έλληνα εκπαιδευτικό να επιλέγει ένα βιβλίο κατάλληλο για τους μαθητές του.

Στα αρνητικά φάνηκε ότι οι εκπαιδευτικοί είναι προβληματισμένοι με την ποικιλία βιβλίων, που ξαφνικά θα τους δοθεί. ίσως δημιουργήσει, αρχικά τουλάχιστον, μια σύγχυση στη σχολική κοινότητα. Επίσης, αναφέρθηκε ότι η επιλογή των βιβλίων που θα χρησιμοποιηθούν μπορεί να προκαλέσει διαφωνίες μεταξύ των συναδέλφων.

Στην τέταρτη ερώτηση του θεματικού άξονα, φάνηκε πως οι ερωτώμενοι δεν πιστεύουν γενικά πως το πολλαπλό βιβλίο θα τους απελευθερώσει επαγγελματικά, αφού είναι έτσι οι συνθήκες στο Ελληνικό σχολείο, όπου ο κάθε εκπαιδευτικός μπορεί να ψάξει τη γνώση και σε άλλες πηγές αν νιώσει ότι το χρειάζεται, χωρίς να περιορίζεται από το Αναλυτικό Πρόγραμμα σε τέτοιες ενέργειες.

Στην πέμπτη ερώτηση, όπου οι ερωτώμενοι θα έπρεπε να σκεφτούν και να απαντήσουν αν οι μαθητές του Λυκείου θα βοηθηθούν από το πολλαπλό βιβλίο, η γενική απάντηση ήταν πάλι αρνητική. Είτε άμεσα αρνητικοί σε αυτό το ενδεχόμενο ήταν οι εκπαιδευτικοί, είτε είχαν ενδοιασμούς ως προς την εφαρμογή του πολλαπλού βιβλίου, εκφράζοντας για ακόμα μια φορά την άποψη, ότι απλά θέλουν νέα, σύγχρονα και καλά βιβλία.

Στον τελευταίο θεματικό άξονα, ο ερευνητής ήθελε τη γνώμη των συνεντευξιαζόμενων για την συνέχεια, που πίστευαν αυτοί ότι θα έχει το πολλαπλό βιβλίο στο μέλλον, στη χώρα μας. Αυτή η γνώμη, θα αποτελούσε ταυτόχρονα και την απάντηση στο τελευταίο ερώτημα της εργασίας. Για το σκοπό αυτό σκόπιμα, οι ερωτήσεις του άξονα αναφέρονταν στη σχέση του πολλαπλού βιβλίου με τις πανελλαδικές εξετάσεις, στο ποιος ή ποιοι επιδιώκουν την εμφάνιση του πολλαπλού βιβλίου στη σχολική κοινότητα, εκτός από τα μέλη της και στην τελευταία ερώτηση βέβαια, αν το πολλαπλό βιβλίο, μετά από τις σκέψεις που προηγήθηκαν, θα μακροημερεύσει.

Η πρώτη ερώτηση του θεματικού άξονα αφορούσε τη σχέση του πολλαπλού βιβλίου με τις πανελλαδικές εξετάσεις. Οι οκτώ από τους δέκα εκπαιδευτικούς, απάντησαν αρνητικά στο ενδεχόμενο, το πολλαπλό βιβλίο να βοηθήσει τους μαθητές, που θέλουν να δώσουν πανελλαδικές εξετάσεις. Τεκμηριώνοντας τους λόγους που τους οδήγησαν στην άρνηση τους, ξεχωρίζει ο προβληματισμός τους στο ότι θα δημιουργηθεί σύγχυση στους μαθητές, αφού πιστεύουν ότι στο κάθε διαθέσιμο βιβλίο, η γνώση θα προσφέρεται με διαφορετικό τρόπο, έτσι που θα δυσκολέψει τους μαθητές να απαντούν σωστά στις ερωτήσεις των πανελλαδικών εξετάσεων. Εδώ βέβαια θα πρέπει να σταθούμε και να τονίσουμε ότι οι εκπαιδευτικοί, πλην ελαχίστων εξαιρέσεων δεν έχουν εμπειρία από τη χρήση πολλαπλού βιβλίου. Το καλύτερο λοιπόν, θα ήταν, όταν ξεκινήσει το πολλαπλό βιβλίο, αυτό να εφαρμοστεί σταδιακά. Δηλαδή, για το Λύκειο, να ξεκινήσει της πρώτη χρονιά εφαρμογής του, από την Α΄Λυκείου, ακολούθως τη δεύτερη χρονιά να είναι διαθέσιμο και στη Β΄ Λυκείου και τέλος, στον τρίτο χρόνο εφαρμογής του, να δοθεί στους μαθητές και εκπαιδευτικούς της Γ΄ Λυκείου. Έχει αναφερθεί αυτό σε άρθρο (Οικονομίδη, 2023) και υπάρχει η αντίστοιχη κυβερνητική βούληση, ώστε βάσει χρονοδιαγράμματος το πολλαπλό βιβλίο να εφαρμοστεί από το Σεπτέμβριο του 2025 σε όλες τις τάξεις της εκπαίδευσης μέχρι και την Α΄Λυκείου. Ακολούθως, από το 2026 θα ενταχθεί η Β΄ Λυκείου ενώ το σχολικό έτος 2027-2028, το πολλαπλό βιβλίο θα περάσει και στη Γ΄ Λυκείου. Για τις δύο τελευταίες τάξεις του Λυκείου βέβαια, λόγω των πανελλαδικών εξετάσεων και της σημασίας τους, δεν έχει αποφασιστεί ακόμα οριστικά, ποια βιβλία θα δοθούν στους μαθητές.

Μένει επομένως, να το δούμε να εφαρμόζεται έτσι στην πράξη, αφού φαίνεται από την έρευνα ότι οι εκπαιδευτικοί το επιθυμούν. Αναφέρθηκε επίσης, ότι ειδικά οι μαθητές της Γ΄ Λυκείου, που σκοπεύουν να δώσουν πανελλαδικές εξετάσεις, έχουν μάθει να διαβάζουν από σημειώσεις και όχι από βιβλίο. Συνεπώς, θα ήταν ωφέλιμο, οι συγγραφείς των βιβλίων της Γ΄ Λυκείου, που αφορούν πανελλαδικώς εξεταζόμενα μαθήματα, να λάβουν σοβαρά

υπόψη τους, αυτό τον τρόπο, που διαβάζουν οι υποψήφιοι, ώστε τα βιβλία τους να έχουν το ανάλογο ύφος γραφής και να είναι επομένως, απόλυτα χρήσιμα.

Η δεύτερη ερώτηση του θεματικού άξονα, αφορούσε άλλους πιθανούς λόγους, που δεν περιλαμβάνουν εκπαιδευτικούς και μαθητές, για τους οποίους εισάγεται τώρα το πολλαπλό βιβλίο. Οι εννέα από τους δέκα εκπαιδευτικούς αναφέρθηκαν σε οικονομικούς λόγους. Κάποιοι μάλιστα προχώρησαν ακόμα περισσότερο τη σκέψη τους, εμπλέκοντας εκδοτικούς οίκους. Άλλοι σύνδεσαν το πολλαπλό βιβλίο με τους υπολογιστές που διατέθηκαν κάποτε στη σχολική κοινότητα και ¨μια μερίδα ανθρώπων, έβγαλε χρήματα…¨.. Είναι κοινό στοιχείο σε όλες τις αξιόλογες απόψεις των συνάδελφων εκπαιδευτικών, η δυσπιστία που τους διακατέχει, όταν το Ελληνικό κράτος πρόκειται να φέρει κάτι νέο. Αυτό φυσικά δεν είναι καθόλου παράξενο, αφού στο παρελθόν, στη χώρα μας, υπάρχουν παραδείγματα κατασπατάλησης δημοσίου χρήματος και πόρων (Γαρόζη, 2014). Άρα, σε αυτή την ερώτηση, η απάντηση των ερωτώμενων συνοψίζεται στο ότι με το πολλαπλό βιβλίο, δίνεται η δυνατότητα σε ανθρώπους με κύριο γνώμονα το οικονομικό συμφέρον, να διεισδύσουν στον τομέα των σχολικών βιβλίων και να έχουν σημαντικά κέρδη από αυτή τη δραστηριότητα. Όμως όλη η διαδικασία θα ζημιώσει το Ελληνικό κράτος χωρίς να είναι απαραίτητο να γίνει αυτό, αφού τα χρήματα που θα δοθούν, θα μπορούσαν να είχαν δοθεί τα προηγούμενα σχολικά έτη- και τμηματικά ίσως- ώστε να αλλάζουν αρκετά συχνότερα τα σχολικά εγχειρίδια.

Στην τελευταία ερώτηση επιχειρήθηκε η αποτύπωση της γνώμης των συνεντευξιαζόμενων σχετικά με το μέλλον του πολλαπλού βιβλίου στη χώρα μας.

Ξανά, η συντριπτική πλειοψηφία των ερωτώμενων- οι οκτώ από τους δέκα- ήταν αρνητικοί. Οι εκπαιδευτικοί πιστεύουν ότι το πολλαπλό βιβλίο, δεν θα μακροημερεύσει. Αυτό το συμπέρασμα βέβαια δείχνει να αποτελεί τη λογική συνέχεια του συμπεράσματος, από την ανάλυση των αποτελεσμάτων της προηγούμενης ερώτησης. Δηλαδή, οι εκπαιδευτικοί πιστεύουν ότι το πολλαπλό βιβλίο δεν θα μακροημερεύσει γιατί στηρίζεται

σε πολιτικό-οικονομικές βάσεις. Μια εκπαιδευτικός είπε ότι. ¨…άμα βγει μια άλλη κυβέρνηση …¨το πολλαπλό βιβλίο θα καταργηθεί και σύμφωνα με άλλον εκπαιδευτικό θα ¨…γυρίσουμε πίσω στο μοναδικό βιβλίο¨, αφού είναι μια σαφώς φτηνότερη επιλογή. Όλα αυτά υπονοούν ότι το πολλαπλό βιβλίο αποτελεί μια πολιτική επιλογή η οποία στην Ελλάδα είναι αμφίβολο αν θα έχει συνέχεια, λόγω του αυξημένου κόστους της. Βέβαια, εδώ δεν μιλάμε για τα τεράστια οικονομικά μεγέθη, που απαιτούν οι στρατιωτικοί εξοπλισμοί της χώρας, όμως και πάλι 30 ή 40 εκατομμύρια ευρώ παραπάνω, θεωρούνται υπέρογκα ποσά όταν πρόκειται να αναζητηθούν για την Παιδεία του τόπου.

Θα λέγαμε λοιπόν συνοψίζοντας σχετικά, ότι οι εκπαιδευτικοί, από την εμπειρία που έχουν σχετικά με τα διαθέσιμα σχολικά βιβλία και την ανύπαρκτη, στην ουσία, ανανέωση τους στο πέρασμα των χρόνων, είναι διστακτικοί και απαισιόδοξοι. Δεν εισακούγονται ποτέ άλλωστε, οπότε είναι λογικό να πιστεύουν, στο σύνολο τους σχεδόν, ότι κρύβονται και οικονομικοί λόγοι πίσω από το πολλαπλό βιβλίο και ότι αυτό δεν θα εξυπηρετεί μόνο το αγνό αγαθό της γνώσης.

Στο Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα κυρίαρχο ρόλο έπαιζε εδώ και κάμποσες δεκαετίες το σχολικό βιβλίο. Ήταν ένα για κάθε μάθημα και κάθε τάξη, ενώ το Αναλυτικό Πρόγραμμα, υπηρετούσε αυτό το βιβλίο.

Σε χώρες του εξωτερικού όμως συμβαίνει το αντίθετο. Το Αναλυτικό Πρόγραμμα (που σε κάποιες χώρες ονομάζεται Curriculum) θέτει τους σκοπούς και στόχους της εκπαίδευσης, με τέτοιο τρόπο και κυριαρχικό ρόλο, ώστε στη συνέχεια να γράφονται σχολικά βιβλία σύμφωνα με τις εκπαιδευτικές επιταγές του. Συνεπώς, σε αυτές τις χώρες είναι σύνηθες να γράφονται κάμποσα βιβλία για κάθε μάθημα και κάθε τάξη, αφού ο ρόλος τους είναι υποστηρικτικός στην εκπαίδευση και όχι κυρίαρχος.

Οι Έλληνες εκπαιδευτικοί δε νιώθουν να δεσμεύονται από το Αναλυτικό Πρόγραμμα τόσο. Το ακολουθούν, όμως όταν δεν τους καλύπτει το σχολικό εγχειρίδιο δεν θα διστάσουν να ψάξουν για διδακτικό υλικό. Τους φαίνεται λοιπόν ακριβό, περιττό και,

ίσως, υποκριτικό ξαφνικά να έχουν στη διάθεση τους κάμποσα σχολικά βιβλία για να διαλέξουν, όταν αυτά, που τους δίνονται μέχρι σήμερα, έχουν γραφτεί πριν από δύο δεκαετίες. Προτιμούν ξεκάθαρα ένα καλό σχολικό βιβλίο, που να ακολουθεί τις αλλαγές της εποχής μας.

Καταληκτικά θα αναφέραμε ότι η πλειοψηφία των ερωτώμενων στο δείγμα, δεν είναι ευχαριστημένοι από το ρυθμό ανανέωσης των σχολικών εγχειριδίων. Γνωρίζουν το πολλαπλό βιβλίο, ωστόσο δηλώνουν ότι η εφαρμογή του πρέπει να γίνει σταδιακά και όχι καθολικά, γιατί είναι ακόμα άγνωστο αν το πολλαπλό βιβλίο είναι δυνατό να χρησιμοποιηθεί για την προετοιμασία των μαθητών για τις πανελλαδικές εξετάσεις.

Βιβλιογραφία

Αδάμ, Μ. (2021). *Σχολικά εγχειρίδια στο σύγχρονο Ελληνικό κράτος*. Διαθέσιμο στη: https://www.maxmag.gr/politismos/ekpaideusi/scholika-egcheiridia-sto-sygchrono-elliniko-kratos/

Alfavita, (2017) Διαθέσιμο στη: https://www.alfavita.gr/ekpaideysi/239131_san-simera-apofasizetai-i-dorean-dianomi-biblion-stoys-mathites

alfavita, (2021). *Σχολεία: Τι είναι το «πολλαπλό» βιβλίο-Πώς θα εφαρμοστεί.* Διαθέσιμο στη: https://www.alfavita.gr/ekpaideysi/353052_sholeia-ti-einai-pollaplo-biblio-pos-tha-efasmosthei

Αρσένης, Γ. (2002). *Ερώτηση Γεράσιμου Αρσένη με Α.Π.2038/08.10.2002 προς τον Υπουργό Εθνικής παιδείας και Θρησκευμάτων με θέμα: Η πολιτική σχετικά με το πολλαπλό βιβλίο.* Online

Αρσένης, Γ., (2006). *ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ 1996-2000: ΒΙΒΛΙΟ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΚΕΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ.* Online.

Bildungssystem. (n.d.). Www.migration.gv.at. Retrieved December 15, 2023, from https://www.migration.gv.at/de/leben-und-arbeiten-in-oesterreich/kinder-und-bildung/bildung ssystem/

Βρεττός, Γ., Καψάλης, Α., (2014). *Αναλυτικά Προγράμματα. Θεωρία, Έρευνα και Πράξη.* Αθήνα: Διάδραση.

Βρεττός, Γ., Καψάλης, Α., (1997). *Αναλυτικό Πρόγραμμα, σχεδιασμός, αξιολόγηση, αναμόρφωση.* Αθήνα.

Βρόϊκος, Δ. (2017). *Αντιλήψεις εκπαιδευτικών για την ποιότητα του εκπαιδευτικού έργου στην τεχνική εκπαίδευση. Μελέτη περίπτωσης*. Διπλωματική εργασία. Φλώρινα.

Canada, G. A. (2018, September 4). *Understand the Canadian education system*. Www.educanada.ca. https://www.educanada.ca/study-plan-etudes/system-education-systeme.aspx?lang=eng

Γαρόζη, Ε. (2014). *Η αντιμετώπιση της κακοδιαχείρισης-κακοδιοίκησης στα πλαίσια της ΕΕ σε σύγκριση με το Ελληνικό παράδειγμα*. Διπλωματική εργασία.

Γούπου, Δροσιά. (2017). *Αποτίμηση του θεσμού του Παιδαγωγικού Ινστιτούτο: απόψεις διατελεσάντων προέδρων του.* Διδακτορική διατριβή. Θεσσαλονίκη. Διαθέσιμο στη: https://ikee.lib.auth.gr/record/289768/files/GRI-2017-19354.pdf

Creswell, J. W., (2011). *Η Έρευνα στην Εκπαίδευση. Σχεδιασμός, Διεξαγωγή και Αξιολόγηση της Ποσοτικής και Ποιοτικής Έρευνας*, Αθήνα: Ίων.

Cutnell, J. D., & Johnson, K. (2009). *Physics.* John Wiley.

Department for Education. (2014, April 9). *GCSE subject content*. GOV.UK. https://www.gov.uk/government/collections/gcse-subject-content

Διαμαντοπούλου, Γ., Κάλλου, Ε., Πλιάγκα, Β., (2013). *Αναλυτικά Προγράμματα Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.* Αθήνα.

Δομή και λειτουργία των Δήμων στη Γερμανία Μία επισκόπηση της Ελληνογερμανικής Συνέλευσης. (n.d.). Retrieved December 15, 2023, from https://www.grde.eu/sys/uploads/313_c7b_Struktur_deutscher_Kommunen_gr.pdf

ebooks, (2001). Προδιαγραφές διδακτικών βιβλίων. Διαθέσιμο στη: http://ebooks.edu.gr/info/cps/33prodiagrafesDidaktikon_Biblion.pdf

Esos, (2023). *Η Πρόσκληση για την έκδοση των νέων σχολικών βιβλίων-Οι προδιαγραφές και τα γνωστικά αντικείμενα του κάθε μαθήματος-Οι αμοιβές των συγγραφέων*. Διαθέσιμο στη: https://www.esos.gr/arthra/82941/i-prosklisi-gia-tin-ekdosi-ton-neon-sholikon-vivlion-oi-prodiagrafes-kai-ta-gnostika#google_vignette

esos. gr (2023). *Ανατροπή στα νέα σχολικά βιβλία: Το σχ. Έτος 2024-25 τα νέα βιβλία (έγχαρτα) στα σχολεία και όχι από το 2023-24 όπως αρχικά ανακοινώθηκε*. Διαθέσιμο στη: https://www.esos.gr/arthra/79567/anatropi-sta-nea-sholika-vivlia-sh-etos-2024-25-ta-nea-vivlia-egharta-sta-sholeia-kai

Εφημερίς της Κυβερνήσεως, (2003). Αριθμός Φύλλου 303. Διαθέσιμο στη: http://www.pi-schools.gr/download/programs/depps/fek303.pdf

Freeman, W. (2000). *How brains make up their minds*. New York, Columbia. University Press.

Giancoli, D. C. (2014). *Physics: Principles with Applications with MyLab.* Pearson Education Limited.

Halliday, D. (2015). *Fundamentals of physics.* Wiley.

Hartung, Tim. (2014) „ Schulbuchauswahl und Lernmittelfreiheit in den deutschen Bundesländern im Kontext von Schülerpartizipation.“ Διαθέσιμο στη: https://www.pedocs.de/volltexte/2015/11061/pdf/EWP_2014_11_Hartung_Schulbuchauswahl.pdf

Hewitt, P. G., Suchocki, J., & Hewitt, L. A. (2012). *Conceptual Physical Science*. Addison Wesley Longman.

Hewitt, P. G. (2013). *Conceptual Physics Fundamentals*. Pearson Education UK.

iefimerida, (2023). *Τι είναι το «Πολλαπλό Βιβλίο» που έρχεται στα σχολεία-Ξεκινά η μεταρρύθμιση*. Διαθέσιμο στη: https://www.iefimerida.gr/ellada/sholeia-ti-einai-pollaplo-biblio

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ - Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής. (n.d.). Iep.edu.gr. https://iep.edu.gr/el/

Καψάλης, Α.Γ., Χαραλάμπους, Δ.Φ. (2008). *Σχολικά εγχειρίδια. Θεσμική εξέλιξη και σύγχρονη προβληματική.* Αθήνα: Μεταίχμιο.

Κοπάδης, Θ. (2021). *Το πολλαπλό βιβλίο ....τότε και τώρα*. Esos.gr. Διαθέσιμο στη: https://www.esos.gr/arthra/71781/pollaplo-sholiko-vivliotote-kai-tora

Λιαργκόβας, Π., Δερμάτης, Ζ., Κομνηνός, Δ., (2019). *Μεθοδολογία της Έρευνας και Συγγραφή Επιστημονικών Εργασιών.* Θεσσαλονίκη: Τζιόλα.

Μαγγόπουλος, Γ. (2014). *Η μελέτη περίπτωσης ως ερευνητική στρατηγική στην αξιολόγηση προγραμμάτων: θεωρητικοί προβληματισμοί*. *Το Βήμα των Κοινωνικών Επιστημών*, *16*(64). https://doi.org/10.26253/heal.uth.ojs.sst.2014.397

Μαντζούκας, Σ. (2007). *Ποιοτική έρευνα σε έξι εύκολα βήματα. Η επιστημολογία, οι μέθοδοι και η παρουσίαση.*

Ματσαγγούρας, Η. 2006). *Διδακτικά εγχειρίδια: Κριτική Αξιολόγηση της Γνωσιακής, Διδακτικής και Μαθησιακής Λειτουργίας τους*.

Mason, J., (2011). *Η Διεξαγωγή της Ποιοτικής Έρευνας*, Αθήνα: Πεδίο.

Miles, M. B., Huberman, A.M. , Saldana, J., (2014). *Qualitative Data Analysis*, London: Sage.

Ministry of Education Guidelines for Approval of Textbooks 2008. (n.d.). https://files.ontario.ca/edu-guidelines-approval-textbooks-en-2023-01-10.pdf

Morse, J. M., & Field, P.-A. (2013). *Nursing Research*. Springer.

Νόβα-Καλτσούνη, Χ.,(2006). *Μεθοδολογία Εμπειρικής Έρευνας στις Κοινωνικές Επιστήμες*, Αθήνα: Gutenberg.

Οικονομίδη, Ε., (2023). *Σχολεία: Έρχονται αλλαγές σε λογοτεχνία και πληροφορική-Το πολλαπλό βιβλίο τυπωμένο και ψηφιακό*. Ελεύθερος τύπος.

(2023). Ontario.ca. https://www.ontario.ca/page/trillium-list

Οργάνωση του Εκπαιδευτικού Συστήματος και της Δομής του. (n.d.). Eurydice.eacea.ec.europa.eu. https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/el/national-education-systems/greece/organosi-toy-ekpaideytikoy-systimatos-kai-tis-domis-toy

Österreich, R. (n.d.). *Schulbuchaktion online - Eine Aktion des bm:ukk*. Www.schulbuchaktion.at. Retrieved December 15, 2023, from https://www.schulbuchaktion.at/index.html

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, (2009). *Η πρόταση του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου για τα σχολικά βιβλία.* Αθήνα. Διαθέσιμο στη: http://www2.stat-athens.aueb.gr/~jpan/protasi-gia-sholika-vivlia-pi-18jn09.pdf

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, (2023). *Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών (Δ.Ε.Π.Π.Σ.) και Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών (Α.Π.Σ.) Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης.* Διαθέσιμο στη: http://www.pi-schools.gr/download/programs/depps/1Geniko_Meros.pdf

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita on päivitetty – tavoitteena ennaltaehkäistä ja vähentää koulupoissaoloja | Opetushallitus. (n.d.). Www.oph.fi. Retrieved December 15, 2023, from https://www.oph.fi/fi/uutiset/2023/perusopetuksen-opetussuunnitelman-perusteita-paivitetty-tavoitteena-ennaltaehkaista-ja

Perusopetuksen opetussuunnitelman ydinasiat. (n.d.). Opetushallitus. https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/perusopetuksen-opetussuunnitelman-ydinasiat

Πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για την υποβολή αιτήσεων συμμετοχής στη διαδικασία αξιολόγησης και ένταξης διδακτικών βιβλίων στο μητρώο διδακτικών βιβλίων και στην ψηφιακή βιβλιοθήκη διδακτικών βιβλίων. Διαθέσιμο στη: https://www.esos.gr/sites/default/files/articles-2023/prosklisi_pollaploy_bivlioy.pdf

Reid, A.W., Null, J.W. (2006). *The Pursuit of Curriculum: Schooling and the Public Interest (Research in Curriculum and Instruction)*. Paperback

Robson, C. (2007). *Η έρευνα του πραγματικού κόσμου*. Αθήνα: Gutenberg.

Ruuska,Helena, Löytönen, Markku, Rutanen, Anne (2015). *LAATUA!OPPIMATERIAALIT MUUTTUVASSA TIETOYMPÄRISTÖSSÄ*. Διαθέσιμο στη: https://www.suomentietokirjailijat.fi/media/laatua_oppimateriaalit_2015_korjattu_web.pdf

Σαν Σήμερα (ΣΣ). *Η ιστορία των Πανελλαδικών Εξετάσεων*. Online. Διαθέσιμο στη: https://www.sansimera.gr/articles/774

Schulbuchaktion. (n.d.). Www.bmbwf.gv.at. Retrieved December 15, 2023, from https://www.bmbwf.gv.at/Themen/schule/schulpraxis/ugbm/schulbuchaktion.html

Serway, R. A., Faughn, J. S., & Inc, W. (2009). *Holt physics*. Holt, Rinehart And Winston.

Serway, R. A., & Jewett, J. W. (2004). *Physics for Scientists and Engineers with Modern Physics*. Thomson Brooks/Cole.

Serway, R. A., & Jewett, J. W. (2014). *Physics for Scientists and Engineers with Modern Physics*. Cengage Learning.

Στρατηγάκης, Σ. (2023). Το πολλαπλό βιβλίο ξεκινά. Η Ναυτεμπορική. Διαθέσιμο στη: https://www.naftemporiki.gr/society/1425122/to-pollaplo-vivlio-xekina/

Sturm, T., & Uni-Taschenbücher Gmbh. (2016). *Lehrbuch Heterogenität in der Schule*. Ernst Reinhardt Verlag, München ; Basel.

Συρίου, Ι., Κατσαντώνη, Σ., Λουκέρη, Π. Ι. (2015). *Κριτήρια αξιολόγησης της ποιότητας των σχολικών βιβλίων.* Διαθέσιμο στη: https://erkyna.gr/e_docs/periodiko/dimosieyseis/ekpai deytika/t07-09.pdf

Törnroos, Jukka (2005). Opetussuunnitelma, oppikirjat ja oppimistulokset. Διαθέσιμο στη: https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/44300/1/978-951-39-3226-8.pdf

Τότσικας, Α., (2013). *Το σχολικό σύστημα στη Φινλανδία*. Ελεύθερο Βήμα.

Τότσικας, Α., (2015). *Η ιστορία του σχολικού βιβλίου-Σχολικά βιβλία και κοινωνικός έλεγχος*. Ελεύθερο Βήμα. Διαθέσιμο στη: https://argolikivivliothiki.gr/2015/12/16/school-books/

Τσάφος, Β. (2014). *Αναλυτικό Πρόγραμμα. Θεωρητικές προσεγγίσεις και εκπαιδευτικοί προσανατολισμοί. Αναζητώντας νέες σταθερές σε ένα αβέβαιο κόσμο*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

VERITAS - Schulbuchaktion 2023/24. Mehr Schulbuchbudget für die Schulbuchbestellung. (n.d.). Www.veritas.at. Retrieved December 15, 2023, from https://www.veritas.at/schulbuchbestellung

Walker, J., Resnick, R., & Halliday, D. (2014). *Halliday & Resnick fundamentals of physics.* John Wiley & Sons, Inc.

Walker, J. S. (2016). *Physics*. Pearson.

Walker, J. S. (2017). *Physics*. Pearson.

Watt, M. (2009). *Research on the Textbook Selection Process in the United States of America Association for Research on Textbooks and Educational Media*. *2*, 1. https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED506523.pdf

Westbury, I. (2002). *The Burdens and the Excitement of the "New" Curriculum Research: a Response to Hlebowitsh's "The Burdens of the New Curricularist".* Curriculum Inquiry.

Who decides which books you study in school? (2021, March 18). Www.penguin.co.uk. https://www.penguin.co.uk/articles/2021/03/who-decides-books-studied-school-curriculum-english-literature-gcse-set-texts

Young, H. D. (1996). *University Physics*. Addison Wesley Publishing Company.

Υποχρεωτική εκπαίδευση: Κυρώσεις στον γονέα που δε θα στείλει το παιδί του στο σχολείο | edweek.gr. (2021, September 4). Νέα και Ειδήσεις για την Εκπαίδευση από το Edweek.gr https://www.edweek.gr/ypohreotiki-ekpaideysi-kyroseis-ston-gonea-poy-de-tha-steilei-to-paidi-toy-sto-sholeio/

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ - 25-04-23 Ξεκίνησε το "Πολλαπλό Βιβλίο" στο Σχολείο. (2022). Minedu.gov.gr. https://www.minedu.gov.gr/news/55241-25-04-23-ksekinise-to-pollaplo-vivlio-sto-sxoleio

Χρηστίδου, Σ. (2014). *Αναλυτικά Προγράμματα-Σχεδιασμός και Ανάπτυξη στη Σύγχρονη Εποχή.* Διπλωματική εργασία.

Ζαφειρόπουλος, Κ. (2015). *Πώς γίνεται μια επιστημονική εργασία; Επιστημονική έρευνα και συγγραφή εργασιών.* Αθήνα: Κριτική.

Παράρτημα Α’ (Ερωτηματολόγιο)

Ερωτηματολόγιο ποιοτικής έρευνας: Το πολλαπλό βιβλίο στην υπηρεσία της διδασκαλίας μαθημάτων στο Γενικό Λύκειο.

Εισαγωγή: Το ερωτηματολόγιο αυτό αναζητά ανατροφοδότηση από τους καθηγητές Λυκείου σχετικά με την επιλογή και την αξιοποίηση των διδακτικών εγχειριδίων. Οι πολύτιμες γνώσεις τους, θα καθοδηγήσουν την πιθανή υιοθέτηση κατάλληλων και διάφορων του ενός βιβλίων, για τα μαθήματα που αυτοί διδάσκουν. Το ερωτηματολόγιο ξεκινά με γενικές πληροφορίες. Ακολουθούν ερωτήσεις, που σκοπεύουν να αποκαλύψουν τις απόψεις των εκπαιδευτικών σχετικά με τα βιβλία, που καλούνται να χειριστούν και το πολλαπλό βιβλίο.

1. Είστε εκπαιδευτικός του κλάδου:

2. Φύλο:

   Άνδρας ☐ Γυναίκα ☐

3. Πόσα χρόνια εργάζεστε στην ελληνική εκπαίδευση;

4. Πόσα χρόνια εργάζεστε στο Γενικό Λύκειο (ΓΕΛ);

5. Έχετε χρησιμοποιήσει περισσότερα του ενός σχολικά εγχειρίδια για τη διδασκαλία ενός μαθήματος, σε μια τάξη του ΓΕΛ;

6. Ποια είναι η γνώμη σας για τα σχολικά εγχειρίδια, που χρησιμοποιήσατε μέχρι τώρα;

7. Το πολλαπλό βιβλίο πρόκειται να εισαχθεί στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Γνωρίζετε τι είναι το πολλαπλό βιβλίο; Ονομάστηκε και εναλλακτικό βιβλίο στο πρόσφατο παρελθόν και στην εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του Αρσένη το 2000.

8. Γνωρίζετε αν το πολλαπλό βιβλίο χρησιμοποιείται σε άλλες χώρες;

9. Μπορείτε να αναφέρετε κάποια θετικά και κάποια αρνητικά στοιχεία που πιστεύετε ότι συνοδεύουν το πολλαπλό βιβλίο;

10. Πιστεύετε ότι θα βοηθήσει στην αυτονόμηση και ελευθερία του εκπαιδευτικού στην τέλεση του έργου του;

11. Πιστεύετε ότι το πολλαπλό βιβλίο θα βοηθήσει τους μαθητές του ΓΕΛ;

12. Οι μαθητές του ΓΕΛ, στο τέλος της φοίτησης τους, δίνουν πανελλήνιες εξετάσεις. Θα βοηθήσει ή όχι το πολλαπλό βιβλίο στην προσπάθεια τους για επιτυχία και εισαγωγή στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση;

13. Πιστεύετε ότι υπάρχουν και άλλοι λόγοι, εκτός από τους λόγους, που είναι σχετικοί με τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές, για τους οποίους εισάγεται το πολλαπλό βιβλίο;

14. Στο Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα έχουμε ένα βασικό σχολικό εγχειρίδιο για κάθε μάθημα και κάθε τάξη από το 1937, εκτός από την περίοδο 2000-2001. Πιστεύετε ότι το πολλαπλό βιβλίο, θα μακροημερεύσει τόσο;

Παράρτημα Β' (Απομαγνητοφωνήσεις)

Συνέντευξη 1: Εκπαιδευτικός 1

Ε: Πρώτη ερώτηση, είστε εκπαιδευτικός του κλάδου

Σ: ΠΕ03

Ε: Φύλο, άντρας

Σ:…

Ε: Πόσα χρόνια εργάζεστε στην Ελληνική εκπαίδευση;

Σ: 30 χρόνια

Ε: Μάλιστα. Πόσα χρόνια εργάζεστε στο Γενικό Λύκειο;

Σ: 25 χρόνια

Ε: Έχετε χρησιμοποιήσει περισσότερα του ενός σχολικά εγχειρίδια, για τη διδασκαλία ενός μαθήματος σε μια τάξη;

Σ: Όχι

Ε: Ένα κάθε φορά δηλαδή.

Σ: Ναι

Ε: Μάλιστα. Ποια είναι η γνώμη σας για τα σχολικά εγχειρίδια, που χρησιμοποιήσατε μέχρι τώρα. Γενικά δηλαδή.

Σ: Σε γενικές γραμμές, καλά ήταν, δεν έχω να πω ότι ήταν, δεν έχω αρνητική άποψη. Απλώς έπρεπε με το πέρασμα των χρόνων να ανανεώνονται

Ε: Μάλιστα. Αυτό δεν έχει γίνει μέχρι τώρα δηλαδή, έχουνε μείνει αρκετά χρόνια ίδια.

Σ: Ναι, ναι έχουν μείνει ίδια πολλά χρόνια.

Ε:Λοιπόν, το πολλαπλό βιβλίο πρόκειται να εισαχθεί στο Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Γνωρίζετε τι είναι το πολλαπλό βιβλίο; Ονομάστηκε και εναλλακτικό βιβλίο στο πρόσφατο παρελθόν και στην εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του Αρσένη, το 2000.

Σ: Ναι το γνωρίζω, το γνωρίζω αλλά δεν νομίζω ότι θα λύσει κάποια προβλήματα, ίσως ανοίξει περισσότερα, γιατί μπορεί, δεν ξέρω ποια είναι η προσφορά του πολλαπλού βιβλίου. Θα μπορούσε ένα βιβλίο να καλύπτει τις γνώσεις που έπρεπε να πάρει ένας μαθητής για την τάξη του πλήρως. Τώρα το να υπάρχει πολλαπλό βιβλίο, δε βλέπω σε ποιο βαθμό θα βοηθούσε.

Ε: Μάλιστα. Γνωρίζετε αν το πολλαπλό βιβλίο χρησιμοποιείται σε άλλες χώρες; Δηλαδή, συμβαίνει ας πούμε στις Ηνωμένες Πολιτείες, στον Καναδά.

Σ: Δεν το γνωρίζω, δεν έχω ενημερωθεί γι ΄ αυτό.

Ε: Μάλιστα. Μπορείτε να αναφέρετε κάποια θετικά και κάποια αρνητικά στοιχεία, που συνοδεύουν το πολλαπλό βιβλίο; Θετικά και αρνητικά, πρώτα τα θετικά.

Σ: Αρνητικά, να σας πω πρώτα ποιά είναι κατά τη γνώμη μου, θα μπερδεύονται οι μαθητές, δεν θα έχουν κάποιο συγκεκριμένο, μέσα στην τάξη ίσως, οι μαθητές διάφορων σχολείων θα παίρνουν διαφορετικές γνώσεις, ίσως.

Ε: Δηλαδή, αυτό το σχολείο θα έχει το βιβλίο Α ξέρω εγώ, ενώ κάποιο άλλο σχολείο θα έχει το βιβλίο Β.

Σ: Ναι, ναι, τώρα βέβαια αυτό μπορεί να επηρεάσει δεν ξέρω, δεν ξέρω, μπορεί να επηρεάσει ένα μαθητή, που μπορεί να αλλάξει σχολείο.

Ε: Ναι

Σ: Που, οι μαθητές που πηγαίνουν φροντιστήριο, να έχουν διαφορετικά πράγματα.

Ε: Κατάλαβα.

Σ: Ναι, αυτό. Θετικό ότι μπορούσε να υπάρχει μια ποικιλία ασκήσεων, μια ποικιλία γραφής στα θεωρήματα, στην παρουσίαση.

Ε: Ναι, να διαλέγει δηλαδή ο συνάδελφος.

Σ: Και να βλέπει, ναι, τρόπους διαφορετικούς, περισσότερους από ένα.

Ε: Πιστεύετε ότι θα βοηθήσει στην αυτονόμηση και ελευθερία του εκπαιδευτικού στην τέλεση του έργου του; Δηλαδή, αν κάποιες φορές έχεις ένα βιβλίο, που σου έχει δώσει το Ελληνικό κράτος και σε περιορίζει, ας πούμε. Μήπως εδώ θα έχουμε κάτι διαφορετικό, κάτι καλύτερο;

Σ: Εντάξει, δεν ξέρω, αυτό και να ένιωθες ότι σε περιόριζε το ένα βιβλίο, θα έψαχνες εσύ να βρεις κάτι άλλο αντίστοιχο για να καλύψεις αυτό το κενό. Τώρα εντάξει, το πολλαπλό βιβλίο, ίσως να έχεις κάτι έτοιμο για να το… μη χρειαστεί να μπεις στη διαδικασία.

Ε: Μάλιστα, πιστεύετε ότι το πολλαπλό βιβλίο θα βοηθήσει τους μαθητές του ΓΕΛ; Το λέω αυτό, γιατί θα εφαρμοστεί και σε άλλες βαθμίδες, αλλά εδώ στο ΓΕΛ ας πούμε, τι πιστεύεις συγκεκριμένα, ότι μπορεί να γίνει;

Σ: Νομίζω ότι, αν το βλέπαμε να ξεκινούσε από μικρότερες τάξεις και μετά να έφτανε στο ΓΕΛ.

Ε: Κατάλαβα.

Σ: Δεν ξέρω πως θα εξελιχθεί στις άλλες τάξεις τι..

Ε: Δηλαδή, να δούμε ας πούμε, την κίνηση αυτή ..

Σ: Σε μικρότερες τάξεις και σταδιακά το βλέπουμε για το Λύκειο.

Ε: Λοιπόν, οι μαθητές του ΓΕΛ στο τέλος της φοίτησης δίνουν Πανελλήνιες εξετάσεις. Θα βοηθήσει ή όχι το πολλαπλό βιβλίο στην προσπάθεια τους για επιτυχία και εισαγωγή στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση;

Σ: Δεν νομίζω γιατί όπως είναι διαμορφωμένες οι εξετάσεις οι πανελλήνιες έχουν συγκεκριμένο τρόπο ασκήσεων, συγκεκριμένη σκέψη ασκήσεων, τουλάχιστον για τα μαθηματικά σου μιλάω.

Ε: Ναι

Σ: Ξέρω, οπότε το πολλαπλό βιβλίο δε νομίζω ότι θα έκανε, θα πρόσφερε κάτι περισσότερο στους μαθητές. Ήδη οι μαθητές, έχουν ένα συγκεκριμένο τρόπο να διαβάζουν, να λύνουν ασκήσεις με συγκεκριμένη μεθοδολογία, που μπορούν να τη βρουν, την έχουν μπροστά τους. Δεν τους την έδινε το πολλαπλό βιβλίο, πιστεύω.

Ε: Κατάλαβα. Πιστεύετε ότι υπάρχουν και άλλοι λόγοι εκτός από τους λόγους που είναι σχετικοί με τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές για τους οποίους εισάγεται το πολλαπλό βιβλίο;

Σ: Μπορεί να είναι ένας λόγος, να είναι αυτό που φαίνεται, ότι είναι για το καλό των μαθητών. Μπορεί βέβαια να υπάρχουν και οικονομικά συμφέροντα πίσω από αυτό.

Ε: Οικονομικά συμφέροντα δηλαδή έτσι; Φεύγουμε από τους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς.

Σ: Βεβαίως, πολύ πιθανό και αυτό.

Ε: Και η τελευταία ερώτηση, στο Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα έχουμε ένα βασικό σχολικό εγχειρίδιο για κάθε μάθημα και κάθε τάξη από το 1937, δηλαδή μιλάμε για 90 χρόνια κοντά έτσι;

Σ: Ναι, γι΄αυτό σου είπα και στην αρχή, θα έπρεπε να είχαν ενημερωθεί τα εγχειρίδια, να ενημερώνονται σε τακτά διαστήματα.

Ε: Εκτός λοιπόν από την περίοδο 2000-2001, πιστεύετε, ότι το πολλαπλό βιβλίο θα μακροημερεύσει; Δηλαδή θα εφαρμοστεί από του χρόνου, του αντιχρονου..

Σ: Είμαι απαισιόδοξος, όπως και με πολλά άλλα πράγματα που έχουν γίνει κατά καιρούς ως προσπάθειες για την καλυτέρευση της Παιδείας αλλά, θα δείξει.

Ε: Μάλιστα. Σας ευχαριστώ πολύ.

Σ: Παρακαλώ.

Συνέντευξη 2: Εκπαιδευτικός 2

Ερευνητής: Καλημέρα σας. Λοιπόν, είστε εκπαιδευτικός του κλάδου

Συνεντευξιαζόμενος: ΠΕ80, Οικονομολόγος

Ε: Φύλο, γυναίκα.

Σ: Ναι

Ε: Πόσα χρόνια εργάζεστε στην Ελληνική εκπαίδευση;

Σ: 17

Ε: Μάλιστα. Πόσα χρόνια εργάζεστε στο Γενικό Λύκειο;

Σ: 17

Ε: Έχετε χρησιμοποιήσει περισσότερα του ενός σχολικά εγχειρίδια για τη διδασκαλία ενός μαθήματος σε μία τάξη του ΓΕΛ;

Σ: Σχολικά εγχειρίδια όχι, που να έχουν μοιραστεί και στους μαθητές. Αλλά σίγουρα χρησιμοποιώ βοηθήματα σχολικά βοηθήματα ιδιωτών.

Ε: Εκτός δηλαδή του σχολείου. Εκτός από αυτά, που μας δίνει το…

Σ: Εκτός του σχολικού φυσικά, πάρα πολύ. Σε μεγαλύτερο βαθμό από ότι το σχολικό, τα χρησιμοποιώ.

Ε: Μάλιστα. Ποια είναι η γνώμη σας για τα σχολικά εγχειρίδια, που χρησιμοποιήσατε μέχρι τώρα. Εννοώ εδώ όμως τα σχολικά εγχειρίδια, που μας έδωσε επίσημα το Ελληνικό κράτος.

Σ: Συγκεκριμένα, εμένα το μάθημα μου είναι μόνο Αρχές Οικονομικής Θεωρίας της Γ' Λυκείου, που δίνεται Πανελλαδικά εξεταζόμενο. Για τα υπόλοιπα μαθήματα που κάνω,

που είναι τα κοινωνικά μαθήματα υπάρχει ένα σχολικό εγχειρίδιο, το οποίο λόγο πολύ γρήγορων εξελίξεων στην κοινωνία, στην πολιτική γίνεται πολύ γρήγορα απαρχαιωμένο.

Ε: Δηλαδή αυτό είναι ξεπερασμένο.

Σ: Ναι, ναι το σχολικό εγχειρίδιο της πολιτικής παιδείας της Α΄ Λυκείου, γιατί μόνο αυτό το μάθημα επιβίωσε, κοινωνικό στο Λύκειο, πολύ γρήγορα έχει σημεία μέσα που είναι ξεπερασμένα, επειδή οι εξελίξεις στην κοινωνία, στην πολιτική τρέχουν πολύ γρήγορα, πολύ γρήγορα ξεπεράστηκε. Τώρα για το ΑΟΘ, οι Αρχές Οικονομικής Θεωρίας που είναι το πανελλαδικώς εξεταζόμενο μάθημα, το σχολικό εγχειρίδιο είναι φριχτά ανεπαρκές, φρικτά, σκανδαλωδώς ανεπαρκές.

Ε: Επόμενη ερώτηση. Το πολλαπλό βιβλίο πρόκειται να εισαχθεί στο Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Γνωρίζετε τι είναι το πολλαπλό βιβλίο; Ονομάστηκε και εναλλακτικό βιβλίο στο πρόσφατο παρελθόν και στην εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του Αρσένη, το 2000.

Σ Ενημερώθηκα για την πιθανότητα να μοιραστεί παραπάνω από ένα εγχειρίδιο, αλλά όποια κριτική, όποια γνώμη μπορώ να εκφέρω έχει να κάνει με το βιβλίο, που θα μοιραστεί και όχι με το γεγονός ότι θα μοιραστεί.

Ε: Μάλιστα.

Σ: Καινούργιο βιβλίο. Για εμένα πιο σημαντικό είναι ποιο βιβλίο θα μοιραστεί.

Ε: Γνωρίζετε αν το πολλαπλό βιβλίο χρησιμοποιείται σε άλλες χώρες;

Σ: Γνωρίζω ότι χρησιμοποιείται.

Ε: Ναι. Μπορείτε να αναφέρετε κάποια θετικά και κάποια αρνητικά στοιχεία που πιστεύετε ότι συνοδεύουν το πολλαπλό βιβλίο; Αυτό θα μας δώσουν δηλαδή έτσι;

Σ: Συγκεκριμένα εγώ θα μιλήσω για το ΑΟΘ, δεν είναι δυνατόν να μην φέρει κάποια θετικά στοιχεία διότι το υπάρχων είναι τραγικά ανεπαρκές. Δεν είναι δυνατόν να μην πάρω κάτι θετικό από ένα καινούργιο πιο σύγχρονο, πιο πλήρες εγχειρίδιο. Τώρα, γενικά

για το θεσμό δεν μπορώ να τοποθετηθώ συγκεκριμένα για το ΑΟΘ, εγώ μπορώ να πω μόνο θετικές, μόνο θετικά στοιχεία μπορεί να έχει.

Ε: Το ότι θα αλλάξει δηλαδή το υπάρχον βιβλίο έτσι;

Σ: Το ότι θα προστεθεί ε; Μιλάμε για το….

Ε: Πολλαπλό βιβλίο σημαίνει ότι θα διαλέξεις αρκετά βιβλία.

Σ: Ναι, ναι βεβαίως.

Ε: Αρνητικά;

Σ: Αρνητικά υποθέτω το κόστος τώρα και το,.. Μόνο ερωτηματικά μπορώ να βάλω σχετικά με τη, με την ποιότητα του υλικού που θα παραχθεί σε ασκήσεις και θεωρία.

Ε: Μάλιστα.

Σ: Βάζω κάποια ερωτηματικά πάνω σε αυτό, διότι το μάθημα της Αρχές Οικονομικής Θεωρίας, είναι ένα μάθημα, που έχει ένα μοναδικό χαρακτηριστικό σε σχέση με τα άλλα μαθήματα που εξετάζονται πανελλαδικά. Είναι το μοναδικό μάθημα, το οποίο δεν έχει καμία παρουσία στις προηγούμενες τάξεις του Λυκείου, στη Γενική Παιδεία ή στην κατεύθυνση, με αποτέλεσμα, η ύλη αυτή είναι πολύ συγκεκριμένη, που εξετάζεται στις πανελλαδικές και δεν βλέπω πολλά περιθώρια καινοτομιών γιατί…

Ε: Θέλουμε καινοτομίες δηλαδή..

Σ: Δεν έχω προηγούμενη γνώση από την Α και τη Β΄ Λυκείου, που μπορώ πάνω της να βασιστώ, ούτε θεωρητική γνώση, ούτε πρακτική, υπολογιστική ασκήσεις. Δεν υπάρχει τίποτα, ούτε καν σε θεωρητικό επίπεδο οι μαθητές δεν έχουν διδαχτεί στις προηγούμενες χρονιές κάτι στην οικονομία πάνω στο οποίο μπορώ να βασιστώ εγώ και να κάνω κάτι έξτρα στην τρίτη λυκείου. στην Τρίτη Λυκείου αρχίσω από την αρχή έναν αγώνα από το Σεπτέμβρη να χτίσω από την αρχή τη γνώση, καινούργια πρωτότυπη γνώση, και αυτό αν έρθει πολλαπλό βιβλίο δεν ξέρω κατά πόσο επηρεάζεται η εξεταστέα ύλη στις πανελλαδικές. Είναι πολύ στενά τα περιθώρια.

Ε: Θα πάμε μετά στις πανελλαδικές

Σ: Μόνο εκεί όμως μπορώ εγώ να τοποθετηθώ, γιατί μόνο εγώ με αυτό το πρίσμα μπορώ να δω το πολλαπλό βιβλίο.

Ε: Λοιπόν, πιστεύετε ότι θα βοηθήσει στην αυτονόμηση και ελευθερία του εκπαιδευτικού στην τέλεση του έργου του;

Σ: Για τις Αρχές Οικονομικής Θεωρίας πάρα πολύ λίγο γιατί δεν έχω περιθώρια αυτονόμησης και Ελευθερίας εφόσον υπαγόμαστε στις πολύ στενές προδιαγραφές των πανελλαδικών.

Ε: Μάλιστα. Λοιπόν, πιστεύετε ότι το πολλαπλό βιβλίο θα βοηθήσει τους μαθητές του ΓΕΛ; Γενικά, του Λυκείου.

Σ: Ναι, θα βοηθήσει γιατί τώρα μιλάω γενικά για το λύκειο και για την πρώτη Λυκείου φυσικά αν υπάρχει κάτι πιο σύγχρονο, με πιο σύγχρονη ματιά εγχειρίδιο για την πρώτη λυκείου θα βοηθήσει σίγουρα. Όσο αφορά την Τρίτη λυκείου το ΑΟΘ, δηλαδή εγώ μιλάω για δυο μαθήματα τώρα. Για την Α΄ Λυκείου πολιτική παιδεία και για τη Γ Λυκείου ΑΟΘ. Για τη Γ΄ Λυκείου ΑΟΘ σίγουρα, θα δώσει παραπάνω υλικό συν ασκήσεις αν μη τι άλλο, τώρα για το κείμενο το θεωρητικό, δεν ξέρω κατά πόσο το πολλαπλό βιβλίο μπορεί να αλλάξει, να αλλοιώσει, να εξηγήσει θεωρία ναι, αλλά αυτό τώρα στις εξετάσεις πανελλαδικές είναι κάπως…

Ε: Θα το δούμε δηλαδή.

Σ: Ναι

Ε: Έρχεται ερώτηση για τις Πανελλαδικές, Οι μαθητές του ΓΕΛ, στο τέλος της φοίτησης δίνουν πανελλήνιες εξετάσεις, Πανελλαδικές. Θα βοηθήσει ή όχι το πολλαπλό βιβλίο στην προσπάθειά τους για επιτυχία και εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση; Εδώ έχουμε μέχρι σήμερα ένα βιβλίο. Μεθαύριο θα έχεις τη δυνατότητα να διαλέξεις, όχι αυτό, το άλλο, το άλλο, 5-8-10 βιβλία, τρία, δεν ξέρω πόσα θα είναι, τι πιστεύεις ότι θα γίνει με τους μαθητές; Θα τους βοηθήσουμε με αυτό τον τρόπο:

Σ: Υπάρχουν δύο τινά που θα γίνουν, όχι που μπορεί να γίνουν, που εγώ προβλέπω ότι θα γίνουν. Το ένα είναι ότι θα βοηθηθούν και οι εκπαιδευτικοί και τα παιδιά σε όγκο υλικού.

Ε: Μάλιστα. Ναι.

Σ: Σε όγκο. Που αυτός λείπει πάρα πολύ από το παρόν βιβλίο, το σχολικό, το οποίο είναι τραγικά ελλιπές.

Ε: Δηλαδή, στην ουσία λες τώρα ότι εσύ διαλέγεις όχι αυτό, διαλέγεις κάποιο άλλο και προσαρμόζεσαι σύμφωνα με το ότι «θέλω όγκο», άρα θα διαλέξω αυτό που έχει όγκο, έχει ασκήσεις.

Σ: Έχει όγκο ασκήσεων. Όγκος ασκήσεων όμως, σημαίνει και διεύρυνση του πεδίου του γνωστικού πάνω στο οποίο μπορεί να κινηθούν οι Πανελλαδικές. Μέχρι τώρα λόγω του ότι το σχολικό βιβλίο είχε περιορισμένο εύρος γνωστικό, περιορίζονταν και τα θέματα, που μπορούσαν να μπουν.

Ε: Ναι.

Σ: Περιορίζονταν οι παρατηρήσεις…

Ε: Και φοβάσαι λοιπόν ας πούμε μήπως…

Σ: Φοβάμαι μήπως γίνει γκρίζο, το πεδίο, στο γνωστικό και τις παρατηρήσεις, τις εξειδικευμένες, πάνω στις οποίες μπορούμε να κινηθούμε για προτεινόμενα θέματα.

Ε: Έχουμε ασάφειες δηλαδή.

Σ: Θα υπάρχει ασάφεια του πεδίου, στο οποίο θα πρέπει να κινηθούμε και αυτό είναι πολύ σημαντικό στο ΑΟΘ γιατί εμείς έχουμε μόνο μια χρονιά.

Ε: Κατάλαβα. Δύσκολα.

Σ: Θα πρέπει να γίνει πολύ σαφής οριοθέτηση των παρατηρήσεων, στις οποίες μπορούμε να κινηθούμε. Η οριοθέτηση ήταν λίγο πιο εύκολη, επειδή μέχρι τώρα υπήρχε ένα βιβλίο, δυστυχώς έλειπες αλλά ένα βιβλίο.

Ε: Ναι.

Σ: Το πολλαπλό βιβλίο τώρα, φοβάμαι ότι με νέες προτεινόμενες ασκήσεις, με νέες παρατηρήσεις, θα εξερευνηθούν αχαρτογράφητα νερά γύρω από το γνωστικό.

Ε: Πρέπει να προσέχουμε τα όρια, δηλαδή. Μην πλατειάσουμε.

Σ: Ναι. Αν πλατειάσουμε πάντως ο εκπαιδευτικός είναι υποχρεωμένος να εξερευνήσει όλες αυτές τις…

Ε: Να ψάξει.

Σ: Ναι, ναι. Για να κάνει μια πλήρη προετοιμασία του μαθητή ή του υποψήφιου, γιατί εγώ έχω υποψήφιο αμέσως, που δεν τον είχα πέρυσι.

Ε: Μάλιστα.

Σ: Είναι πολύ εξειδικευμένο το πρόβλημα του ΑΟΘ, δεν τον είχα πέρυσι.

Ε: Πιστεύετε ότι υπάρχουν και άλλοι λόγοι εκτός από τους λόγους, που είναι σχετικοί με τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές, για τους οποίους εισάγεται το πολλαπλό βιβλίο; Δηλαδή, φεύγουμε από τους εκπαιδευτικούς, φεύγουμε από τους μαθητές έτσι; Στο μυαλό σου, γιατί ο άλλος θέλει να σου φέρει το πολλαπλό βιβλίο;

Σ: Εντάξει σίγουρα υπάρχουνε θέματα κόστους και προμηθειών σίγουρα υπάρχουν, συγκεκριμένα πάλι Θα μιλήσω όμως για το ΑΟΘ, η πιο σωστή κίνηση θα ήταν αλλαγή του σχολικού. Όχι πολλαπλό βιβλίο.

Ε: Μάλιστα.

Σ: Αλλαγή του σχολικού έπρεπε να είχε γίνει εδώ και 25 χρόνια, 30.

Ε: Δηλαδή λες «εγώ προτιμώ ένα καινούργιο σχολικό βιβλίο…»

Σ: Μετά από 30 χρόνια.

Ε: Όχι το πολλαπλό βιβλίο.

Σ: Το πολλαπλό με προβληματίζει ως προς τη διεύρυνση του πεδίου του γνωστικού, που μπορεί να, που πρέπει να εξερευνηθεί από τον εκπαιδευτικό για την προετοιμασία του υποψηφίου.

Ε: Στις πανελλήνιες…

Σ: Ναι, ναι. Φοβάμαι εκεί. Φοβάμαι ότι το πεδίο θα διευρυνθεί κατά τέτοιο τρόπο και χρειάζεται μεγάλη διερεύνηση.

Ε: Και η τελευταία ερώτηση. Στο Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα έχουμε ένα βασικό σχολικό εγχειρίδιο για κάθε μάθημα και κάθε τάξη, από το 1937, παρακαλώ. Δηλαδή, μιλάμε για 80 τόσα, χρόνια. Εκτός από την περίοδο 2000-2001. _Πιστεύετε ότι το πολλαπλό θα μακροημερεύσει τόσο; Πιστεύεις δηλαδή ότι θα μας φέρουν τον κατάλογο και τα λοιπά και πραγματικά 50, 60, 80 χρόνια θα συνεχίσουμε έτσι; Ή ότι θα επιστρέψουμε πάλι στο ένα μοναδικό βιβλίο;

Σ: Ίσως πιο ρεαλιστικό σενάριο είναι να γυρίσουμε πίσω στο μοναδικό βιβλίο με ταυτόχρονα υποστηρικτικό υλικό.

Ε: Ναι.

Σ: Μπορεί να μοιράζεται υποστηρικτικό υλικό μεμονωμένα, σε θεωρία και ασκήσεις ή υποθέτω στα θεωρητικά μαθήματα, σε πηγές ή σε έξτρα κείμενα. Σε υποστηρικτικό υλικό. Ίσως γυρίσουμε εκεί.

Ε: Μάλιστα. Σε ευχαριστώ πάρα πολύ

Συνέντευξη 3: Εκπαιδευτικός 3

Ε: Είστε εκπαιδευτικός του κλάδου;

Σ: ΠΕ01, Θεολόγος

Ε: Φύλο, γυναίκα

Σ:..

Ε: Πόσα χρόνια εργάζεστε στην Ελληνική εκπαίδευση;

Σ: 36

Ε: Πόσα χρόνια εργάζεστε στο Γενικό Λύκειο;

Σ: 36. Ναι, όλα τα χρόνια στο Γενικό Λύκειο είμαι, ναι.

Ε: Μάλιστα. Έχετε χρησιμοποιήσει περισσότερα του ενός σχολικά εγχειρίδια για τη διδασκαλία ενός μαθήματος σε μια τάξη του ΓΕΛ;

Σ: Ναι βέβαια χρησιμοποιήσει. 2, 3 ναι, έχω χρησιμοποιήσει, ναι.

Ε: Ποια είναι η γνώμη σας για τα σχολικά εγχειρίδια, που χρησιμοποιήσατε μέχρι τώρα; Σας άρεσαν; Αυτό εννοώ.

Σ: Τα περισσότερα δεν είναι ευανάγνωστα και εύχρηστα για αυτό τι κάνω όλα αυτά τα χρόνια; Δίνω δικές μου σημειώσεις. Γράφουν τα παιδιά, γιατί πιστεύω ότι όταν γράφουν και μαθαίνουν την ουσία του μαθήματος και δεν ταλαιπωρούνται με περίσσια ύλη.

Ε: Μάλιστα. Το πολλαπλό βιβλίο πρόκειται να εισαχθεί στο Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Γνωρίζετε τι είναι το πολλαπλό βιβλίο; Ονομάστηκε και εναλλακτικό βιβλίο, στο πρόσφατο παρελθόν και στην εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του Αρσένη το 2000.

Σ: Απλά το έχω ακούσει. Δεν γνωρίζω κάτι περισσότερο.

Ε: Γνωρίζετε αν το πολλαπλό βιβλίο, χρησιμοποιείται σε άλλες χώρες;

Σ: Όχι, ούτε αυτό το γνωρίζω.

Ε: Μπορείτε να αναφέρετε κάποια θετικά και κάποια αρνητικά στοιχεία που πιστεύετε ότι συνοδεύουν το πολλαπλό βιβλίο;

Σ: Για να πω πρέπει να ξέρω. Φαντάζομαι, όταν λέει πολλαπλό, ότι εννοεί από όλα τα μαθήματα…

Ε: Από το μάθημα σου, μπορείς να διαλέξεις όχι μόνο ένα βιβλίο που σου δίνει το Υπουργείο ας πούμε κάθε χρόνο, αλλά μπορείς να διαλέξεις 4, 5, 6 διαφορετικά βιβλία..

Σ: Αυτό θα μου άρεσε και αν γίνεται πράγματι αυτό, είναι πάρα πολύ σημαντικό.

Ε: Κάποιο αρνητικό, θα μπορούσες να πεις σε αυτό;

Σ: Αν τα βιβλία, που μας επιτρέπουν να επιλέγουμε είναι καλογραμμένα, ο αριθμός δεν με απασχολεί να είναι μεγάλος. Αν όμως δεν είναι καλογραμμένα και είναι μία από τα ίδια, ναι, δεν έχει να προσφέρει κάτι.

Ε: Κατάλαβα. Πιστεύετε ότι θα βοηθήσει στην αυτονόμηση και ελευθερία του εκπαιδευτικού στην τέλεση του έργου του;

Σ: Πρέπει να το δω πρακτικά.

Ε: Ναι.

Σ: Να δεν το δω στην τάξη, δεν ξέρω πώς μπορεί να λειτουργήσει.

Ε: Δηλαδή, εννοώ εδώ ότι, αν νιώθεις κάποια στιγμή ότι σε πιέζει το σχολικό βιβλίο ότι θες να πεις κάποια πράγματα..

Σ: Δεν πιέζομαι. Και να μιλήσω προσωπικά γιατί πάντα σε όλη την πορεία μου χρησιμοποιούσα επιπλέον βιβλία για να μπορέσω να βγάλω αυτό που ήθελα και να το

περάσω στα παιδιά. Άρα λοιπόν, ουσιαστικά εγώ έχω χρησιμοποιήσει το πολλαπλό βιβλίο με την έννοια όπως λέγεται τώρα η έννοια αυτή, γιατί πάντα ανατρέχω και σε άλλες πηγές.

Ε: Ναι

Σ: Δεν μένω μόνο στο βιβλίο του σχολείο γιατί με περιορίζει.

Ε: Κατάλαβα. Πιστεύετε ότι το πολλαπλό βιβλίο θα βοηθήσει τους μαθητές του ΓΕΛ: Θα εφαρμοστεί και σε άλλες βαθμίδες.

Σ: Ναι αν λειτουργήσει ως δυνατότητα επιλογής των μαθητών για να μάθουν περισσότερα πράγματα, ναι, αλλά φοβάμαι για το χρόνο.

Ε: Ναι

Σ: Γιατί στα ΓΕΛ, δεν έχουν τα παιδιά χρόνο. Ασχολούνται με ένα συγκεκριμένο θέμα, δηλαδή από την πρώτη λυκείου μπαίνουνε ποια στη διαδικασία των εξετάσεων.

Ε: Ναι

Σ: Και δεν ξέρω αν έχουνε χρόνο να ασχοληθούν με αυτό.

Ε: Κατάλαβα.

Σ: Αν όμως είχαν χρόνο, καλό θα τους έκανε, ναι.

Ε: Επόμενη ερώτηση. Οι μαθητές του ΓΕΛ, στο τέλος της φοίτησης, δίνουν πανελλήνιες εξετάσεις. Θα βοηθήσει ή όχι το πολλαπλό βιβλίο στην προσπάθειά τους για επιτυχία και εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση;

Σ: Κοίταξε να δεις τώρα, τα παιδιά πάνε φροντιστήρια, τα παιδιά έχουν ακούσματα πάρα πολλά στο σχολείο, αν, το ξαναλέω, ο χρόνος είναι περιορισμένος και το βλέπω δύσκολο αν οι εξετάσεις εξακολουθούν και είναι όπως είναι, με το διάβασμα, που πρέπει να κάνουν και λοιπά και λοιπά, χρονικά, το βλέπω δύσκολο, χρονικά το βλέπω δύσκολο.

Ε: Επόμενη ερώτηση. Πιστεύετε ότι υπάρχει, υπάρχουν και άλλοι λόγοι, εκτός από τους λόγους, που είναι σχετικοί με τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές, για τους οποίους εισάγεται το πολλαπλό βιβλίο; Δηλαδή, αν φύγουμε από τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές, για ποιο λόγο θέλουν να φέρουν το πολλαπλό βιβλίο. Είναι ανώνυμη..

Σ: Αν σκεφτώ. Όχι δεν με πειράζει αυτό. Αν σκεφτώ ωφελιμιστικά, μπορεί να έχει να κάνει και με πολιτικούς λόγους. Δεν ξέρω ποιοι μπορεί να είναι αυτοί. Αν είναι όμως μόνο για το καλό των μαθητών,..

Ε: Ναι, ναι.

Σ: Θα ωφελήσει.

Ε: Εντάξει.

Σ: Μπορεί όμως πίσω να υποκρύπτονται, όπως παλιά με τους υπολογιστές, που μία μερίδα ανθρώπων, έβγαλε χρήματα από τους υπολογιστές και λοιπά. Λοιπόν, δεν θέλω να πιστεύω ότι υποκρύπτεται κάτι.

Ε: Μπορεί να υπάρχουν και οικονομικοί λόγοι;

Σ: Μπορεί όμως να υπάρχουν και πολιτικοί-οικονομικοί λόγοι. Ναι.

Ε: Και τελευταία ερώτηση. Στο Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, έχουμε ένα βασικό σχολικό εγχειρίδιο, για κάθε μάθημα και κάθε ταξί, από το 1937 παρακαλώ. Εκτός από την περίοδο 2000-2001. Πιστεύεις ότι το πολλαπλό βιβλίο θα μακροημερεύσει τόσο; Ότι δηλαδή θα αντέξουμε καμιά 80αριά χρόνια πάλι, να επιλέγουμε βιβλία ή θα έχουμε κάτι άλλο;

Σ: Αν δεν το δω πρακτικά να εφαρμόζεται , δεν μπορώ να πω. δεν μπορώ να πω Μπορεί ναι, μπορεί και όχι.

Ε: Λοιπόν, ευχαριστώ.

Συνέντευξη 4: Εκπαιδευτικός 4

Ε: Καλημέρα σας

Σ:..

Ε: Λοιπόν. Είστε εκπαιδευτικός του κλάδου;

Σ: ΠΕ03. Μαθηματικός.

Ε: Φύλο, άντρας.

Σ:..

Ε: Πόσα χρόνια εργάζεστε στην Ελληνική εκπαίδευση;

Σ: 22.

Ε: Πόσα χρόνια εργάζεστε στο Γενικό Λύκειο;

Σ: Καμιά δεκαπενταριά περίπου.

Ε: Έχετε χρησιμοποιήσει περισσότερα του ενός, σχολικά εγχειρίδια για τη διδασκαλία ενός μαθήματος, σε μία τάξη του ΓΕΛ;

Σ: Όχι πέρα από το σχολικό, αλλά πάντα έπαιρνα ασκήσεις και από άλλα βιβλία για να κάνω το κάτι παραπάνω.

Ε: Μάλιστα. Ποια είναι η γνώμη σας για τα σχολικά εγχειρίδια, που χρησιμοποιήσατε μέχρι τώρα; Τα επίσημα σχολικά εγχειρίδια.

Σ: Σε γενικές γραμμές καλά.

Ε: Καλά ήταν. Το πολλαπλό βιβλίο πρόκειται να εισαχθεί στο Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Γνωρίζετε τι είναι το πολλαπλό βιβλίο; Ονομάστηκε και εναλλακτικό βιβλίο, στο πρόσφατο παρελθόν και στην εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του Αρσένη, το 2000.

Σ: Ναι.

Ε: Γνωρίζετε αν το πολλαπλό βιβλίο χρησιμοποιείται σε άλλες χώρες;

Σ: Όχι.

Ε: Μπορείτε να αναφέρετε κάποια θετικά και κάποια αρνητικά στοιχεία, που πιστεύετε ότι συνοδεύουν το πολλαπλό βιβλίο; Θετικά και αρνητικά.

Σ: Εντάξει. Στα θετικά να πούμε ότι θα έχουμε μεγαλύτερη ποικιλία από ασκήσεις. Αν και αυτό, τώρα πλέον με το ιντερνέτ, έτσι και αλλιώς έχει ξεπεραστεί.

Ε: Μάλιστα.

Σ: Στα αρνητικά, νομίζω ότι όλοι οι μαθητές πρέπει να διδάσκονται ένα πράγμα. Πανελλαδικά.

Ε: Αυτή η ποικιλία δηλαδή, μπορεί να δημιουργήσει… Στα πανελλαδικά θα έρθουμε αμέσως μετά, σε λίγο.

Σ: Νομίζω, θα δημιουργήσει κάποια σύγχυση.

Ε: Σύγχυση, έτσι;

Σ: Νομίζω, πρέπει όλοι οι μαθητές να διδάσκονται το ίδιο.

Ε: Κατάλαβα. Πιστεύετε ότι θα βοηθήσει στην αυτονόμηση και ελευθερία του εκπαιδευτικού στην τέλεση του έργου του; Εδώ δηλαδή στην ουσία, αναφέρομαι στο ότι, αν έχεις τη δυνατότητα να διαλέξεις βιβλίο, μπορεί κάποιο να ταιριάζει περισσότερο στην ιδιοσυγκρασία σου ή στις απαιτήσεις σου, ας πούμε. Τι λες;

Σ: Δε νομίζω ιδιαίτερα και έτσι κι αλλιώς ότι αδυναμίες έχουν τα σχολικά, τις καλύπτουμε από μόνοι μας, κάνοντας επιπλέον πράγματα.

Ε: Μάλιστα. Πιστεύετε ότι το πολλαπλό βιβλίο θα βοηθήσει τους μαθητές του ΓΕΛ; Το αντικείμενο σου, δηλαδή.

Σ: Δεν νομίζω ότι θα κάνει τη διαφορά

Ε: Όχι.

Σ:…

Ε: Οι μαθητές του ΓΕΛ στο τέλος της φοίτησης, δίνουν πανελλήνιες εξετάσεις, πανελλαδικές. Θα βοηθήσει ή όχι, το πολλαπλό βιβλίο στην προσπάθειά τους για επιτυχία και εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση;

Σ: Δεν νομίζω να βοηθήσει, ακόμα και με το ένα βιβλίο, που έχουμε, οι μαθητές μόνο αυτό δεν διαβάζουν.

Ε: Δηλαδή, οι μαθητές δεν θέλουν ποικιλία. Θέλουν ένα βιβλίο να διαβάσουν και να είναι το ίδιο. Αυτό εννοείς, για όλους, ξέρω γω, συνέχεια;

Σ: Όχι. Θέλω να πω ότι οι μαθητές περισσότερο δουλεύουνε με σημειώσεις.

Ε: Ναι.

Σ: Οι περισσότεροι πάνε φροντιστήρια. Παίρνουν σημειώσεις από τα φροντιστήρια, οπότε το βιβλίο είναι σε δεύτερη μοίρα. Πιο πολύ δουλεύουνε με…

Ε: Σημειώσεις.

Σ: Με σημειώσεις.

Ε: Ναι.

Σ:…

Ε: Πιστεύετε ότι υπάρχουν και άλλοι λόγοι, εκτός από τους λόγους που είναι σχετικοί με τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές, που συζητάγαμε τώρα δηλαδή, για τους οποίους εισάγεται το πολλαπλό βιβλίο;

Σ: Ίσως οικονομικοί λόγοι.

Ε: Οικονομικοί λόγοι έτσι; Ναι.

Σ:…

Ε: Και τελευταία ερώτηση. Στο Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, έχουμε ένα βασικό σχολικό εγχειρίδιο, για κάθε μάθημα και κάθε τάξη από το 1937, παρακαλώ. Εκτός από

την περίοδο 2000-2001, τη μεταρρύθμιση του Αρσένη, δηλαδή. Πιστεύετε ότι το πολλαπλό βιβλίο θα μακροημερεύσει τόσο; Θα έχουμε δηλαδή καμιά ογδονταριά χρόνια πάλι έτσι, κατάλογο με πολλαπλά βιβλία και τέτοια;

Σ: Όχι, δε νομίζω. Τίποτα δεν μακροημερεύει στην Ελλάδα, οπότε θα περάσει κι αυτό…

Ε: Δηλαδή, θα γυρίσουμε ξανά στο μοναδικό βιβλίο.

Σ: Μια μόδα είναι και αυτό. Θα κρατήσει 4-5 χρόνια, όπως κρατάνε όλα και θα ξαναγυρίσουμε πάλι εκεί, γιατί δεν νομίζω ότι θα προσφέρει και πολλά πράγματα, δεν θα λύσει προβλήματα.

Ε: Μάλιστα. Σας ευχαριστώ πάρα πολύ.

Συνέντευξη 5: Εκπαιδευτικός 5

Ε: Πάμε. Ξεκινάμε. Καλημέρα.

Σ: Καλημέρα.

Ε: Λοιπόν. Ερωτηματολόγιο. Πάμε. Είστε εκπαιδευτικός του κλάδου;

Σ: ΠΕ02, Φιλολόγων.

Ε: Φύλο. Γυναίκα.

Σ: ..

Ε: Πόσα χρόνια εργάζεστε στην Ελληνική εκπαίδευση;

Σ: 20 χρόνια.

Ε: Πόσα χρόνια εργάζεστε στο Γενικό Λύκειο;

Σ: Όλα τα χρόνια εργάζομαι στο Λύκειο.

Ε: Άρα 20 χρόνια.

Σ: Όλα. 20 χρόνια. Ναι. Ναι.

Ε: Έχετε χρησιμοποιήσει περισσότερα του ενός σχολικά εγχειρίδια για τη διδασκαλία ενός μαθήματος σε μία τάξη του ΓΕΛ;

Σ: …

Ε: Δηλαδή στην Α΄ τάξη για παράδειγμα, αν είχες και άλλα βιβλία στη διάρκεια των ετών σου;

Σ: Ναι είχα. Ναι. Ναι, που απλά άλλαξαν με το σύστημα, ναι.

Ε: Μάλιστα. Ποια είναι η γνώμη σας για τα σχολικά εγχειρίδια που χρησιμοποιήσατε μέχρι τώρα; Γενική γνώμη, ας πούμε.

Σ: Θεωρώ ότι είναι πολύ δύσκολα γραμμένα για τους μαθητές. Έχουν πολύ ανεβασμένο επίπεδο, πολύ ανεβασμένο λεξιλόγιο.

Ε: Ναι.

Σ: Με αποτέλεσμα, τα παιδιά πολλές φορές να μην καταλαβαίνουν τι λέει το βιβλίο.

Ε: Μάλιστα.

Σ: Αυτό έτσι, δυσκολεύει πάρα πολύ και το εκπαιδευτικό έργο και την κατανόηση των παιδιών. Πολύ, πολύ δύσκολα.

Ε: Το πολλαπλό βιβλίο πρόκειται να εισαχθεί στο Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Γνωρίζετε τι είναι το πολλαπλό βιβλίο; Ονομάστηκε και εναλλακτικό βιβλίο στο πρόσφατο παρελθόν, στην εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του Αρσένη, το 2000.

Σ: Ναι. Από κάποια πράγματα, που έχω διαβάσει ξέρω περίπου έτσι, ότι είναι προφανώς επιλογή βιβλίων μέσα από κάποια λίστα..

Ε: Μάλιστα. Γνωρίζετε αν το πολλαπλό βιβλίο χρησιμοποιείται σε άλλες χώρες;

Σ: Ε, ναι. Και σε Ευρωπαϊκές σίγουρα.

Ε: Επόμενη ερώτηση. Μπορείτε να αναφέρετε κάποια θετικά και κάποια αρνητικά στοιχεία που πιστεύεται ότι συνοδεύουν το πολλαπλό βιβλίο;

Σ: Λοιπόν. Στα θετικά, θεωρώ ότι θα μπορεί ο εκπαιδευτικός σε ένα σχολείο, που γνωρίζει τις δυνατότητες, τις αδυναμίες των παιδιών, το γενικό πνευματικό επίπεδο, να εργαστεί σίγουρα πολύ καλύτερα. Τώρα στα αρνητικά θεωρώ ότι δεν θα γίνεται επί ισοις οροις. Μπορεί να υπάρχει ακόμα και διαφωνία μεταξύ των συναδέλφων. Για το τι θα χρησιμοποιηθεί τελικά.

Ε: Δηλαδή ενδεχομένως κάποιος να χρησιμοποιήσει ένα βιβλίο από τη λίστα και να πει κάποια πράγματα, ενώ κάποιος άλλος, σε κάποιο άλλο βιβλίο να...

Σ: Ναι. Ίσως.

Ε: Να έχουμε διχογνωμίες;

Σ: Να το δούμε πάρα πολύ αναλυτικά, για να δούμε τι προσφέρει το κάθε βιβλίο.

Ε: Μάλιστα.

Σ: Γιατί έτσι με μια πρώτη ματιά, πιστεύω ότι δεν θα μπορεί να γίνει σωστή επιλογή.

Ε: Πιστεύετε ότι θα βοηθήσει στην αυτονόμηση και ελευθερία του εκπαιδευτικού στην τέλεση του έργου του;

Σ: Ναι. Σε αυτό πιστεύω ότι θα βοηθήσει, γιατί και εγώ πολλές φορές έχω ένα εγχειρίδιο και επιλέγω να βγάζω φωτοτυπίες στα παιδιά, ας πούμε, να τους ανεβάσω υλικό στο e-class, οπότε σίγουρα.

Ε: Δηλαδή..

Σ: Εκεί θα ήθελα να είμαι πιο αυτόνομη.

Ε: Μάλιστα.

Σ: Απλά θεωρώ ότι θέλει πολύ μελέτη. Πολύ ψάξιμο. Πολλά σεμινάρια, να γίνουν. Για ενημέρωση.

Ε: Ενημέρωση.

Σ: Ενημέρωση βέβαια. Πρέπει να γίνει ενημέρωση.

Ε: Πιστεύετε ότι το πολλαπλό βιβλίο θα βοηθήσει τους μαθητές του ΓΕΛ, που είναι και το αντικείμενο σου.

Σ: Ναι. Ναι. Πιστεύω ότι θα τους βοηθήσει. Απλά δεν ξέρω τώρα ας πούμε σε επίπεδο πανελλαδικών εξετάσεων, αν το φτάσουμε μέχρι εκεί, τι θα γίνει.

Ε: Ακολουθεί.

Σ: Δηλαδή, αν θα είναι όλα τα παιδιά προετοιμασμένα κατάλληλα.

Ε: Ακολουθεί το επόμενο ερώτημα που είπες. Οι μαθητές του ΓΕΛ στο τέλος της φοίτησης τους δίνουν πανελλήνιες εξετάσεις, πανελλαδικές. Θα βοηθήσει ή όχι το πολλαπλό βιβλίο στην προσπάθειά τους για επιτυχία και εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση;

Σ: Αυτό ακριβώς που είπα. Ότι δεν ξέρω, δεν είναι σίγουρο. Φυσικά θεωρώ ότι όταν είμαστε κάπου καθηγητές, που διδάσκουμε εδώ και χρόνια στο Λύκειο, θεωρώ ότι

ξέρουμε περίπου και τι υλικό επιπλέον δίνουμε, αρά μπορούμε να κινηθούμε ίσως ανάλογα. Αλλά πάλι, πρέπει να είναι σίγουρα έμπειρος ο εκπαιδευτικός αυτός που θα το κάνει. Ένας άπειρος. Ναι έχω αμφιβολίες. Ναι.

Ε: Ναι.

Σ: Ένας καινούργιος. Ένας νεοδιόριστος, δεν ξέρω αν θα μπορεί να επιλέξει σωστά.

Ε: Κατάλαβα. Πιστεύετε ότι υπάρχουν και άλλοι λόγοι, εκτός από τους λόγους που είναι σχετικοί με τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές, για τους οποίους εισάγεται το πολλαπλό βιβλίο;

Σ: Εντάξει. Ότι μπορούν να θέλουν να προωθηθούν και άλλα βιβλία. Να ενισχυθούν κάποιοι εκδοτικοί οίκοι. Μπορεί πάντα.

Ε: Κατάλαβα.

Σ: Ας μην το σκεφτούμε αυτό, αλλά μπορεί.

Ε: Κατάλαβα. Εντάξει.

Σ: Μπορεί να υπάρξει.

Ε: Και τελευταία ερώτηση. Στο Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα έχουμε ένα βασικό σχολικό εγχειρίδιο για κάθε μάθημα και κάθε τάξη από το 1937. Εκτός από την στην περίοδο 2000-2001. Πιστεύετε το πολλαπλό βιβλίο θα μακροημερεύσει τόσο; Δηλαδή θα έχουμε καμία ογδονταριά χρόνια πολλαπλό βιβλίο ας πούμε;

Σ: Δεν ξέρω. Πιστεύω ότι θα ξαναγίνει αλλαγή. Πιστεύω ότι ακόμα και αν ισχύσει αυτό, πάλι θα ξαναγυρίσουμε, ή σε κάτι άλλο ή πάλι θα φύγουμε από αυτό.

Ε: Δηλαδή, είμαστε μια χώρα, όπου μια καινοτομία δεν την κρατάμε για πολύ.

Σ: Ε ναι. Δε νομίζω. Δε νομίζω. Και εγώ, φαίνεται ότι το εκπαιδευτικό σύστημα αλλάζει.

Ε: Θα το αλλάξουν.

Σ:..

Ε:. Λοιπόν, ευχαριστώ πολύ.

Συνέντευξη 6: Εκπαιδευτικός 6

Ε: Ξεκινάμε. Είστε εκπαιδευτικός του κλάδου;

Σ: ΠΕ03.

Ε: Φύλο. Γυναίκα.

Σ:…

Ε: Πόσα χρόνια εργάζεστε στην Ελληνική εκπαίδευση;

Σ: 31

Ε Πόσα χρόνια εργάζεστε στο Γενικό Λύκειο;

Σ: Θα σου πω τώρα. Θα σου πω τα τελευταία, γιατί πριν, 12. Ήταν και άλλα πριν. Στην Αθήνα.

Ε: Συνολικά;

Σ: 15.

Ε: 15. Έχετε χρησιμοποιήσει περισσότερα του ενός σχολικά εγχειρίδια για τη διδασκαλία ενός μαθήματος, σε μια τάξη του ΓΕΛ;

Σ: Να είναι από το Υπουργείο;

Ε: Ναι.

Σ: Όχι. Χρησιμοποιώ εξωσχολικά βιβλία. Συμβουλεύομαι εξωσχολικά βιβλία.

Ε: Του Υπουργείου λίγα και από εκεί και πέρα…

Σ: Ναι. Οπωσδήποτε έχω άλλα βιβλία.

Ε: Μάλιστα. Ποια είναι η γνώμη σας για τα σχολικά εγχειρίδια, αυτά τα επίσημα βιβλία, του σχολείου δηλαδή, που χρησιμοποιήσατε μέχρι τώρα; Η γενική γνώμη.

Σ: Η γενική γνώμη θα έλεγα ότι… Η γενική γνώμη ας πούμε ότι είναι καλή.

Ε: Μάλιστα

Σ: Δεν ενθουσιάζομαι.

Ε: Εντάξει. Το πολλαπλό βιβλίο πρόκειται να εισαχτεί στο Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Γνωρίζετε τι είναι το πολλαπλό βιβλίο;

Σ: Ναι. Με ενημέρωσε συνάδελφος. Τώρα το έμαθα.

Ε: Ονομάστηκε και εναλλακτικό βιβλίο στο πρόσφατο παρελθόν στην εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του Αρσένη, το 2000. Άρα, γνωρίζετε.

Σ: Ναι.

Ε: Γνωρίζετε αν το πολλαπλό βιβλίο, χρησιμοποιείται σε άλλες χώρες;

Σ: Ναι.

Ε: Μπορείτε να αναφέρετε κάποια θετικά και κάποια αρνητικά στοιχεία που πιστεύεται ότι συνοδεύουν το πολλαπλό βιβλίο;

Σ: Το θετικό είναι ότι μπορεί να είναι επειδή πιο.. Επειδή τα σχολικά βιβλία νομίζω ότι είναι.. δεν είναι της τελευταίας συλλογής, πως το λένε…

Ε: Ναι.

Σ: Μπορεί να φέρουν κάτι καινούργιο.

Ε: Νεοτερισμός δηλαδή, έτσι;

Σ: Ναι. Τα καινούργια βιβλία.

Ε: Νέο βιβλίο, καλύτερο.

Σ: Ναι.

Ε: Μάλιστα.

Σ: Ναι. Είναι ωραίο να επικαιροποιούμε. Τώρα το μειονέκτημα, είναι αυτό, που σου λέω, στο πως, αν υπάρχει δυσκολία συμφωνίας με τους συναδέλφους …

Ε: Μπορεί να δυσκολευτείτε δηλαδή, σαν συνάδελφοι να αποφασίσετε για ένα κοινό βιβλίο της χρονιάς.

Σ: Ναι, ναι.

Ε: Κατάλαβα. Πιστεύετε ότι θα βοηθήσει στην αυτονόμηση και ελευθερία του εκπαιδευτικού, στην τέλεση του έργου του; Δηλαδή, αν νιώσεις πιο άνετα στο να κάνεις το μάθημα σου;

Σ: Με τα σημερινά δεδομένα όχι. Γιατί ρίχνω το βάρος στο ότι, τα παιδιά δεν ασχολούνται με τα βιβλία. Δεν διαβάζουν δηλαδή.

Ε: Μάλιστα.

Σ: Αυτό παρατηρώ φέτος και είναι έντονο. Γι΄αυτό λέω ας πούμε, έχω ερωτηματικό δηλαδή. Ότι βιβλίο και να τους βάλεις, δεν ξέρω πόσα θα πάνε μπροστά.

Ε: Μάλιστα. Πιστεύετε ότι το πολλαπλό βιβλίο, θα βοηθήσει τους μαθητές του ΓΕΛ;

Σ: Μπορεί να τους βοηθήσει, ναι.

Ε: Μπορεί να τους βοηθήσει.

Σ: Ναι.

Ε: Σε σχέση με το σήμερα δηλαδή, κάπως έτσι;

Σ: Ναι, ναι. Στο ΓΕΛ. Και ειδικά τρίτη Λυκείου, δεν ξέρω αν μπορεί ας πούμε..

Ε: Ναι.

Σ: Ξεφύγει.

Ε: Επόμενη ερώτηση. Οι μαθητές του ΓΕΛ, στο τέλος της φοίτησης τους, δίνουν πανελλαδικές εξετάσεις. Θα βοηθήσει ή όχι το πολλαπλό βιβλίο, στην προσπάθειά τους για επιτυχία και εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση;

Σ: Επειδή… Όχι, ερωτηματικό είναι αυτό. Δεν είμαι σίγουρη αν θα βοηθήσει, γιατί τα παιδιά, από ότι παρατηρώ, δεν διαβάζουν το σχολικό βιβλίο και τα φροντιστήρια τα κατευθύνουν με άλλο τρόπο και ακούν τα φροντιστήρια.

Ε: Δηλαδή, θες να πεις ότι, στην τρίτη Λυκείου, τα παιδιά δεν δίνουν μεγάλη σημασία στο σχολικό βιβλίο. Όποιο και να είναι…

Σ: Δηλαδή, τα πιέζω να ανοίξουν το βιβλίο και να το διαβάσουν. Οπότε, δεν ξέρω, όποιο βιβλίο και να τους βάλεις…

Ε: Μάλιστα.

Σ: Για την τρίτη Λυκείου, υπάρχει θέμα δηλαδή.

Ε: Πολύ καλά. Κατάλαβα. Πολύ ωραία. Πιστεύετε ότι υπάρχουν και άλλοι λόγοι εκτός από τους λόγους που είναι σχετικοί με τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές για τους οποίους εισάγεται το πολλαπλό βιβλίο; Δηλαδή, αν φύγουν οι μαθητές και οι εκπαιδευτικοί, μήπως έχουν στο μυαλό τους και κάτι άλλο;

Σ: Δεν ξέρω. Μπορεί να έχουν, όπως έγινε παλιότερα με τους διαδραστικούς πίνακες, δηλαδή μήπως κάποιος θέλει να κερδίσει χρήματα από όλη αυτή την ιστορία και εκδώσει πολλά βιβλία και κάνει. Μπορεί να υπάρχει στο βάθος του μυαλό τους οικονομικό, ναι.

Ε: Κάτι τέτοιο.

Σ: Μπορεί.

Ε: Τελευταία ερώτηση. Στο Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα έχουμε ένα βασικό σχολικό εγχειρίδιο για κάθε μάθημα και κάθε τάξη από το 1937. Εκτός από την περίοδο 2000-2001. Πιστεύετε ότι το πολλαπλό βιβλίο θα μακροημερεύσει τόσο; Δηλαδή ογδόντα χρόνια, από εδώ και έπειτα θα έχουμε πάλι…

Σ: Α όχι, δεν το πιστεύω. Γιατί νομίζω ότι οι αλλαγές στην κοινωνία μας είναι γρήγορες και άμα αλλάξει κάτι μπορεί να ξανά αλλάξει κάτι, μετά από λίγα χρόνια.

Ε: Άρα, το πιο πιθανό είναι δηλαδή, είναι να ξαναγυρίσουμε πίσω ..

Σ: Όχι στο ίδιο, δεν είμαι σίγουρη αν θα γυρίσουμε στο ίδιο…

Ε: Αλλά τουλάχιστον δεν θα είναι πολλαπλό βιβλίο.

Σ: Ναι. Ναι.

Ε: Δεν θα είναι πολλά βιβλία δηλαδή.

Σ: Ναι. Δεν είμαι σίγουρη ότι θα γυρίσουμε στο ίδιο. Να έχουμε μόνο ένα βιβλίο.

Ε: Σας ευχαριστώ πάρα πολύ.

Σ: Παρακαλώ,

Συνέντευξη 7: Εκπαιδευτικός 7

Ε: Λοιπόν εκπαιδευτικός του κλάδου

Σ: ΠΕ02

Ε: Φύλο. Γυναίκα

Σ:

Ε: Πόσα χρόνια εργάζεστε στην Ελληνική εκπαίδευση;

Σ: 17

Ε: Πόσα χρόνια εργάζεστε στο γενικό Λύκειο;

Σ: 10

Ε: Έχετε χρησιμοποιήσει περισσότερα του ενός σχολικά εγχειρίδια για τη διδασκαλία ενός μαθήματος, σε μία τάξη του ΓΕΛ;

Σ: Τυπικά όχι.

Ε: Δηλαδή..

Σ: Ανεπίσημα, ναι.

Ε: Μάλιστα. Ποια είναι η γνώμη σας για τα σχολικά εγχειρίδια, που χρησιμοποιήσατε μέχρι τώρα; Σχολικά εγχειρίδια εννοώ, τα σχολικά βιβλία, τα επίσημα.

Σ: Τα περισσότερα είναι παρωχημένα, με μη ελκυστικό τρόπο γραμμένα και σίγουρα χρειάζονται ανανέωση.

Ε: Ναι. Το πολλαπλό βιβλίο, πρόκειται αν εισαχτεί στο Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Γνωρίζετε τι είναι το πολλαπλό βιβλίο;

Σ: Γνωρίζω.

Ε: Ονομάστηκε και εναλλακτικό βιβλίο, στο πρόσφατο παρελθόν και στην εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του Αρσένη.

Σ: …

Ε: Γνωρίζετε αν το πολλαπλό βιβλίο, χρησιμοποιείται σε άλλες χώρες;

Σ: Νομίζω πως ναι. Χρησιμοποιείται.

Ε Μπορείτε να αναφέρετε κάποια θετικά και κάποια αρνητικά στοιχεία που πιστεύετε ότι συνοδεύουν το πολλαπλό βιβλίο;

Σ: Τα θετικά είναι ότι, έχεις περισσότερες επιλογές φαντάζομαι στον τρόπο, που παρουσιάζεται η ύλη και αυξάνονται οι πιθανότητες να σε εκφράζει περισσότερο ο τρόπος παρουσίασης της ύλης και το περιεχόμενο εφόσον έχεις περισσότερες επιλογές.

Ε: Μάλιστα.

Σ: Αρνητικά, είναι χαοτικό πάλι. Νομίζω ότι πέφτει πολύ μεγάλο βάρος πάλι στον… Επιλέγει μόνο ένα αν δεν κάνω λάθος, έτσι;

Ε: Ναι. Επιλέγεται ένα. Ένα τη χρονιά. Όλοι μαζί, ένα τη χρονιά.

Σ: Ίσως όμως και αυτό να μην είναι, να είναι το μη χειρον βέλτιστον, ας πούμε. Αυτό δεν προεξοφλεί, ότι θα είναι και αυτό, που πρέπει.

Ε: Ναι.

Σ: Θα έχει την ποιότητα, που τουλάχιστον εγώ ως εκπαιδευτικός θεωρώ ότι πρέπει να έχει ένα βιβλίο, για παράδειγμα, Αρχαίων.

Ε: Ναι.

Σ: Ναι.

Ε: Πιστεύετε ότι θα βοηθήσει στην αυτονόμηση και ελευθερία του εκπαιδευτικού στην τέλεση του έργου του;

Σ: Αν ξανά λέμε το ίδιο πράγμα, απλά με διαφορετικούς τρόπους, αλλά χωρίς ιδιαίτερες διαφοροποιήσεις.

Ε: Χωρίς μεγάλες διαφορές δηλαδή, μεταξύ τους τα βιβλία, έτσι;

Σ: Ναι. Αν δεν έχουν δηλαδή μια τελείως διαφορετική φιλοσοφία.

Ε: Ναι.

Σ: Κάποια να είναι πιο μαθητοκεντρικά, δηλαδή να λένε κάποιες μικροδιαφορές, που δεν αλλάζουν και τον τρόπο διδασκαλίας ή δεν σου δίνουν περισσότερα ερεθίσματα για αυτενέργεια, όχι. Απλώς θα βαφτίσουμε ένα πράγμα με..

Ε: Με διαφορετικά ονόματα και από διαφορετικούς οίκους.

Σ: Και διαφορετική μορφή. Αν έχουν ουσιαστικές διαφορές, όσον αφορά τη μέθοδο και τον τρόπο, που δίνεται η νέα γνώση, ναι, θα μπορούσαμε να μιλάμε και για..

Ε: Μάλιστα. Πιστεύετε ότι το πολλαπλό βιβλίο θα βοηθήσει τους μαθητές του ΓΕΛ; Του Λυκείου δηλαδή, που είναι διαφορετική βαθμίδα;

Σ: Αναλόγως το πώς θα το αξιοποιήσει ο εκπαιδευτικός και αναλόγως με το πώς… αν δεν γίνει μπέρδεμα, σε σχέση με τις πανελλήνιες. Δηλαδή, θα είναι ισότιμα, θα έχουν την ίδια ύλη;

Ε: Πανελλήνιες, ακολουθεί ερώτημα.

Σ: Μη δημιουργηθούν μαθητές δηλαδή, διαφορετικών ταχυτήτων..

Ε: Μπορούμε να έχουμε αυτό δηλαδή.

Σ: Ναι, αν…

Ε: Επόμενη ερώτηση. Οι μαθητές του ΓΕΛ στο τέλος της φοίτησης, δίνουν πανελλαδικές εξετάσεις. Θα βοηθήσει ή όχι το πολλαπλό βιβλίο, στην προσπάθεια τους για επιτυχία και εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση;

Σ: Νομίζω, θα δημιουργήσει σύγχυση μάλλον. Γιατί δυστυχώς όπως είναι ο τρόπος εξέτασης, πρέπει να είναι πολύ συγκεκριμένα αυτά που εξετάζονται, να υπάρχουν με πολύ συγκεκριμένο τρόπο στα βιβλία. Αν δεν υπάρχουν στα βιβλία με συγκεκριμένο τρόπο και σε άλλα υπονοούνται, σε άλλα δουλεύονται περισσότερο, σε άλλα λιγότερο, μπορεί να έχουν προβλήματα, γιατί κάποιοι μπορεί να προετοιμάζονται περισσότερο σε κάποιο κεφάλαιο και άλλοι λιγότερο.

Ε: Ναι.

Σ: Ανάλογα με το αν έχει δοθεί έμφαση στο κάθε βιβλίο στον ίδιο βαθμό, για το ίδιο πράγμα.

Ε: Άρα η τριτοβάθμια, είναι ένα θέμα δηλαδή...

Σ: Ναι, η σύνδεση με τις πανελλήνιες, νομίζω ότι θα δημιουργήσει προβλήματα.

Ε: Πιστεύετε ότι υπάρχουν κι άλλοι λόγοι, εκτός από τους λόγους που είναι σχετικοί με τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές, για τους οποίους εισάγεται το πολλαπλό βιβλίο;

Σ: Νομίζω ότι είναι και για εμπορικούς λόγους, για να τα φάνε οι εκδοτικοί.

Ε: Μάλιστα. Τελευταία ερώτηση. Στο Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα έχουμε ένα βασικό σχολικό εγχειρίδιο, για κάθε μάθημα και κάθε τάξη, από το 1937. Ογδόντα τόσα, χρόνια. Εκτός από την περίοδο 2000-2001. Πιστεύετε ότι το πολλαπλό βιβλίο, θα μακροημερεύσει τόσο; Δηλαδή, ογδόντα χρόνια θα έχουμε επιλογή από βιβλία και τέτοια;

Σ: Όχι, νομίζω ότι άμα βγει μια άλλη κυβέρνηση…. Ότι είναι καθαρά θέμα…

Ε: Επιλογής δηλαδή…

Σ: Εντυπωσιασμού, εμπορικών…

Ε: Συμφερόντων.

Σ: Συμφερόντων. Και επί τοις ουσίας, θα μπορούσε απλά να υπάρχει ένα βιβλίο πιο ανανεωμένο και να είναι η βάση και μετά να έχει την άνεση ο εκπαιδευτικός, να φύγει από εκεί και να εμπλουτίσει το υλικό του από άλλες πηγές. Εγκεκριμένες.

Ε: Άρα …

Σ: Θέλουμε ένα συγκεκριμένο βιβλίο…

Ε: Θέλουμε ανανεωμένα βιβλία, πιο συχνά και άνεση στον εκπαιδευτικό να επιλέγει…

Σ: Ναι. Να υπάρχει ένα κοινό βιβλίο, ως βάση ανανεωμένο και μετά ο καθένας… υπάρχουν πάρα πολλές πηγές. Έγκριτες, έγκυρες, που να μπορέσει να αντλήσει υλικό, να αλλάξει τον τρόπο διδασκαλίας του. Δεν χρειάζεται δηλαδή να υπάρχουν πολλά.

Ε: Άρα δεν χρειάζεσαι πολλά βιβλία. Χρειάζεσαι απλά ελευθερία, κάποια …

Σ: Ελευθερία, με βάση ένα…

Ε: Ένα καλό, να αλλάζει…

Σ: Ένα κοινό, καλό, ανανεωμένο, ελκυστικό, σοβαρό βιβλίο, εκσυγχρονισμένο. Βασικό αυτό.

Ε: Σας ευχαριστώ πάρα πολύ.

Συνέντευξη 8: Εκπαιδευτικός 8

Ε: Ξεκινάμε έτσι

Σ:….

Ε: Είστε εκπαιδευτικός του κλάδου:

Σ: ΠΕ04.02.

Ε: Φύλο. Άνδρας

Σ:…

Ε: Πόσα χρόνια εργάζεστε στην ελληνική εκπαίδευση;

Σ: 20.

Ε: Πόσα χρόνια εργάζεστε στο Γενικό Λύκειο;

Σ: Περίμενε, να σου πω. Λοιπόν. 16.

Ε: Μάλιστα. Έχετε χρησιμοποιήσει περισσότερα του ενός, σχολικά εγχειρίδια για τη διδασκαλία ενός μαθήματος, σε μία τάξη του ΓΕΛ;

Σ: Όχι.

Ε: Επόμενη ερώτηση. Ποια είναι η γνώμη σας για τα σχολικά εγχειρίδια, που χρησιμοποιήσατε μέχρι τώρα;

Σ: Εντάξει. Μιλάω τώρα για τη Χημεία έτσι; Δεν έχω άποψη για Φυσική και Μαθηματικά.

Ε: Εντάξει. Βέβαια.

Σ: Εννοείται αυτό. Κοίταξε να δεις, η Χημεία του Λιοδάκη, πιστεύω ότι είναι πολύ καλό βιβλίο, καλογραμμένο.

Ε: Ναι.

Σ: Αυτό.

Ε: Το πολλαπλό βιβλίο πρόκειται να εισαχθεί στο Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Γνωρίζετε τι είναι το πολλαπλό βιβλίο; Ονομάστηκε και εναλλακτικό βιβλίο, στο πρόσφατο παρελθόν και στην εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του Αρσένη, το 2000.

Σ: Ναι. Ναι.

Ε: Γνωρίζετε αν το πολλαπλό βιβλίο χρησιμοποιείται σε άλλες χώρες

Σ: Χρησιμοποιείται. Το ξέρω.

Ε: Επόμενη ερώτηση. Μπορείτε να αναφέρετε κάποια θετικά και κάποια αρνητικά στοιχεία, που πιστεύετε ότι συνοδεύουν τα πολλαπλά βιβλίο;

Σ: Δηλαδή τώρα πρέπει να κάνω μια μικρή εκθεσούλα;

Ε: Όχι. Λίγες κουβέντες. Κάποια θετικά, που σκέφτεσαι.

Σ: Θα σου κάνω μια μικρή εισαγωγή. Το πολλαπλό βιβλίο ξέρεις ότι, μπορεί να έχει κάποιες εναλλακτικές, αλλά το θέμα είναι, ότι κάθε καθηγητής, σε κάθε Λύκειο, μπορεί να έχει και από ένα άλλο βιβλίο. Οπότε θα έχουν πρόβλημα και οι φροντιστές. Αυτό να το ξέρεις, σίγουρα. Θα δυσχεραίνονται οι συνάδελφοι.

Ε: Ναι

Σ: Εν πάση περιπτώσει, θεωρώ, κατά την άποψη μου ότι το υπάρχον βιβλίο με μερικές διορθώσεις, μπορεί να είναι εξαιρετικό.

Ε: Εντάξει. Πιστεύετε ότι θα βοηθήσει στην αυτονόμηση και ελευθερία του εκπαιδευτικού, στην τέλεση του έργου του; Το πολλαπλό βιβλίο, εννοώ, έτσι.

Σ: Όχι. Όχι, δεν το πιστεύω.

Ε: Πιστεύετε ότι, το πολλαπλό βιβλίο θα βοηθήσει τους μαθητές του ΓΕΛ; Συγκεκριμένα.

Σ: Όχι. Όχι. Ούτε αυτό, το πιστεύω.

Ε: Επόμενη ερώτηση. Οι μαθητές του ΓΕΛ, στο τέλος της φοίτησης τους, δίνουν πανελλήνιες εξετάσεις. Θα βοηθήσει ή όχι το πολλαπλό βιβλίο, στην προσπάθειά τους για επιτυχία και εισαγωγή στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση;

Σ: Ασφαλώς όχι. Άμα είναι διαφορετικά βιβλία στο κάθε σχολείο, τι θέματα θα μπαίνουνε; Ο ένας μπορεί να το βλέπει έτσι, το επαγωγικό φαινόμενο, ο άλλος μπορεί να έχει κάτι άλλο, ο άλλος κάτι άλλο. Εντάξει, τέλος πάντων, νομίζω ότι είναι μπέρδεμα, αλλά εν πάση περιπτώσει, θεωρώ πως όχι.

Ε: Δηλαδή, πιστεύεις ότι θα μπερδευτούν πολύ, ειδικά οι μαθητές της…

Σ: …

Ε: Εντάξει, ναι. Λοιπόν, επόμενη ερώτηση, Πιστεύετε ότι υπάρχουν κι άλλοι λόγοι εκτός από τους λόγους, που είναι σχετικοί με τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές, για τους οποίους εισάγεται το πολλαπλό βιβλίο;

Σ: Ναι. Οικονομικοί λόγοι.

Ε: Μάλιστα. Στο Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, έχουμε ένα βασικό σχολικό εγχειρίδιο, για κάθε μάθημα και κάθε τάξη από το 1937. Εκτός από την περίοδο 2000 -2001. Πιστεύετε ότι το πολλαπλό βιβλίο θα μακροημέρευσει τόσο;

Σ: Όχι. Με τίποτα.

Ε: Δηλαδή ότι σε λίγα χρόνια, πάλι θα γυρίσουμε πίσω στο ένα, μοναδικό βιβλίο.

Σ: Θα γυρίσουμε σε ένα, όπως έγινε το 2000-2001, γιατί το πρόλαβα εγώ αυτό του Αρσένη.

Ε: Ναι.

Σ: Και γινόταν χαμός.

Ε: Γενικά, τι πιστεύεις για το πολλαπλό βιβλίο; Θα προτιμούσες δηλαδή τι; Ένα βιβλίο και να αλλάζει πιο συχνά;

Σ: Ένα βιβλίο, το οποίο να είναι επικαιροποιημένο, διορθωμένο, με τα λαθάκια, που έχει. Γιατί το βιβλίο έχει λάθη μέσα, τα οποία, τα διορθώνουμε εμείς κάθε χρόνο και τα λέμε στα παιδιά.

Ε: Ναι.

Σ: Όχι λάθη, επιστημονικά. Λάθη, τα οποία πρέπει όμως, να διορθωθούν. Και πρέπει να επικαιροποιηθούν και οι ασκήσεις. Να αλλάξει λίγο, το ασκησιολόγιο.

Ε: Έγινε. Ευχαριστώ πάρα πολύ.

Συνέντευξη 9: Εκπαιδευτικός 9

Ε:Καλημέρα σας

Σ: Ναι.

Ε: Είσαι εκπαιδευτικός του κλάδου;

Σ: ΠΕ04.01.

Ε: Φύλο. Άνδρας.

Σ: …

Ε: Πόσα χρόνια εργάζεστε στην Ελληνική εκπαίδευση;

Σ: 22 σχεδόν στο δημόσιο και …

Ε: Πόσα χρόνια εργάζεστε στο Γενικό Λύκειο;

Σ: Όλα τα χρόνια εκτός από ένα.

Ε: Άρα 21.

Σ: Ε ναι. Εκτός από δύο. Εκτός από δύο. 20.

Ε: Έχετε χρησιμοποιήσει περισσότερα του ενός σχολικά εγχειρίδια για τη διδασκαλία ενός μαθήματος, σε μία τάξη του ΓΕΛ; Δηλαδή για παράδειγμα…

Σ: Για ασκήσεις ναι.

Ε: Ωραία.

Σ: Καθημερινά. Σε καθημερινή βάση.

Ε: Ποια είναι η γνώμη σας για τα σχολικά εγχειρίδια, που χρησιμοποιήσατε μέχρι τώρα;

Σ: Κάποια είναι αρκετά καλά γραμμένα, αλλά και κάποια χρειάζονται κάποιες βελτιώσεις.

Ε: Ερώτηση. Το πολλαπλό βιβλίο πρόκειται να εισαχθεί στο Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Γνωρίζετε τι είναι το πολλαπλό βιβλίο; Ονομάστηκε και εναλλακτικό βιβλίο στο πρόσφατο …. στην εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του Αρσένη, το 2000.

Σ: Ναι, το έχω διδάξει πριν διοριστώ, όταν ήμουν στην ιδιωτική εκπαίδευση.

Ε: Μάλιστα.

Σ: Το έχω χρησιμοποιήσει

Ε: Ευχαριστώ. Γνωρίζετε αν το πολλαπλό βιβλίο χρησιμοποιείται σε άλλες χώρες;

Σ: Νομίζω πως ναι.

Ε: Μπορείτε να αναφέρετε κάποια θετικά και κάποια αρνητικά στοιχεία, που πιστεύετε ότι συνοδεύουν το πολλαπλό βιβλίο;

Σ: Θετικά στοιχεία, πιστεύω ότι είναι οι πολλές εναλλακτικές λύσεις, που έχεις όταν διερευνάς κάποιο θέμα και ψάχνεις να το μελετήσεις.

Ε: Μάλιστα.

Σ: Και στα αρνητικά είναι ότι, αν κάποιος, κάποιο σχολείο επιλέξει κάποιο βιβλίο, ίσως αποκλειστεί από κάποιες γνώσεις, που θα υπάρχουν σε κάποιο άλλο βιβλίο.

Ε: Ωραία. Ευχαριστώ. Πιστεύετε ότι θα βοηθήσει στην αυτονόμηση και ελευθερία του εκπαιδευτικού στην τέλεση του έργου του;

Σ: Νομίζω, πως ναι.

Ε: Πιστεύετε ότι το πολλαπλό βιβλίο, θα βοηθήσει τους μαθητές του ΓΕΛ;

Σ: Τους μαθητές, τους συνειδητοποιημένους, πάρα πολύ.

Ε: Ωραία.

Σ: Που επιθυμούν περαιτέρω γνώση, εμβάθυνση της γνώσης κ.λπ..

Ε: Ναι. Οι μαθητές του ΓΕΛ, στο τέλος της φοίτησής τους, δίνουν πανελλήνιες εξετάσεις. Θα βοηθήσει ή όχι το πολλαπλό βιβλίο, στην προσπάθειά του για επιτυχία και εισαγωγή στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση;

Σ: Σίγουρα ναι στο μάθημα μου, μια και τα θέματα είναι κριτικής σκέψης και δεν απαιτούν την απλή αποστήθιση κάποιων εννοιών.

Ε: Μάλιστα. Πιστεύετε ότι υπάρχουν κι άλλοι λόγοι, εκτός από τους λόγους, που είναι σχετικοί με τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές για τους οποίους εισάγεται το πολλαπλό βιβλίο;

Σ: ….

Ε: Δηλαδή, αν φύγουμε από την εκπαιδευτική κοινότητα ας πούμε, μήπως υπάρχει και κάτι άλλο;

Σ: Δε γνωρίζω.

Ε: Και τελευταία ερώτηση. Στο Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα έχουμε ένα βασικό σχολικό εγχειρίδιο, για κάθε μάθημα και κάθε τάξη από το 1937. Εκτός από την περίοδο 2000-2001. Πιστεύετε ότι το πολλαπλό βιβλίο θα μακροημερεύσει τόσο; Δηλαδή, θα έχουμε 80 χρόνια, ένα κατάλογο με βιβλία να διαλέξουμε ή κάτι θα αλλάξει στο μεσοδιάστημα;

Σ: Νομίζω ότι, για να είμαστε μέσα στις εξελίξεις, θα πρέπει να αναμένουμε και βελτιώσεις στο σύστημα αυτό.

Ε: Μάλιστα. Ευχαριστώ πολύ.

Συνέντευξη 10: Εκπαιδευτικός 10

Ε: Καλημέρα σας

Σ: …

Ε: Είστε εκπαιδευτικός του κλάδου;

Σ: ΠΕ86. Πληροφορικής.

Ε: Φύλο. Άνδρας.

Σ:…

Ε: Πόσα χρόνια εργάζεστε στην Ελληνική εκπαίδευση;

Σ: 30 χρόνια.

Ε: Πόσα χρόνια εργάζεστε στο Γενικό Λύκειο;

Σ: Δεκατρία χρόνια. Είκοσι τρία χρόνια.

Ε: Είκοσι τρία χρόνια, εντάξει. Έχετε χρησιμοποιήσει περισσότερα του ενός, σχολικά εγχειρίδια, για τη διδασκαλία ενός μαθήματος, σε μία τάξη του ΓΕΛ;

Σ: Ναι.

Ε: Ποια είναι η γνώμη σας για τα σχολικά εγχειρίδια, που χρησιμοποιήσατε μέχρι τώρα;

Σ: Ότι θέλουν ένα εκσυγχρονισμό, να διορθωθούν πολλά λάθη, που έχουν, να γραφτούν με διαφορετικό τρόπο, συμπεριλαμβάνοντας τις νέες τάσεις της επιστήμης. Τα βιβλία αυτά είναι 25 ετών και πιο παλιά, οπότε θα χρειαζόταν μια εκ νέου, συγγραφή των βιβλίων .

Ε: Ανανέωση δηλαδή.

Σ: Ανανέωση.

Ε:: Εκσυγχρονισμός.

Σ:…

Ε: Το πολλαπλό βιβλίο, πρόκειται να εισαχθεί στο Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Γνωρίζετε τι είναι το πολλαπλό βιβλίο;

Σ: Ναι.

Ε: Ονομάστηκε και εναλλακτικό βιβλίο στο πρόσφατο παρελθόν και στην εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του Αρσένη, το 2000.

Σ:…

Ε: Γνωρίζετε αν το πολλαπλό βιβλίο χρησιμοποιείται σε άλλες χώρες;

Σ: Όχι. Κάπου συγκεκριμένα, όχι.

Ε: Μπορείτε να αναφέρετε κάποια θετικά και κάποια αρνητικά στοιχεία, που πιστεύετε, ότι συνοδεύουν το πολλαπλό βιβλίο;

Σ: Αν πω θετικά, πιθανόν ότι θα μπορούσε ο μαθητής να έχει περισσότερες πηγές, προκειμένου να διερευνήσει…

Ε: Κάποιο θέμα, ίσως.

Σ: Τη συγκεκριμένη θεωρία που πρέπει να διαπραγματευτεί.

Ε: Μάλιστα.

Σ: Από την άλλη όμως, δεν ξέρω κατά πόσο θα ήταν..

Ε: Στα αρνητικά τώρα μιλάμε έ;

Σ: Ναι. Στα αρνητικά. Δηλαδή, θα δημιουργούσε μια σύγχυση, μια κόπωση στο μαθητή, ότι αντί να προσπαθεί να διαβάσει κάτι συγκεκριμένο, αναλώνεται ο χρόνος του στην έρευνα και στο να βρει τις διαφορές και τις ομοιότητες μεταξύ π.χ. δύο ορισμών.

Ε: Μάλιστα. Πιστεύετε ότι θα βοηθήσει στην αυτονόμηση και ελευθερία του εκπαιδευτικού στην τέλεση του έργου του;

Σ: Όχι.

Ε: Πιστεύετε ότι το πολλαπλό βιβλίο θα βοηθήσει τους μαθητές του ΓΕΛ;

Σ: Όχι.

Ε: Οι μαθητές του ΓΕΛ στο τέλος της φοίτησής τους, δίνουν πανελλήνιες εξετάσεις. Θα βοηθήσει ή όχι το πολλαπλό βιβλίο, στην προσπάθειά τους για επιτυχία και εισαγωγή στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση;

Σ: Όχι.

Ε: Όχι έτσι;

Σ: …

Ε: Πιστεύετε ότι υπάρχουν και άλλοι λόγοι, εκτός από τους λόγους, που είναι σχετικοί με τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές, για τους οποίους εισάγεται το πολλαπλό βιβλίο;

Σ: Πιστεύω ναι.

Ε: Παράδειγμα;

Σ: …

Ε: Δηλαδή, φεύγουμε από τη σχολική κοινότητα. Ποιος άλλος θα μπορούσε να έχει στο μυαλό του κάτι για το πολλαπλό βιβλίο, για παράδειγμα;

Σ: Εκδοτικοί οίκοι.

Ε: Εκδοτικοί οίκοι. Μάλιστα.

Σ: …

Ε: Και τελευταία ερώτηση. Στο Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, έχουμε ένα βασικό σχολικό εγχειρίδιο, για κάθε μάθημα και κάθε τάξη, από το 1937. Εκτός από την περίοδο 2000-2001. Πιστεύετε ότι το πολλαπλό βιβλίο θα μακροημερεύσει τόσο; Δηλαδή, ότι ήρθε για να μείνει, για παράδειγμα;

Σ: Όχι δεν νομίζω.

Ε: Ευχαριστώ πολύ.